

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u
Osijeku

Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku

3. međunarodni znanstveni i
umjetnički simpozij o pedagogiji
u umjetnosti

INOVATIVNE METODE POUČAVANJA U UMJETNIČKOM PODRUČJU

ZBORNIK SAŽETAKA

Suorganizatori

HAZU, Zavod za znanstveni i umjetnički rad
u Osijeku

Akademija dramske umjetnosti Sveučilišta u
Zagrebu

Akademija likovne umjetnosti Sveučilišta u
Zagrebu

Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu

Akademija primijenjene umjetnosti
Sveučilišta u Rijeci

University of Jordan, Faculty of Arts and
Design in Amman

Southeast Missouri State University

Agencija za odgoj i obrazovanje

Osijek, 23. i 24. listopada 2020.

ZBORNIK SAŽETAKA

Inovativne metode poučavanja u umjetničkom području

Nakladnik:
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Akademija za umjetnost i kulturu

Za nakladnika:
prof. dr. sc. Helena Sablić Tomić

Urednica:
doc. dr. sc. Tihana Škojo

Organizacijski odbor:
Izv. prof. dr. sc. Krešimir Purgar
Doc. dr. sc. Tihana Škojo
Red. prof. art. mr. sc. Ivana Legati
Red. prof. dr. sc. Rami Haddad
Prof. dr. sc. dr. art. Agota Vitkai Kučera
Izv. prof. dr. sc. Livija Kroflin
Izv. prof. art. Tatjana Bertok Zupković
Izv. prof. dr. art. Ines Matijević Cakić
Izv. prof. art. Davor Šarić
Izv. prof. art. dr. sc. Berislav Jerković
Izv. prof. art. Mario Čaušić
Izv. prof. dr. sc. Jasna Šulentić Begić
doc. dr. sc. Amir Begić
doc. art. Zlatko Kozina
Doc. art. Sonja Vuk
Doc. dr. sc. Alen Biskupović
Doc. art. Vuk Ognjenović
Doc. dr. sc. Elizabeth Hogan McFarland
Dr. sc. Anita Gergorić
Mr. sc. Antonija Matić
Lana Skender, pred.
Marko Sesar, umj. sur.
Ida Loher, ass.
Majda Milinović, ass.
Anja Papa, ass.
Izv. prof. art. dr. sc. Antoaneta Radočaj-Jerković

Programski odbor:
Red. prof. dr. sc. Helena Sablić Tomić
Red. prof. dr. art. Robert Raponja
professor emeritus Antun Tucak
Red. prof. dr. sc. Snježana Dobrota
Red. prof. art. Letricija Linardić
Red. prof. dr. sc. Ahmed Al-Salaymeh
red. prof. art. Srđan Filip Čaldarović
Prof. dr. Nidal Nusairat
Prof. dr. sc. Vesnica Mlinarević
izv. prof. art. Franka Perković
Izv. prof. art. Anđelko Mrkonjić
Izv. prof. art. dr. sc. Saša Došen
Izv. prof. art. Tomislav Buntak
Izv. prof. dr. sc. Katarina Habe
Izv. prof. dr. sc. Kathy Price
Izv. prof. dr. sc. Jelena Cvetković

3. Međunarodni
znanstveni i umjetnički
simpozij o pedagogiji u umjetnosti

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Akademija za umjetnost i kulturu
23. i 24. listopada 2020. godine

INOVATIVNE METODE POUČAVANJA U UMJETNIČKOM PODRUČJU

Zbornik sažetaka
Osijek, 23. i 24. listopada 2020.

Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku
Osijek, 2020.

KAZALO / INDEKS

- 10 **Alviž, J., Nestić, J.:** Vizualne rekonstrukcije i reinterpretacije umjetničkih djela i ideja u obrazovanju iz područja likovne umjetnosti i povijesti umjetnosti / Visual reconstructions and reinterpretations of works of art as a teaching method in the fields of fine art and art history
- 12 **Begić, A.:** „Nešto drugačija“ nastava: izvanučionička nastava sa studentima kao nadopuna nastave u učionici / “A little bit different” teaching: outdoor teaching as a supplement to classroom teaching
- 14 **Božičević, A., Sučević Miklin, M.:** Presentacija nterdisciplinarnog međunarodnog projekta o zaštiti drvenih skulptura u eksterijeru / Presentation of an international and interdisciplinary project on the protection of wooden sculptures in the exterior
- 16 **Božičević, A.:** Praktična nastava konzerviranja i restauriranja umjetnina u otežanim uvjetima / Practical classes on conservation and restoration of works of art in difficult conditions
- 18 **Brajnović, T.:** Umjetničko obrazovanje u vremenu gubitka humanosti / Art education in the time of loss of humanity
- 20 **Brđanović, D.:** Nastava glazbe između tradicije i inovacije: pretvara li tehnologija nastavu glazbe u nastavu informatike? / Teaching music between tradition and innovation: does technology turn music teaching into computer science?
- 22 **Čorić, A., Vlajnić, I.:** Glazba u kazalištu: od umjetničke do edukativne misije u zajednici / Music in the theatre: from artistic to educational mission in the community
- 24 **Cvetkovski, I.:** Prikaz suvremenih nastavnih metoda i načina poučavanja u početnoj nastavi harmonike: predstavljanje početnice *Hokus pokus harmonikus!* / Review of modern teaching methods and ways of teaching in the initial teaching of the accordion: introducing the beginner *Hokus pokus harmonikus!*
- 26 **Delalić Vetengl, K.:** Muzej u posjetu vodenici na Dravi / Museum visiting the mill on the Drava
- 28 **Dobrota, S., Bašić, I.:** Povezanost interkulturalne osjetljivosti i preferencija glazbi svijeta / The relationship between intercultural sensitivity and world music preferences
- 30 **Fulepp, I.:** Inovativne umjetničke medijske prakse u nastavi / Innovative artistic media practices in teaching
- 32 **Gabelica, M., Đorđić, A.:** Filmoterapija u odgojno-obrazovnom procesu / Cinematherapy in education
- 34 **Genzić, A.:** Jesu li ozljede zaista neizostavan dio baletnog obrazovanja? / Are injuries really an indispensable part of ballet education?
- 36 **Gergorić, A.:** Pozitivni učinci aktivnog bavljenja glazbom u sveobuhvatnu razvoju učenika / Positive effects of active music in comprehensive student development
- 38 **Gruić, I., Rimac Jurinović, M.:** *Online* dramsko stvaralaštvo djece i mladih / Online children and young adult drama creativity

- 40 Haddad, R.:** Teaching music during the corona virus curfew – challenges and success
- 42 Hinek, I.:** Od klasične do virtualne nastave dječjeg zbora mlađeg uzrasta u jednoj nastavnoj godini – pedagoški izazov i inspiracija / From classical to virtual teaching of children's choir of young age in one teaching year - pedagogical challenge and inspiration
- 44 Jeličić, A. Puk-Tomić, L.:** Prezentacija istraživačkog projekta: multimedijaska skripta metodike karakternih plesova / Dance workshop and presentation of research project: digital multimedia handbook for methodology of character dances
- 46 Jukić, J.:** Primjena digitalnih kompetencija nastavnika glazbe u tradicionalnoj nastavi i nastavi na daljinu / Application of digital competencies of music teachers in traditional and online teaching
- 48 Kiš Žuvela, S., Čizmić Grbić, A.:** Nastava povijesti glazbe pred izazovima suvremenosti / Teaching music history and the challenges of contemporaneity
- 50 Kovačević, J., Radanović, E.:** Video upute u nastavi likovne kulture / Video instructions in primary school art education
- 52 Kozina, Z., Marijanović, S.:** Virtualno poučavanje likovne kulture / Virtual teaching of art class
- 54 Linardić, L., Licul, N.:** Primjena proširenih medija u umjetničkoj nastavi: prikaz rada *otisci sjećanja* / Use of extended media in art teaching: a review on “imprints of memory”
- 56 Matičić, S.:** Transcendentna umjetnost biskupa strossmayera i umjetnost u kulturi srednjoškolaca / The transcendental art of bishop strossmayer and the art in the culture of high school students
- 58 Mičija Palić, M.:** Glazbene škole na društvenim mrežama – *conditio sine qua non?* / Music schools and social networking – *conditio sine qua non?*
- 60 Miletić, I., Dilica, K.:** Film, glazba i vizualne umjetnosti u službi interdisciplinarnog poučavanja o holokaustu / Film, music and visual arts: an interdisciplinary approach to teaching the holocaust
- 62 Milinović, M.:** Aspekti organizacije u području umjetnosti / Organizational aspects in the field of art
- 64 Mucić, M., Šarlija, T., Čurko, S.:** Upotreba informacijsko-komunikacijske tehnologije u nastavi – izazovi suvremene nastave / Use of information and communication technology in teaching - challenges of contemporary teaching
- 66 Nikolić, L.:** Provjera metrijskih karakteristika testa glazbenih sposobnosti / Verification of metric characteristics of the test of musical abilities
- 68 Nuhanović, S.:** Kazališna radionica *u svijetu bajki...* – doprinos razvoju učeničkih kompetencija / Theatre workshop *in the world of fairy tales...* – contribution to the development of students' competencies
- 70 Petravić, I.:** Primjena digitalnih alata u organizaciji nastave glazbene umjetnosti / Application of digital tools in high-school music education
- 72 Popović, A., Gigić Karl, B.:** Poučavanje sviranja na daljinu / Distance learning of playing an instrument
- 74 Radočaj Jerković, A.:** Flow – očaravajuća obuzetost u radu s ansamblom / Flow - an enchanting obsession in working with an ensemble
- 76 Raponja, R.:** Značaj vođenja dnevnika opažanja u poučavanju i razumijevanju glume kao organske, autentične i izvorne umjetnosti
- 78 Rukavina, K., Mustapić N.:** Interaktivna umjetnost u javnoj sferi – diskursi i tehnike: prilog o inovativnim metodama poučavanja u umjetničkom području na primjeru nastave iz istoimenog kolegija / Responsive art in the public realm – discourses and techniques: a contribution to the innovative methods of teaching in the field of art, based on this case study
- 80 Rupcich, T.:** Kreativnost u stvaralačkom procesu: mudra šuma, zeleni čovjek, čović i gospođa ambrozija / Imagination in a creative process: the wise forest, the green man, čović (little man) and mrs. Ambrosia
- 82 Rupčić Kelam, D., Kelam, I.:** Ples kao emanacija misli i unutarnjeg stanja pojedinca. Prilog raspravi o filozofiji plesa / Dance as an emanation of the thoughts and inner state of an individual. A contribution to the discussion of the philosophy of dance
- 84 Sabljar, M., Jandrok-Škugor, A.:** Primjena funkcionalnih klavirskih vještina u suvremenoj nastavi glazbene kulture – procjene nastavnika / The application of functional piano skills in contemporary music culture class - teacher assessments
- 86 Sesar, M.:** Stjecanje pedagoških kompetencija kod studenata glazbene pedagogije u okviru *online* nastave / The acquisition of pedagogical competencies by students of music pedagogy within online teaching
- 88 Skender, L.:** Obrnuta kronologija – odgovor na metodičke zahtjeve novog kurikulumuma likovne umjetnosti / Reverse chronology – answer to the methodological requirements of the new curriculum of visual arts
- 90 Škojo, T.:** Spremnost studenata za novu obrazovnu stvarnost s naglaskom na osuvremenjivanje glazbenog obrazovanja korištenjem informacijsko-komunikacijske tehnologije / Student readiness for a new educational reality with an emphasis on modernizing music education by using ict
- 92 Stojavljević, K., Vesel Križaj, A., Čizmek Tarbuk, J.:** Uporaba novih vizualnih tehnologija postiže ubrzavanje učenja i povećanje kvalitete pokreta u nastavi plesa / The use of new visual technologies achieves learning acceleration and increasing the quality of movement in dance teaching
- 94 Stanić, G.:** Umjetnost ili medij / Art or medium
- 96 Stanić, G.:** Valovita veza umjetnosti i znanosti / The wavy connection of art and science
- 98 Štark, M.:** Važnost kretanja i haptičkog osjeta u umjetnosti i obrazovanju – razvoj kreativnosti / The importance of movement and the haptic sensation within arts and education

- 100** **Stojanović, J.:** Izložba kao podloga za radionicu kroz autorefleksiju / Exhibition as a basis for a workshop through self-reflection
- 102** **Šulentić Begić, J.:** Projektna metoda u sveučilišnoj nastavi glazbeno-pedagoških predmeta u skladu s paradigmom nastave usmjerene na studenta / Project method in university teaching of music-pedagogical subjects in accordance with the paradigm of student-centered teaching
- 104** **Mirjam Sunara, S.:** Osmišljavanje metode poučavanja studenata konzervacije-restauracije o intervjuu s umjetnikom / Devising a method of teaching artist interview to conservation-restoration students
- 106** **Ukrainčik, T., Horvat Kavazović, B.:** Konzerviranje i restauriranje štafelajnih slika – iskustva s Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu / Conservation and restoration of easel paintings - experiences at the Academy of fine arts in Zagreb
- 108** **Vičević, C.:** Stvaralačka praksa i joga – prirodan put otkrivanja i razvijanja autentičnog umjetničkog izraza / Artistic practice and yoga – the natural way of discovering and developing an authentic artistic expression
- 110** **Vitkay-Kucsera, A.:** *Online* podučavanje predmeta glasovna tehnika / Online teaching of the course vocal technique
- 112** **Igor Vlajnić, I., Šantek, S.:** Prihvatljivost nastave glazbene kulture i umjetnosti na daljinu u općeobrazovnim školama u Republici Hrvatskoj / The adequacy of distance learning and teaching of music in general education system in the Republic of Croatia
- 114** **Vuk, S.:** Vizualizacija u teorijskoj nastavi ili kako se *supportamo* / Visualization in theoretical teaching: how can we support learning?
- 116** **Žilić, P.:** Igrifikacija u nastavi glazbene kulture / Gamification in music art teaching
- 118** **Dujmić, M.:** Upotreba metode improvizacije u poučavanju plesne umjetnosti: osjeti, zamisli, pokreni / Using the method of improvisation in the act of teaching dance: sense, imagine, move
- 120** **Erhardt, J.:** E-učenje u nastavi glazbe – izrada e-lekcije / E-learning in music classes – creation of an e-lesson
- 122** **Jurišić, N.:** Interdisciplinarni pristup suvremene plesne umjetnosti i prirodne znanosti u svrhu integriranja objekta u kratko plesno djelo / Interdisciplinary approach to contemporary dance art and natural sciences for the purpose of integrating the object into a short dance work
- 124** **Karačić Šoljić, T.:** Flat.Io – besplatna kolaborativna *online* aplikacija za nastavnike teorije glazbe, harmonije i instrumenta / Flat-io free collaborative online application for music theory teacher, harmony and instrument teachers
- 126** **Nikola Livančić, N., Terzić, M.:** Inovativne metode poučavanja u plesnoj umjetnosti / Creating dance avatar method

VIZUALNE REKONSTRUKCIJE I REINTERPRETACIJE UMJETNIČKIH DJELA I IDEJA U OBRAZOVANJU IZ PODRUČJA LIKOVNE UMJETNOSTI I POVIJESTI UMJETNOSTI

Josipa Alviž

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Jasmina Nestić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatska

Poznata umjetnička djela gotovo su kontinuirano od svojeg nastanka pa do danas bila motivacijom raznih vizualnih rekonstrukcija i reinterpretacija koje su izradili ili drugi umjetnici ili amateri. U današnjem vremenu nadmoći društvenih mreža takva se rješenja gotovo nameću kao samorazumljive dopadljive vizualne komunikacije između njihovih korisnika i svijeta umjetnosti, a koje nas često mogu prvenstveno zabaviti, ali i ponukati na dublja promišljanja o univerzalnosti likovnih ideja i govora. U tom je pogledu cilj ovog izlaganja istaknuti metodu vizualne rekonstrukcije i reinterpretacije u kontekstu srednjoškolske nastave Likovne umjetnosti, predviđene i odgojno-obrazovnim ishodima razrađene u *Kurikulumu nastavnog predmeta Likovna kultura za osnovne škole i Likovna umjetnost za gimnazije* (2019), kao dobro sredstvo u razvoju kreativnosti učenika, poticanju na samostalno istraživanje umjetničkih djela i oblikovanju kritičkog mišljenja. U okviru će se izlaganja ujedno predstaviti rezultati ove metode izvedene prilikom rada sa studentima Povijesti umjetnosti i Likovne umjetnosti unutar nekoliko akademskih godina, a koja je podrazumijevala ne samo likovni segment reinterpretacije odabranog djela nego i pisanu autorefleksiju na idejni koncept rada.

Ključne riječi: srednjoškolski predmet Likovna umjetnost, vizualne rekonstrukcije, vizualne reinterpretacije, metoda učenja, predmetni kurikulum

VISUAL RECONSTRUCTIONS AND REINTERPRETATIONS OF WORKS OF ART AS A TEACHING METHOD IN THE FIELDS OF FINE ART AND ART HISTORY

Since their inception until present, famous works of art have been almost continuously an object of various visual reconstructions and reinterpretations, either by different artists or by amateurs. In this day and age, with social media on the rise, such solutions emerge quite naturally as self-explanatory likeable instances of visual communication between their users and the world of art, which are often created primarily for entertainment purposes, but can also prompt us to reflect on the universality of artistic ideas and their expression.

With this in mind, the objective of our presentation is to highlight the method of visual reconstruction and reinterpretation within the context of arts education in secondary school, which is, according to the learning objectives and educational outcomes defined in the Curriculum for Visual arts education in primary and secondary schools (2019.), a good way to develop student creativity and critical thinking skills as well as prompt independent exploration of individual works of art. **The presentation will also include the results of this method which was applied while teaching art history and fine arts students over a period of several years, where both the artistic part of reinterpretation of a given artwork and a self-reflective essay on the idea behind the concept of the process itself were implied.**

Key words: high school subject Visual Arts, visual reconstructions, visual reinterpretations, teaching method, Curriculum

„NEŠTO DRUGAČIJA“ NASTAVA: IZVANUČIONIČKA NASTAVA SA STUDENTIMA KAO NADOPUNA NASTAVE U UČIONICI

Amir Begić

Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku

Hrvatska

Suvremena nastava koja je usmjerena na studenta teži raznovrsnijim i učinkovitijim pristupima, metodama, nastavnim strategijama i oblicima nastave. Jedan od oblika nastave, koji je ujedno i poželjna nadopuna učioničke nastave, jest izvanučionička nastava. Svrha je međusobnog nadopunjavanja učioničke i izvanučioničke nastave kvalitetan odgojno-obrazovni proces. Osim toga izvanučionička nastava doprinosi razvijanju znanja i vještina na način koji obogaćuje svakodnevno iskustvo učenja u učionici. Rezultati nekih istraživanja ukazuju na to da je posjećivanje različitih mjesta pozitivno iskustvo za studente, ali i nastavnike i da takva iskustva potiču razvoj emocionalnih veza s onim sadržajima i aktivnostima koji se odvijaju u učionici. U ovom će radu, osim promišljanja o ulozi izvanučioničke nastave u nastavnom procesu na visokoškolskim ustanovama, biti prikazana izvanučionička nastava koja se izvodi u okviru kolegija Pedagogija na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku. Riječ je o posjetima sljedećim ustanovama u Osijeku: Centru za odgoj i obrazovanje „Ivan Štark“, Osječkom centru za inkluziju i Udruzi za terapiju i aktivnosti pomoću konja MOGU Osijek. Ujedno će biti govora i o iskustvima studenata i njihovu mišljenju o izvanučioničkoj nastavi koju su imali priliku polaziti.

Ključne riječi: izvanučionička nastava, kolegij Pedagogija, studenti, visokoškolske ustanove

“A LITTLE BIT DIFFERENT” TEACHING: OUTDOOR TEACHING AS A SUPPLEMENT TO CLASSROOM TEACHING

Contemporary student-centered teaching strives for more diverse and effective approaches, methods, teaching strategies and forms of teaching. One of the forms of teaching, which is also a desirable supplement to classroom teaching, is outdoor teaching. The purpose of complementary classroom and outdoor teaching is a quality educational process. In addition, outdoor teaching contributes to development of knowledge and skills in a way that enriches everyday learning experience in the classroom. The results of some research indicate that visiting different places is a positive experience for students, but also for teachers, and that such experiences encourage the development of emotional connections with those contents and activities that take place in the classroom. In this paper, in addition to reflecting on the role of outdoor teaching in the teaching process in higher education, outdoor teaching will be presented within the Pedagogy course at the Academy of Arts and Culture in Osijek. These are visits to the following institutions in the city of Osijek: Ivan Štark Center for Education, Osijek Center for Inclusion and Association for Horse Therapy and Activities MOGU Osijek. At the same time, there will be discussed on experiences of students and their opinions about outdoor activities they had opportunity to attend.

Key words: outdoor teaching, Pedagogy course, students, higher education

PREZENTACIJA INTERDISCIPLINARNOG MEĐUNARODNOG PROJEKTA O ZAŠTITI DRVENIH SKULPTURA U EKSTERIJERU

Ana Božičević

Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatska

Maja Sučević Miklin

Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatska

U okviru ovog izlaganja predstaviti će se međunarodni projekt naziva *Reformation of education on wood preservation* koji okuplja partnere s različitih područja djelovanja unutar visokoobrazovnog sustava u sklopu međunarodnog Erasmus+ projekta. Jedan je od ključnih čimbenika u zaštiti kulturne baštine obrazovni proces koji sve više zahtijeva upotrebu različitih suvremenih tehnologija.

Projekt naziva *Re/Forma Viva* započeo je u listopadu 2019. godine pod vodstvom Galerije Božidara Jakca iz Kostanjevice na Krki i u suradnji s Akademijom likovnih umjetnosti i oblikovanja Sveučilišta u Ljubljani (Slovenija), Prirodo-znanstvenim fakultetom Sveučilišta u Ljubljani (Slovenija), Fakultetom za umjetnost i kulturu Sveučilišta u Tallinu (Estonija) i Akademijom likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu. Cilj je ove suradnje uvođenje suvremenih načina dokumentiranja i digitalizacije uz pomoć 3D tehnologije u području očuvanja kulturne baštine. Projekt se odvija na otvorenom, u parku drvenih skulptura koje su nastale kao rezultat Međunarodnog simpozija *Forma Viva* na kojem umjetnici iz cijelog svijeta stvaraju od 1961. godine. Tijekom provedbe projekta odvijaju se brojne aktivnosti za studente i nastavnike, a krajnji je rezultat publikacija sa smjernicama za očuvanje drvenih skulptura na otvorenom.

Re/Forma Viva uključuje inovativne i interdisciplinarnе pristupe problemima te implementaciju dobivenih intelektualnih rezultata (smjernice za studente, web-platforna 3D modela, baza podataka) uz potencijal za korištenje rezultata projekta na lokalitetima slične problematike.

Ključne riječi: park drvenih skulptura, *Re/Forma Viva*, 3D dokumentiranje, zaštita kulturne baštine, Erasmus+, Cmeplus, restauriranje, konzerviranje, dokumentiranje

PRESENTATION OF AN INTERNATIONAL AND INTERDISCIPLINARY PROJECT ON THE PROTECTION OF WOODEN SCULPTURES IN THE EXTERIOR

In this lecture will be presented an international project called “Reformation of education on wood preservation”, which brings together partners from different fields within the higher education system as part of the international Erasmus+ project.

One of the key factors in protecting cultural heritage is the educational process, which increasingly requires the use of various modern technologies. The project called *Re/Forma Viva* started in October 2019 under the direction of the Božidar Jakac’s Gallery from Kostanjevica na Krki and in cooperation with the Academy of Fine Arts and Design of the University of Ljubljana (Slovenia), the Faculty of Natural Sciences and Engineering (Slovenia), the Faculty of Art and Culture of the University of Tallinn (Estonia) and the Academy of Fine Arts University of Zagreb (Croatia).

The aim of this cooperation is to introduce modern ways of documenting and digitizing with the help of 3D technology in the field of cultural heritage preservation. The project takes place outdoors, in a park of wooden sculptures originated as a result of the *Forma Viva* International Symposium, where artists from all over the world have been creating since 1961.

During the implementation of the project, many activities take place for students and teachers, and the final result is a publication with guidelines for the preservation of outdoors wooden sculptures.

Re/Forma Viva includes innovative and interdisciplinary approaches to problems and implementation of the obtained intellectual results (guidelines for students, 3D models and database) with the potential to use the project results in localities of similar problems.

Key words: outdoor wooden sculpture, *Re/Forma Viva*, 3D modeling, cultural heritage, Erasmus+, Cmeplus, restoration, conservation, documentation

PRAKTIČNA NASTAVA KONZERVIRANJA I RESTAURIRANJA UMJETNINA U OTEŽANIM UVJETIMA

Ana Božičević
Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu
Hrvatska

Podučavanje konzerviranja i restauriranja umjetnina definirano je velikim dijelom kroz praktičnu i terensku nastavu. Nove okolnosti koje onemogućavaju održavanje nastave uživo predstavljaju velik izazov kako za studente, tako i za nastavnike.

Praktična nastava koja se odvija u radionicama Odsjeka za konzerviranje i restauriranje umjetnina Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu na pravim umjetninama u jednom je razdoblju, zbog strogih epidemioloških mjera, u potpunosti prekinuta. Skulpture su bile u Zagrebu, a studenti kilometrima daleko. Kako restaurirati umjetnine i provoditi praktičnu nastavu *online*? Svjesni činjenice da ništa ne može zamijeniti nastavu uživo, u kojoj je presudna izravna komunikacija i interakcija studenata i nastavnika, kao i kontakt s kulturnim dobrom, pokušali smo doskočiti novonastaloj situaciji i pripremiti vježbe koje bi studenti mogli izvoditi kod kuće.

U okviru kolegija Konzerviranje i restauriranje polikromije na drvenom nosiocu 1 studentima su 3. godine poštom, na kućnu adresu, stigle drvene pločice na kojima su izvodili vježbe i na taj način, u svojim domovima, daleko od nastavnika i skulptura, prošli sve važnije faze konzervatorsko-restauratorskog postupka. Osim praktičnih zadataka, studenti su savladali i vrlo važan segment struke – vođenje cjelovite dokumentacije o izvedenim radovima koja je ujedno poslužila i kao jedan od kriterija za završnu ocjenu.

Briga za sigurnost i zdravlje svakako je preča od kontaktne nastave, no nameće se pitanje koliko zapravo studenti gube i do koje je mjere moguće praktičnu nastavu zamijeniti onom virtualnom. Ovo će iskustvo dati odgovore na neka od pitanja te će zasigurno biti vrijedno u neizvjesnim vremenima koja su pred nama.

Ključne riječi: podučavanje *online*, praktična nastava, Odsjek za konzerviranje i restauriranje

PRACTICAL CLASSES ON CONSERVATION AND RESTORATION OF WORKS OF ART IN DIFFICULT CONDITIONS

Teaching the conservation and restoration of works of art is pretty much defined through practical and field work. New circumstances that make it impossible to hold live classes present a great challenge for both students and teachers.

The practical classes that take place in the workshops of the Department for Conservation and Restoration of Works of Art at the Academy of Fine Arts in Zagreb, on real works of art, were completely interrupted at one time due to strict epidemiological measures. The sculptures were in Zagreb, and the students were miles away. How to restore art and conduct practical classes online? Aware of the fact that nothing can replace live teaching, in which direct communication and interaction of students and teachers is crucial, as well as contact with the cultural heritage, we tried to adapt to the new situation and prepare exercises that students could perform at home.

As part of the college Conservation and Restoration of Wooden Polychromy 1, 3rd year students received wooden tiles by mail at their home address, where they performed exercises. Away from teachers and sculptures they went through all important phases of conservation-restoration procedure. In addition to practical tasks, students have learned a very important segment of the profession – keeping complete documentation of work performed, which also served as one of the criteria for the final grade.

Concern for safety and health is certainly more important than contact teaching, but the question arises as to how much students actually lose and to what extent is it possible to replace practical with virtual teaching? This experience will provide answers to some of the questions and will certainly be valuable in the uncertain times ahead.

Key words: online teaching, practical classes, Department of Conservation and Restoration

UMJETNIČKO OBRAZOVANJE U VREMENU GUBITKA HUMANOSTI

Tomislav Brajnović
Akademija primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci
Hrvatska

Informatička eksplozija i automatizacija kao njezina posljedica nevjerojatnom brzinom mijenjaju pojmove kreativno, umjetničko, primijenjeno. Takva brza promjena zahtijeva ljude i profile zanimanja koji se mogu brzo prilagoditi potrebama društva u eksplozivnom razvoju. U tijeku je 4. industrijska revolucija koja zahtijeva odgovor poput onog koji je dao Bauhaus na industrijsku revoluciju 1930-tih godina. Radilo se o novom vremenu, novim materijalima, novoj tehnologiji, novoj formi i novom čovjeku kao izrazu navedenog.

U našem su vremenu ishodi tom razvoju prilagođenog obrazovanja puno širi i kompleksniji, usmjereni su k izgradnji kreativnog (stvarajućeg) pojedinca s razvijenim kritičkim pogledom (uvidom) na navedene procese, divergentno, a ne linearno razmišljanje, prilagodljivost, suradnju, improvizacijom kao višom razinom rješavanja problema, širokim znanjem i baratanjem suvremenim alatima, poznavanjem novih materijala, medija i novih tehnologija.

Divergentno bi razmišljanje trebalo proizaći iz karaktera studija koji potiče formuliranje višestrukih, inovativnih rješenja, kroz stvaranje novih ideja ili novih veza među postojećim idejama (medijima, disciplinama) kako bi se stvorila nova vrijednost.

Kao imperativ novog vremena nameće se i etika, nužna za oblikovanje društvenog prostora, baratanje informacijom i slikom kao informacijom.

Pretpostavka je istraživački rad uključenih nastavnika u razvijanju metoda i strategija kako, među ostalim, popuniti informacijsku generacijsku prazninu kod studenata.

Ta je praznina (nedostatak predznanja i razumijevanja) uvjetovana dominacijom iskrivljene, populističke informacije generirane algoritmom. Student teško sam dolazi do vrijednih informacija jer je medijski prostor zakrčen „šumom“, kičem.

Jedan je od ciljeva studija izgraditi znanje koje nije utemeljeno samo na podacima (informaciji), nego na iskustvu, doživljenom i široj spoznaji.

Digitalno područje uvjetuje potpuno nove komunikacijske i (re)prezentacijske odnose koji proizlaze iz oblikovanja, obrade, kopiranja i slanja datoteka, sudjelovanja u oblikovanju umjetnosti, globalne ekonomije i svijeta općenito. *Copy-paste, screenshot, meme, share, link* neki su od pojmova koji definiraju novi prostor umjetničkih medija ili strategija prenošenja informacije, poruke.

U tom području, uključujući sva iskustva koja su mu prethodila, treba tražiti novu definiciju umjetnosti i „primijenjene umjetnosti“ 21. stoljeća.

Ključne riječi: automatizacija, divergentno razmišljanje, gubitak humanosti, tehnokracija, objektivna optimizacija

ART EDUCATION IN THE TIME OF LOSS OF HUMANITY

The information explosion and automation as a consequence of it are changing notions such as creative, artistic and applied, with incredible speed. Such rapid change requires people and occupational profiles that can adapt quickly to the needs of society in explosive development. There is a 4 industrial revolution going on that requires an answer like the one given by the Bauhaus to the industrial revolution of the 1930's. It was about a new time, new materials, new technologies, a new form and a new man as an expression of the above.

In our time, the outcomes of this to the development adapted education are much broader and more complex, aimed at building a creative individual with a developed critical view (insight) of these processes, divergent rather than linear thinking, adaptability, cooperation, improvisation as a higher level of problem solving, extensive knowledge and handling of modern tools, knowledge of new materials, media and new technologies.

Divergent thinking should emerge from the character of the study that encourages the formulation of multiple, innovative solutions, through the creation of new ideas or new connections among existing ideas (media, disciplines) to create new values.

As an imperative of the new time, ethics is imposed, necessary for shaping the social space, dealing with information and the image as information.

The premise is the research work of the teachers involved in developing methods and strategies on how, among other things, to fill the information generation gap in students.

This gap (lack of prior knowledge and understanding) is conditioned by the dominance of distorted, populist information generated by the algorithm. The student finds it difficult to get valuable information on his own because the media space is clogged with 'noise', kitsch.

One of the goals of the study is to build knowledge that is not based only on data (information), but on impressions, experience and wider knowledge.

The digital field requires completely new communication and (re)presentation relations arising from the design, processing, copying and sending of files, participation in the shaping of art, the global economy and the world in general. *Copy-paste, Screenshot, Meme, Share, Link*, are some of the terms that define a new space of art media or strategies for conveying information, messages.

In this area, including all the experiences that preceded it, a new definition of 21st century art and 'applied art' should be sought.

Key words: automation, divergent thinking, loss of humanity, technocracy, objective optimization

NASTAVA GLAZBE IZMEĐU TRADICIJE I INOVACIJE: PRETVARA LI TEHNOLOGIJA NASTAVU GLAZBE U NASTAVU INFORMATIKE?

Davor Brđanović

*Glazbena škola u Varaždinu
Hrvatska*

Kvalitetno obrazovanje ne može se ostvarivati bez dugoročnog i stručnog razvojnog planiranja. Ono se s jedne strane treba temeljiti na provjerenim tradicionalnim vrijednostima, dok s druge strane treba biti vezano uz aktualni društveni kontekst. Uz dosljednu je provedbu zacrtanog važan kritički pristup i konstantno vrednovanje ostvarene kvalitete. Humanistička bi dimenzija obrazovanja u tome trebala imati prioritet pred tržišno-komercijalnom te bi u takvom obrazovanju glazbenim sadržajima pripadalo značajno mjesto.

Mnoga istraživanja daju pozitivan odgovor na postavljena pitanja o tome utječu li loše digitalni mediji – a time i nekontrolirano učenje putem njih – na oblikovanje mozga mladih, njihovo mišljenje, volju, emocije i društveno ponašanje. Zbog prekomjernog korištenja digitalnih medija mentalna učinkovitost učenika često ostaje ispod razine koju bi mogli i trebali postići što se sažima pojmom digitalna demencija. Aktivno bavljenje glazbom (izvođenje i slušanje glazbe), koje treba dobro razlikovati od bavljenja računalnim sadržajima vezanim uz glazbu (korištenje glazbenih igrica i aplikacija), učinkovit je način borbe protiv mentalne lijenosti. Glazbena aktivnost razvija različite sposobnosti pojedinca poput koncentracije, pamćenja, sluha, motorike, samokontrole, sigurnosti u sebe ili primjerice prostorne inteligencije, a potiče i rad područja mozga zaduženih za sreću.

Namjera je ovog rada potaknuti novo prepoznavanje važnosti glazbenih aktivnosti u odgoju i obrazovanju, a analiziranje i potvrda te važnosti istovremeno je i znanstveni doprinos rada ovom području. Rezultati različitih dostupnih istraživanja te primjeri iz literature i prakse podržavaju zaključak o pozitivnom učinku aktivne glazbene nastave na dječji razvoj.

Ključne riječi: digitalna demencija, humanističko obrazovanje, glazba, nastava glazbe, IT u nastavi glazbe

TEACHING MUSIC BETWEEN TRADITION AND INNOVATION: DOES TECHNOLOGY TURN MUSIC TEACHING INTO COMPUTER SCIENCE?

Quality education cannot be achieved without long-term and professional development planning. On the one hand, it should be based on proven traditional values, while on the other hand, it should be related to the current social context. In addition to the consistent implementation of the plan, a critical approach and constant evaluation of the achieved quality is important. The humanistic dimension of education should have priority over the market-oriented commercial one, and in such education music contents would occupy a significant place. A large number of research has given a positive answer to the questions posed as to whether digital media - and thus uncontrolled learning through them - has a negative impact on young people's brain shape, their thinking, will, emotions and social behaviour. Due to the excessive use of digital media, the mental efficiency of pupils often remains below the level they could and should achieve, which is summarized by the term digital dementia. Actively engaging in music (performing and listening to music), which should be well distinguished from engaging in computer-related music content (using music games and applications), is an effective way to combat mental laziness. Musical activity develops various abilities of an individual such as concentration, memory, hearing, motor skills, self-control, self-confidence or, for example, spatial intelligence, and stimulates the work of the brain areas responsible for happiness.

The intention of this paper is to encourage a new recognition of the importance of musical activities in education. Analysing and confirmation of this importance is withal a scientific contribution to this area. The results of various available research, and examples from the literature and practice support the conclusion about the positive effect of active music teaching on children's development.

Key words: digital dementia, humanistic education, music, music teaching, IT in music teaching

GLAZBA U KAZALIŠTU: OD UMJETNIČKE DO EDUKATIVNE MISIJE U ZAJEDNICI

Ana Čorić

Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatska

Igor Vlajnić

Hrvatsko narodno kazalište Ivana pl. Zajca, Rijeka

Hrvatska

Kazalište je mjesto u zajednici otvoreno svima – od najmlađe publike, mladih i „zrele“ publike koja obuhvaća konzumente srednjih godina, do ljudi starije dobi. Interes za kulturne programe i aktivnosti mladih, kao izrazito heterogene skupine u društvu, mogao bi predstavljati izazov kazalištima jer je to izuzetno osjetljiva životna faza, u velikoj mjeri povezana s izgradnjom identiteta, koja traži posebnu pozornost odgajatelja kako u formalnom, tako i u neformalnom obrazovnom sektoru. Sve više uglednih svjetskih kazališta i opernih kuća prepoznaje potrebu i potencijal razvoja programa koji će potaknuti kritičko mišljenje, samorefleksiju i kreativno izražavanje mladih, doživljavajući izvedbene umjetnosti kao „sredstvo za rješavanje lokalnih potreba i briga“ (Delgado, 2018: 8). Kroz iskustveno učenje i obrazovanje u zajednici takvi neformalni obrazovni programi privlače djecu i mlade k umjetničkoj profesiji i umjetnosti općenito, što dovodi do razvoja nove publike i poboljšanja predmetnih i školskih kurikuluma. Kazališne predstave, edukativni koncerti, programi za djecu i mlade te poduke za učitelje zahtijevaju suradnju između kazališta, škola, udruga i različitih kulturnih institucija. Ovakva vrsta suradnje koristi cijeloj zajednici, kao i umjetničkom obrazovanju općenito (UNESCO, 2006; 2010). Na temelju *online* istraživanja umjetničkih i obrazovnih programa koje nude velika kazališta, operne kuće i koncertne dvorane širom svijeta, kao i primjera iz Hrvatske, ovaj će rad predstaviti mogućnosti za stvaranje interdisciplinarnе veze između različitih institucija u zajednici, obrazovne politike, inovativnih načina učenja glazbe i profesionalaca iz različitih područja.

Ključne riječi: glazba, kazalište, mladi, neformalno obrazovanje, publika

MUSIC IN THE THEATRE: FROM ARTISTIC TO EDUCATIONAL MISSION IN THE COMMUNITY

Theatre is the place in the community open to everyone – from the youngest audience, youth and eventually „mature“ audience that goes from the middle age to the elderly consumers. Interest for cultural programmes and activities of youth, as highly heterogeneous group in the society, might be a challenge to theatres because it is a sensitive stage of life, very much connected to identity construction that seeks special attention of educators both in formal and non-formal educational sector. More and more reputable theatres in the world are recognising the need and potential of developing programmes that will foster critical thinking, self-reflection and creative expression of youth, seeing performing arts as „vehicle for addressing local needs and concerns“ (Delgado, 2018: 8). Furthermore, through experiential learning and community education, these kind of non-formal educational programs attract children and youth to the arts in general and artistic professions, which leads to developing new audiences and enhancing school curricula. Theatre plays, educational concerts, programmes for children and youth and lessons for teachers require collaboration between theatres, schools, NGOs and various cultural institutions. These kind of collaborations benefit to the whole community, as well as arts education in general (UNESCO 2006 and 2010). Based on the online research of artistic and educational programs offered by major theatres, opera houses and concert halls around the globe, as well as examples from Croatia, this paper will present possibilities for interdisciplinary connections between various institutions in the community, educational policy, innovative ways of learning music, and professionals in different fields.

Key words: children, community education, music, theatre, youth

PRIKAZ SUVREMENIH NASTAVNIH METODA I NAČINA POUČAVANJA U POČETNOJ NASTAVI HARMONIKE: PREDSTAVLJANJE POČETNICE *HOKUS POKUS HARMONIKUS!*

Ivana Cvetkovski
Glazbena škola Zlatka Balokovića, Zagreb
Hrvatska

Harmonika se po broju upisanih učenika u glazbenim školama diljem Hrvatske nalazi među prvih pet najpopularnijih instrumenata. To nam govori kako je osobito važno obratiti pozornost na kvalitetnu izobrazbu mladih nastavnih kadrova koji poučavaju harmoniku, kao i na osuvremenjivanje nastavnih metoda – i to posebno u radu s djecom najmlađeg uzrasta.

Početnica za harmoniku *HOKUS POKUS HARMONIKUS!* primjer je suvremene početnice namijenjene učenicima koji tek počinju učiti svirati harmoniku i jedini je priručnik za početnu nastavu harmonike koji je dobio službeno odobrenje za upotrebu u glazbenim školama od Agencije za odgoj i obrazovanje.

Posebna metoda u ovoj početnici osmišljena je kako bi pomogla učenicima da se na što zanimljiviji, a ujedno i na što lakši način glazbeno opismene te savladaju osnovne tehnike instrumenta. Metoda je u ovoj početnici sveobuhvatna te je tako osmišljena da omogućuje jednako korištenje učenicima koji sviraju klavirske instrumente, kao i učenicima koji sviraju harmoniku s dugmićima. Njome se mogu služiti i učenici koji sviraju instrumente sa standard basovima, kao i oni čiji instrumenti uz standard basove imaju i dodatne melodijske (bariton) basove.

Svojim suvremenim nastavnim materijalima početnica pomaže nastavnicima harmonike da u svoju poduku unesu dašak kreativnosti samim time što je:

- glazbeno i tematski raznovrsna te djetetu bliska i zanimljiva po načinu na koji se gradivo objašnjava,
- estetski privlačna (formatom tiska, fontom, ilustracijama i fotografijama iz prakse poučavanja harmonike),
- suvremena jer je osmišljena na način da bude prilagođena suvremenim odgojnim ciljevima i
- kreativna jer potiče dječje samostalno kreativno izražavanje i improvizaciju.

Početnica *HOKUS POKUS HARMONIKUS!* osvaja nove učenike harmonike svojim suvremenim pristupom i nastavnim materijalima, a nastavnicima pomaže u poučavanju i komunikaciji s učenikom, njegovim intelektualnim i emocionalnim sazrijevanjem.

Ključne riječi: početna nastava harmonike, nova početnica za harmoniku, inovativan i sveobuhvatan metodički pristup

REVIEW OF MODERN TEACHING METHODS AND WAYS OF TEACHING IN THE INITIAL TEACHING OF THE ACCORDION: INTRODUCING THE BEGINNER *HOKUS POKUS HARMONIKUS!*

The accordion is among the top five most popular instruments in terms of the number of students enrolled in music schools in the Republic of Croatia. Therefore, it is very important to pay attention on the quality training of young teaching staff who teach the accordion and also to the modernization of teaching methods, especially in working with young children.

Beginner for accordion *HOKUS POKUS HARMONIKUS!* is an example of a modern beginner intended for students who are just beginning to learn to play the accordion and is the only manual for the initial teaching of the accordion that has received official approval for use in music schools from the Agency for Education.

The special method in this beginner is designed to help students to become musically literate on interesting way, and at the same time as easy as possible, and to master the basic techniques of the instrument. The method in this beginner is comprehensive and is designed to allow equal use by students who play piano instruments as well as students who play accordions with buttons. It can also be used by students who play instruments with standard bass, as well as those whose instruments have additional melodic (baritone) bass in addition to the standard bass. The beginner helps with her modern teaching materials accordion teachers to bring a touch of creativity into their teaching by:

- musically and thematically diverse, close and interesting to the child in the way the material is explained,
- aesthetically appealing (print format, font, illustrations and photographs from the practice of teaching the accordion),
- modern because it is designed to be adapted to modern educational goals, and at the same time
- creative because it encourages children's independent creative expression and improvisation.

The beginner *HOKUS POKUS HARMONIKUS!* conquers new accordion students with its modern approach and teaching materials, and helps teachers in teaching and communicating with the student, his intellectual and emotional maturation.

Key words: initial accordion lessons, new beginner for accordion, innovative and comprehensive methodological approach

MUZEJ U POSJETU VODENICI NA DRAVI

Kristina Delalić Vetengl
Muzej likovnih umjetnosti, Osijek
Hrvatska

Pedagoško-edukativni program svoje temelje upisuje ne samo na sadržaj povremenih izložbi koje su konkretan i izravan pristup povijesnom kontekstu umjetničkih djela već i na aktualna kreiranja u okviru suvremene umjetnosti te se na taj način omogućava suvremen interdisciplinarni međupredmetni pristup koji sudionicima, odnosno djeci, pruža izravan susret i istraživanje procesa nastajanja i likovne strukture umjetničkog djela. Sudionici programa imali su priliku doći u kontakt s izlagačima i njihovim radovima, što uvelike povećava ulogu u oblikovanju ukusa kod mladih, a i šire publike. Aktivnosti sudionika pedagoškog programa organizirane su oko niza osmišljenih igara i likovnih radionica koje povezuju izložena djela u Muzeju s nastavnim motivima i temama u likovnoj kulturi u kojima su se koristili različiti didaktički materijali. No osim tih aktivnosti Muzej likovnih umjetnosti uključuje se u brojne manifestacije s ciljem popularizacije muzejskih sadržaja i radioničkih programa. Jedan je od njih Međunarodni dan rijeke Drave osmišljen u suradnji s Javnom ustanovom, Agencijom za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije, Regionalnom razvojnom agencijom Slavonije i Baranje, Osječko-baranjskom županijom, Udrugom za zaštitu prirode i okoliša Zeleni Osijek, Gradom Osijekom, Turističkom zajednicom Osječko-baranjske županije te Turističkom zajednicom Grada Osijeka. Program je uključivao radionicu demonstracije grafičke tehnike Gyotaku s ciljem promocije manifestacije Dani grafike, kao i radionicu slikanja akvarelom s dravskom vodom. Radionica je održana na Vodenici na Dravi, a posredno je privukla novu publiku na izvanškolske muzejske programe.

Ključne riječi: likovna radionica, Međunarodni dan rijeke Drave, manifestacija, grafičke tehnike

MUSEUM VISITING THE MILL ON THE DRAVA

The pedagogical-educational program lays its foundations not only on the content of occasional exhibitions which are a concrete and direct approach to the historical context of works of art, but also on current movements within contemporary art and thus enables a contemporary interdisciplinary approach which provides a direct encounter and exploration of the process of creation and artistic structure of a work of art. Program participants had the opportunity to get in touch with exhibitors and their works, which greatly increases the role in shaping the tastes of young people and the general public. The activities of the participants of the pedagogical program are organized around a series of designed games and art workshops that connect the exhibited works in the Museum with teaching motifs and themes in art culture in which different didactic materials were used. However, in addition to these activities, the Museum of Fine Arts is involved in numerous events with the aim of popularizing museum content and workshop programs. One of them is the International Drava River Day, designed in cooperation with the Public Institution, the Agency for Management of Protected Natural Values in Osijek-Baranja County, the Regional Development Agency of Slavonia and Baranja, Osijek-Baranja County, the Association for Nature and Environmental Protection Zeleni Osijek, the City Osijek, the Tourist Board of Osijek-Baranja County and the Tourist Board of the City of Osijek. The program included a workshop demonstrating the graphic technique of Gyotaku with the aim of promoting the Days of Graphics event, as well as a workshop on watercolor painting with Drava water. The workshop was held at the Watermill on the Drava and indirectly attracted new audiences to extracurricular museum programs.

Key words: art workshop, International Drava River Day, manifestation, graphic techniques

POVEZANOST INTERKULTURALNE OSJETLJIVOSTI I PREFERENCIJA GLAZBI SVIJETA

Snježana Dobrota
Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu
Hrvatska
Ivana Bašić
Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu
Hrvatska

U radu je istražen utjecaj dobi i stupnja obrazovanja sudionika na razinu interkulturalne osjetljivosti i preferencije glazbi svijeta te povezanost između interkulturalne osjetljivosti i preferencija glazbi svijeta. U okviru je istraživanja primijenjen upitnik općih podataka, Skala interkulturalne osjetljivosti (*Intercultural Sensitivity Scale*, Chen i Starosta, 1996; 2000) te skala procjene za ispitivanje preferencija glazbenih ulomaka na uzorku od 124 sudionika, učenika 4. razreda gimnazije i studenata 4. i 5. godine Odsjeka za učiteljski studij Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Rezultati ne potvrđuju utjecaj dobi i stupnja obrazovanja na razinu interkulturalne osjetljivosti sudionika, ali potvrđuju utjecaj navedenih varijabli na preferencije glazbi svijeta. Djelomično je potvrđena povezanost između razine interkulturalne osjetljivosti i preferencija glazbi svijeta. Dobiveni rezultati imaju značajne implikacije za glazbeno-pedagošku teoriju i praksu, u smislu uključivanja glazbi svijeta u nastavu glazbe i povećanja interkulturalne osjetljivosti i tolerancije učenika prema glazbi i pripadnicima drugih kultura.

Ključne riječi: interkulturalna osjetljivost, glazbene preferencije, glazbe svijeta, nastava glazbe

THE RELATIONSHIP BETWEEN INTERCULTURAL SENSITIVITY AND WORLD MUSIC PREFERENCES

This paper has explored the influence of age and level of education on the intercultural sensitivity and world music preferences and the relationship between intercultural sensitivity and world music preferences. As part of the research, a sociodemographic questionnaire, Intercultural Sensitivity Scale (Chen & Starosta, 1996; 2000) and sound questionnaire were administered to 124 participants attending the fourth grade of grammar school and the fourth and fifth year of the Teacher training studies at the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split.

The results do not confirm the influence of age and level of education on the participants' intercultural sensitivity, but do confirm the influence of these variables on their world music preferences. The correlation between intercultural sensitivity and the world music preferences has been partially confirmed.

The obtained results have significant implications for music-pedagogical theory and practice, in terms of incorporating world music into music lessons and increasing students' intercultural sensitivity and tolerance towards music and members of other cultures.

Key words: intercultural sensitivity, music preferences, world music, music lessons

INOVATIVNE UMJETNIČKE MEDIJSKE PRAKSE U NASTAVI

Ingeborg Fulepp

*Akademija primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci
Hrvatska*

U okviru kolegija Novi mediji na Akademiji primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci, a povodom proširenog programa Centra za inovativne medije, ostvaruju se predavanja inovativnih i eksperimentalnih metoda podučavanja medijske umjetnosti u nastavi diplomskih studija. Također se pozivaju vanjski gosti koji svojim predavanjima i radionicama obogaćuju znanja iz područja novomedijskih umjetnosti, uključujući i dalekosežna saznanja iz područja znanosti i tehnologije, a koja djelomično mogu inspirirati studente u izvedbi svojih radova, kao i razumijevanju novih stremljenja umjetnosti našeg doba. Susret umjetnosti i znanosti podučava se na temeljima etike, ekologije i samoodrživih sustava.

U suradnji s drugim fakultetima na kojima se istražuju nova područja biokemije, fizike i matematike okupljaju se hrvatski i svjetski poznati i priznati znanstvenici, umjetnici, kritičari i filozofi da svojim predavanjima i radionicama predstavljaju svoje ideje i primjene u radu sa studentima.

Jedan je od ciljeva popularizacija umjetnosti kao važnog posrednika, ali i pokretača promjena u društvu, znanosti, tehnologiji, obrazovanju. Na tom se tragu, metodom i izvedbom interdisciplinarnih projekata, promiče njezin položaj u društvu te se obogaćuje organizacijom radionica, tribina i izložba.

Sadržaj predavanja namijenjen je svim zainteresiranima koji žele nastaviti radom i istraživanjima na području primijenjenih umjetnosti i novih mogućnosti virtualne (VR) i augmentativne (AR) stvarnosti, nove estetike snimanja 360° videa, interaktivnog videa, računalne grafike i animacije te raznih aspekata kreativnog stvaralaštva kao što su npr. primjena suvremene glazbe i zvuka u medijskom okružju – što se odnosi i na film, video i internet. Od pojave pandemije COVID-19 započela su predavanja na daljinu, a izložbe su ostvarene i u programima 3D animacije i virtualne stvarnosti.

Prezentacija će biti popraćena primjerima studentskih umjetničkih medijskih radova i dokumentarnim insertima izložba.

Ključne riječi: medijska umjetnost, nove tehnologije, eksperimentalne inovativne metode, virtualna učionica

INNOVATIVE ARTISTIC MEDIA PRACTICES IN TEACHING

Within the course New Media at the Academy of Applied Arts, University of Rijeka, and on the occasion of the expanded program of the Center for Innovative Media, lectures on innovative and experimental methods of teaching media art in teaching graduate studies are held. External guests are also invited to give lectures and enrich students knowledge in the field of new media art. With their lectures and workshops, including far-reaching knowledge in the field of science and technology can inspire students in performing their works and understanding the new streams in contemporary art. The method of combining art and science is taught on the foundations of ethics, ecology and self-sustainable systems.

In cooperation with other university faculties who are researching new areas of biochemistry, physics and mathematics, Croatian and world renowned scientists, artists, critics and philosophers are invited to present their ideas and applications to students.

One of the goals is to popularize art as an important mediator but also a driver of change in society, science, technology, education. On this track, the method and implementation of interdisciplinary projects promotes its position in society and is enriched by the organization of workshops, forums and exhibitions.

The content of the lecture is intended for all interested who want to continue working and research in the field of applied arts and new possibilities of virtual (VR) and augmentative (AR) reality, new aesthetics of 360 ° video recording, interactive video, computer graphics and animation, and various other aspects of creativity eg the application of contemporary music and sound in a media environment that also applies to film, video and the Internet.

Since the outbreak of the Covid 19 pandemic, distance lectures have begun, and student exhibitions have been realized in 3D animation and virtual reality programs.

The presentation on the symposium will be accompanied with examples of student artistic media works and documentary inserts of exhibitions.

Key words: Media art, new technologies, experimental innovative methods, virtual classroom

FILMOTERAPIJA U ODGOJNO-OBRAZOVNOM PROCESU

Marina Gabelica

Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatska

Ana Đorđić

Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatska

Filmsko djelo, za razliku od popularnog stava prema kojem se ono prvenstveno smatra sredstvom zabave i ispunjavanja dokolice, u svojoj je biti djelo umjetnosti, a umjetnost, među ostalim, ima i svoju, u aristotelovskom smislu, katarzičnu funkciju. Na tragu biblioterapije, uvriježene metode terapeuskog rada kojom se služi zdravstveno osoblje u radu s pacijentom (institucionalna i klinička biblioterapija), ali i odgojno-obrazovni djelatnici u radu s djecom i mladima (razvojna biblioterapija), posljednjih se godina češće počela promišljati i metoda filmoterapije u okviru koje se kao polazišni tekst – umjesto knjige – uzima filmsko djelo. U ovom se radu promišlja o potencijalima filmoterapije u neposrednom odgojno-obrazovnom radu s djecom i mladima, s naglaskom na odnos filmoterapije (*engl.* cinematherapy) i terapije filmom (*engl.* video/film-based therapy), koja podrazumijeva stvaralaštvo u filmu, s ciljem obogaćivanja postojeće filmske edukacije u višim razredima osnovne škole i uporabom filma kao umjetničkog, ali i potencijalnog terapeuskog sredstva.

Ključne riječi: filmoterapija, terapija filmom, film, filmska edukacija

CINEMATHERAPY IN EDUCATION

A cinematic work, in contrast to the popular view that it is primarily seen as a means of entertainment and leisure, is essentially a work of art, and art, among other things, has its own cathartic function, in the Aristotelian sense. Following the footsteps of bibliotherapy, a common method of therapeutic work used by medical professionals (institutional and clinical bibliotherapy), as well as by pedagogical and educational workers when working with children and young adults (developmental bibliotherapy), the method of cinematherapy has been considered more and more frequently in recent years, where, instead of books, the starting point is a cinematic work.

The paper considers the potentials of cinematherapy in direct educational work with children and young adults, with an emphasis on the relation between *cinematherapy* and *video/film-based therapy*, which entails creation in film, and is aimed at enriching the existing film education in the upper grades of primary school and using film as an artistic, but also a potentially therapeutic tool.

Key words: cinematherapy, film-based therapy, film, film education

JESU LI OZLJEDE ZAISTA NEIZOSTAVAN DIO BALETNOG OBRAZOVANJA?

Ana Genzić

Umjetnička škola Franje Lučića, Velika Gorica
Hrvatska

Razredno okruženje i izvedba dionika uključenih u proces obrazovanja baletnih plesača oblikuju očekivanja o tome što znači plesati i biti plesač. Baletne škole grade dominantni diskurs idealnog tijela u želji da produciraju plesače gdje se estetika, kao primarni cilj, nametnula kao okosnica prilagođavanja tijela zadanim parametrima. Fizičke predispozicije (dugo vitko tijelo, duge ruke, drugi vrat, mala glava, otvorenost kukova, veliki rist), kao i osjećaj za ritam i sluh, uvjeti su koje djeca moraju zadovoljiti prije odobravanja upisa u baletnu školu, ali se nerijetko u baletne škole upisuju i učenici s drugačijim fizičkim predispozicijama od idealnih, ponajviše zbog nepovoljnog omjera „talentirane djece“ i upisnih kvota te potrebe za zadržavanjem radnih mjesta. Kako se metodika klasičnog baleta, kao sustav znanja, dugi niz godina prenosila s koljena na koljeno, prenosi se i određene vrijednosti. Jedna od njih odnosi se i na odnos prema tijelu kao objektu koje se trenira pri čemu se najčešće zanemaruju individualne razlike. Ustaljene, primarno estetske vrijednosti tako služe kao „kalup“ u koji se pokušavaju „ugurati“ tijela različitih karakteristika što dovodi do velikog broja ozljeda. Prema istraživanju provedenom u svrhu pisanja diplomskog rada, među 25 ispitanika koji predaju ili su predavali klasični balet njih 80% i danas osjeća bolove kao posljedice baletnog obrazovanja i/ili aktivne profesionalne baletne karijere. Odgovori na pitanje jesu li ozljede sastavni dio obrazovanja klasičnog baleta predstaviti će se putem analize rezultata nekoliko istraživanja koja u vezu stavljaju otvorenost pozicija nogu te ozljede donjih ekstremiteta (Negus, Hopper, Kathryn, 2005), govore o učestalosti ozljeda prednjeg križnog ligamenta kod profesionalnih plesača (Mueffels, Verhaar, 2008) te općenito istražuju učestalost ozljeda baletnih plesača (Wanke, Mill, Gronesberg, 2012). Koje su to promjene koje bi u takvo obrazovanje trebalo uvesti te jesu li one moguće, bit će rečeno u završnom dijelu prezentacije.

Ključne riječi: klasični balet, interdisciplinarnost, obrazovanje, ozljede, sigurna praksa

ARE INJURIES REALLY AN INDISPENSABLE PART OF BALLET EDUCATION?

Classroom environment and performance of those involved in the process of educating ballet dancers, shape expectations about what it means to dance and be a dancer. Ballet schools build a dominant discourse of the ideal body because of the desire to produce dancers where aesthetics, as the primary goal, has imposed itself as the backbone of adapting the body to given parameters. Physical predispositions (long slender body, long arms, long neck, small head, hip turnout), sense of rhythm and musical ear, are conditions that children must meet before approval to enroll in ballet school, but often ballet schools enroll students with different physical predispositions than ideal, mostly due to the unfavorable ratio of “talented children” and enrollment quotas. Methodology of classical ballet, as a system of knowledge, was passed from generation to generation for many years, and within certain values remain intact as well. One of them refers to the attitude, towards the body, as an object that is being trained, with individual differences being neglected most often. Aesthetic values, that are established in the field of ballet serve as a “mold” in which bodies of different characteristics are “pushed” and that practice can lead to many injuries among dancers. According to a survey, conducted for the purpose of writing a master thesis, among the 25 respondents, who teach or have taught classical ballet, 80% of them still feel pain, as a result of ballet education and / or an active professional ballet career. Whether injuries are an integral part of classical ballet education will be presented through an analysis of the results in several related studies; turnout positions and lower extremity injuries (Negus, Hopper, Kathryn, 2005), anterior cruciate ligament injury in professional ballet dancers, (Mueffels, Verhaar, 2008), and incidence of ballet dancer injuries (Wanke, Mill, Gronesberg, 2012). Is it possible to make a change in the field of professional ballet and ballet education will be presented in the final part of the presentation.

Key words: classical ballet, education, injuries, interdisciplinarity, safe practise

POZITIVNI UČINCI AKTIVNOG BAVLJENJA GLAZBOM U SVEOBUHVAATNU RAZVOJU UČENIKA

Anita Gergorić

Agencija za odgoj i obrazovanje, Rijeka

Hrvatska

Izvannastavne glazbene aktivnosti u osnovnoj školi u svojoj odgojno-obrazovnoj ulozi potiču razvijanje individualnosti u skladu s interesima učenika. Vodeći brigu o razvoju svakog pojedinca u području ostvarenja njegova interesa, prema Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (2008), škola se obvezuje ponuditi odgovarajuće izvannastavne sadržaje. Prema Kurikulumu nastavnog predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije (2019) i Nastavnom planu i programu za osnovnu školu (2006), izvannastavne glazbene aktivnosti organiziraju se u obliku pjevačkog zbora, instrumentalnog sastava, orkestra, plesne skupine, folklornog ansambla, skladanja, individualnog sviranja, instrumentalne i vokalne skupine, glazbene slušaonice, glazbenog projekta i dr. U okviru ovog rada provedeno je kvalitativno istraživanje analizom sadržaja domaće i strane literature u području izvannastavnih glazbenih aktivnosti. Cilj je istraživanja utvrditi značajke prinosa sudjelovanja u izvannastavnim glazbenim aktivnostima u sveobuhvatnu razvoj učenika. U stjecanju i razvijanju kompetencija učenika u osnovnoj školi glazba svojim pozitivnim prinosima pomaže u izgradnji identiteta, pridonosi uspjehu te svakako zauzima značajno mjesto u sveobuhvatnu razvoj učenika.

Ključne riječi: glazbena nastava, izvannastavne glazbene aktivnosti, pozitivni učinci, učenici

POSITIVE EFFECTS OF ACTIVE MUSIC IN COMPREHENSIVE STUDENT DEVELOPMENT

Extracurricular music activities in primary school in their educational role encourage the development of individuality in accordance with the interests of students. According to the Law on Education in Primary and Secondary School (2008), schools are responsible to offer appropriate extracurricular music activities thus taking care of the development of each individual by fulfilling their own particular interests. Extracurricular music activities are carried out in the form of a choir, instrumental ensemble, orchestra, dance group, folklore ensemble, composition, individual playing, instrumental and vocal groups, music auditorium, music projects, etc. in accordance with the Primary and Secondary Schools Music Curriculum (2019) and the current Music Curriculum (2006). Within this paper, a qualitative research was conducted by analyzing the content of domestic and foreign literature in the field of extracurricular music activities. The aim of the research was to determine the characteristics of the yield of participation in extracurricular musical activities in the overall development of students. In the acquisition and development of student competencies in primary schools, music with its positive contributions helps to build identity, contributes to success and certainly occupies a significant place in the overall development of students.

Key words: extracurricular music activities, music lessons, positive effects, students

ONLINE DRAMSKO STVARALAŠTVO DJECE I MLADIH

Iva Gruić

Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatska

Maša Rimac Jurinović

Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatska

Za kazališnu je umjetnost karakteristična neposredna i živa komunikacija. Upravo je emisija i razmjena znakova između pozornice i gledališta ključna da bi se doživjelo kazališno iskustvo. U radu izvannastavnih dramskih skupina i dramskih studija za djecu i mlade u kojima se prvenstveno njeguje dramsko stvaralaštvo s polaznicima se propituje, među ostalim, i komunikacijski aspekt izvedbe u realnom vremenu. No što se događa kad se zbog epidemioloških mjera dramskopedagoški susreti *presele online*? Što se dogodi kad učenje i poučavanje (o) kazališnoj umjetnosti posredujemo drugim i drugačijim medijima? U radu se kao središnji istraživački problem postavlja sljedeće pitanje: *Što se u dramskom radu mijenja kad on biva posredovan novim tehnološkim medijima?* Istražuju se dva modela rada koja su se uslijed mjera pojavila – dramskopedagoški rad u realnom *online* vremenu putem platformi/aplikacija (sinkrono dramsko stvaralaštvo) i dramskopedagoški rad kao asinkrono dramsko stvaralaštvo. Istraživačkom se problemu pristupa sa željom da se ovaj novi fenomen sagleda iz pozicija objiju uključenih strana: metodom intervjua prikupljaju se podatci od dramskih pedagoga, a metodom upitnika od polaznika *online* dramskih skupina. U istraživanje su uključeni ispitanici iz različitih konteksta, škola i dramskih studija (npr. Tetar *Tirena*, Dramski studio Istarskog narodnog kazališta, *Kaos* – dramska skupina iz Gimnazije Sesvete, *Cvrkutani* – dramska skupina Osnovne škole dr. Vinka Žganca i Dječji kreativni centar *Dokkica*), u kojima je *online* dramski rad zaživio tijekom proljeća 2020. Rezultati istraživanja daju svojevrsni pregled raznolikih načina rada koji su se pojavili, omogućuju kritičku analizu nove prakse, sagledavanje njezinih ograničenja (barem u ovoj početnoj fazi primjene), ali ukazuju i na nove mogućnosti koje se otvaraju uključivanjem novih medija.

Ključne riječi: asinkrono stvaralaštvo, dramski odgoj, dramsko stvaralaštvo, komunikacijski potencijal, sinkrono stvaralaštvo

ONLINE CHILDREN AND YOUNG ADULT DRAMA CREATIVITY

Theatre art is characterized by direct and live communication. The emission and the exchange of signs between the stage and the audience is key to experience a real theatrical experience. In the work of extracurricular drama groups and drama studios for children and young adults, in which dramatic creativity is primarily nurtured, the communicative aspect of real-time performance is questioned with the participants. But what happens when, due to epidemiological measures, drama pedagogical encounters move online? What happens when we mediate learning and teaching (about) theatrical art through other and different media? The central research problem in the paper is the question *What changes in dramatic work when it is mediated by new technological media?* Two models of work that have emerged as a result of the measures are researched - drama pedagogical work in real online time via platforms/applications (synchronous drama work) and drama pedagogical work as asynchronous drama creation. The research problem is approached with the desire to look at this new phenomenon from the positions of both parties involved: the interview method collects data from drama pedagogues and the questionnaire method from participants in online drama groups. The research includes respondents from different contexts, schools and drama studies (e.g. Tetar *Tirena*, Drama Studio of the Istrian National Theater, *Kaos* - drama group from Sesvete High School, *Cvrkutani* - drama group of Dr. Vinko Žganac Elementary School and *Dokkica*, Children's Creative Center), in which online drama came to life during the spring of 2020. The results of the research provide an overview of the various ways of working that have emerged, allow critical analysis of new practice and consideration of its limitations (at least at this initial stage of application) but also indicate new opportunities by including new media.

Key words: asynchronous drama work, communication potential, drama creativity, drama education, synchronous drama work

TEACHING MUSIC DURING THE CORONA VIRUS CURFEW – CHALLENGES AND SUCCESS

Rami Haddad
The University Of Jordan
Jordan

Corona virus pandemic forced the world to take many measures in various sectors such as; service sectors, aviation, industry and tourism, as well as public education sector in universities and schools, and accordingly, this applied to music education at musical academies, musical institutions.

Universities and academies have leans to several means in order to maintain the continuity of education. Art academies and colleges have tried to keep abreast of developments and work on the continuity of artistic education in general and musical education in particular, using several methods, including Distance learning as well as blended learning, which combines uploading files to websites, dedicated to distance education, and platforms dedicated to direct e-learning.

This paper presents some practical experiences in teaching music remotely, either by downloading files and uploading them to the website, or teaching music directly and remotely through the electronic platforms dedicated to this process, and discusses the pros and cons of these processes from personal experiences.

OD KLASIČNE DO VIRTUALNE NASTAVE DJEČJEG ZBORA MLAĐEG UZRASTA U JEDNOJ NASTAVNOJ GODINI – PEDAGOŠKI IZAZOV I INSPIRACIJA

Ivančica Hinek

*Glazbena škola Franje Kuhača Osijek
Hrvatska*

Usljed pandemije bolesti COVID-19 sredinom ožujka 2020. godine naglo je prekinuto održavanje redovne nastave u svim odgojno-obrazovnim ustanovama u Hrvatskoj, pa tako i u glazbenim školama. Prelaskom na rad u virtualnim učionicama nastava dječjeg zbora posve se transformirala u odnosu na klasičan način rada – praksu aktivnog zborskog pjevanja i zajedničkog muziciranja.

Preseljena iz „žive“ učionice u gluhi virtualni prostor, nastavna zbarska praksa suočila se s nizom novih i nikad težih izazova – nemogućnošću ikakvog neposrednog kontakta s učenicima, potrebom trenutnog snalaženja u virtualnom prostoru i brzog upoznavanja digitalnih alata, pronalaženjem novih načina komunikacije s učenicima, postavljanjem novih ciljeva nastavnog predmeta i, sukladno tomu, primjenom posve drugačijih metoda rada.

U radu će biti prikazana prilagodba novim uvjetima rada kroz organizaciju nastave zbora na daljinu i provedbu novoosmišljenih nastavnih aktivnosti (kvizopjeva, istraživačkih zadataka, pjevanja naučenih pjesama na matricu, snimanja virtualnog video spota, nastave uživo preko Google Meet-a), odnosno cjelokupna realizacija virtualne nastave Dječjeg zbora mlađeg uzrasta Glazbene škole Franje Kuhača Osijek u zadnjoj trećini nastavne 2019./2020. godine.

Krajem nastavne godine među učenicima je provedena anonimna anketa kojoj je cilj bio saznati kakav je njihov doživljaj nastave zbora u uvjetima provedbe nastave na daljinu. Rezultati ankete pokazuju da djeca imaju pozitivan stav o virtualnoj nastavi zbora, da najviše vole onu nastavnu aktivnost koja je najbližnja radu u klasičnoj nastavnoj praksi (satovi *online*), a najmanje onu koja ih pjevački individualizira (pjevanje na matricu), kao i onu koja od njih traži veći vremenski i intelektualni angažman (istraživački zadatci). Kvalitativna interpretacija ankete pokazuje da je kombinirana nastava širokog spektra s izmjenom različitih nastavnih aktivnosti dobra koncepcija virtualne nastave zbora jer zadovoljava interese, želje i potrebe djece u izvanrednim okolnostima provedbe nastave na daljinu.

Ključne riječi: dječji zbor mlađeg uzrasta, klasična nastava zbora, nove nastavne aktivnosti, virtualna nastava zbora, zbarsko pjevanje

FROM CLASSICAL TO VIRTUAL TEACHING OF CHILDREN'S CHOIR OF YOUNG AGE IN ONE TEACHING YEAR - PEDAGOGICAL CHALLENGE AND INSPIRATION

Due to the COVID-19 pandemic, in mid-March 2020, regular classes in all educational institutions in the Republic of Croatia, including music schools, were abruptly discontinued. By moving the work in virtual classrooms, the teaching of children's choirs was completely transformed when compared to the common way of working - the practice of active choir singing and making music together.

Moved from a "living" classroom to a deaf virtual space, teaching choir practices faced a number of new and never more difficult challenges - the impossibility of any direct contact with students, the need to instantly navigate the virtual space and quickly learn digital tools, finding new ways to communicate with students, setting new objectives of the subject and accordingly applying completely different and innovative methods of work.

The paper will show not only the adaptation to new working conditions through the organization of distance choir teaching and the implementation of newly designed teaching activities (quizzes, research tasks, singing learned songs on the matrix, recording a virtual video, live teaching via Google Meet), but the overall implementation of virtual teaching Children's choir of the younger age of the Music School of Franjo Kuhač Osijek in the last thimester of the 2019/2020 academic year.

At the end of the school year, an anonymous survey was conducted among students. The aim of the survey was to find out about their experiences while working in conditions of distance learning. The results of the survey show that children have a positive attitude about the virtual teaching of the choir and that they prefer the teaching activity which is most similar to work in classical teaching practice (online classes).

On the other hand, they appreciated less the activity which individualizes them (singing on the matrix) as well as the activity which requires greater temporal and intellectual engagement (research tasks). Qualitative interpretation of the survey shows that the wide ranged combined teaching with the use of different teaching activities presents a good concept because it meets the interests, desires and needs of children in extraordinary circumstances of distance learning.

Key words: children's choir of the younger school age, classical choir teaching, newly designed teaching choir activities, virtual choir teaching, choral singing

PREZENTACIJA ISTRAŽIVAČKOG PROJEKTA: MULTIMEDIJSKA SKRIPTA METODIKE KARAKTERNIH PLESOVA

Andreja Jeličić

Akademija dramske umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatska

Lovorka Puk-Tomić

Akademija dramske umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatska

U baletnoj je pedagogiji, osobito u zemljama gdje je oblikovana na osnovi sovjetsko-ruske škole, metodika karakternih plesova ključan element školovanja budućih profesionalnih plesača.

Nedostatak udžbenika na hrvatskom jeziku i nedostatnost (pisanog) jezika u poučavanju plesa s jedne strane te s druge strane mogućnosti suvremenih tehnologija kojima je plesne korake moguće znatno lakše i bolje dokumentirati, analizirati i prenositi nego pisanom riječju, rezultirali su radom na izradi didaktičkog pomagala: multimedijske skripte Metodike karakternih plesova za prvu godinu poučavanja. Njezin je cilj započeti sistematizaciju i razvoj metodike poučavanja karakternih plesova u Hrvatskoj. Rad je dovršen na trećoj godini BA studija baletne pedagogije Akademije dramske umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, suradnjom Odsjeka plesa s filmskim odsjecima i Školom za klasični balet.

Izlaganje, popraćeno video primjerima, predstavlja i evaluira specifičnosti procesa i metoda ove plesno-filmske suradnje te njezin rezultat: suvremeno didaktičko pomagalo koje zamjenjuje konvencionalni udžbenik, a sastoji se od klasične tekstualne skripte i multimedijske mrežne stranice zasnovane na načelu video vodiča čiju osnovu čine sistematizirani video zapisi svih kurikulom predviđenih koraka, primjera vježbi i kratkih koreografija koje izvode učenice Škole za klasični balet. Također se problematizira verbalizacija u poučavanju plesa: od pitanja prijevoda i usklađivanja standardnog hrvatskog jezika sa žargonom struke i stručnom plesnom terminologijom do učinkovitog verbalnog opisa kretnji i radnji primjenjivog u svakodnevnoj nastavnoj praksi. Na kraju se prepoznaje napetost u mogućoj interpretaciji predstavljenog video materijala između dokumentacije stvarne školske situacije kojoj je pomagalo i namijenjeno i eventualne potrebe korisnika da se on vidi kao definitivna inačica – uzor koji treba doslovno kopirati.

Ključne riječi: baletna pedagogija, karakterni plesovi, metodika, multimedijski priručnik, video vodič

DANCE WORKSHOP AND PRESENTATION OF RESEARCH PROJECT: DIGITAL MULTIMEDIA HANDBOOK FOR METHODOLOGY OF CHARACTER DANCES

In ballet pedagogy, particularly in the countries where it was established on the basis of the Soviet-Russian school, methodology of character dances is one of the key elements in the training of future professional dancers.

Lack of textbooks in Croatian language and inadequacy of (written) language in the teaching of dance on one hand, and on the other hand the potential today's technologies offer in the documentation, analysis and transfer of dance steps, resulted in a project focussed on creation of an innovative didactic tool: a multimedia handbook for methodology of character dance. The aim of the project is to initiate a systematisation and development of methodology of teaching character dance in Croatia. The work has been completed in the third year of the BA Ballet Pedagogy Programme at the Academy of dramatic Arts of the University of Zagreb in collaboration between the Dance Department, the film departments and the School of classical ballet.

The presentation, accompanied by video examples, shows and evaluates the specificities of this dance-film collaboration and its result: a contemporary didactical tool which replaces a traditional textbook and consists of a conventional textual guide and a multimedia website based on the principle of a video tutorial; its key elements are systematically ordered video recordings of all the steps covered in the curriculum, examples of exercises and short dances performed by the pupils of the School of classical ballet. Issues of verbalisation in teaching dance are assessed: from questions of translation and harmonisation of standard Croatian language with the professional jargon and dance terminology, to effective verbal descriptions of movements and actions applicable in daily teaching practice. At the end, a tension is acknowledged in a possible interpretation of the video materials between a record of the real school situation for which the tool is aimed, and a potential need of the user to interpret it as a definite version, an ideal which should be copied.

Key words: ballet pedagogy, character dances, methodology, multimedia handbook, video tutorial

PRIMJENA DIGITALNIH KOMPETENCIJA NASTAVNIKA GLAZBE U TRADICIONALNOJ NASTAVI I NASTAVI NA DALJINU

Julijana Jukić

*Osnovna škola „Matija Antun Reljković“, Cerna
Hrvatska*

Na početku se nove školske godine svi nastavnici pripremaju za nastavne aktivnosti, no gotovo nitko od njih ne može predvidjeti ono što se tijekom jedne takve godine može dogoditi. Upravo su se takve velike i značajne promjene dogodile prethodne školske godine zbog pandemije koronavirusa koja je odgojno-obrazovne djelatnike primorala na nastavu na daljinu. Za pojedine predmete ovakav način izvođenja nastave ne utječe značajno na njezino odvijanje i ostvarenost ishoda, no za učitelje Glazbene kulture ovakav način izvođenja predstavlja višestruki izazov zbog specifičnosti predmeta u smislu primjene digitalnih kompetencija te samim time ostvarenosti ishoda predviđenih Nacionalnim okvirnom kurikulumom.

Rad istražuje primjenu digitalnih kompetencija nastavnika Glazbene kulture u tradicionalnoj nastavi i nastavi na daljinu. U istraživanju su sudjelovali nastavnici iz dviju slavonskih županija: Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske.

Rezultati istraživanja pokazali su osrednje poznavanje digitalnih kompetencija u korištenju digitalnih tehnologija i medija u oba modela nastave. S obzirom na dob ispitanika, razvidno je bolje snalaženje i korištenje digitalnih kompetencija mlađih generacija u oba modela za razliku od zrelijih generacija. S gledišta ostvarenosti ishoda učenja nastavnici smatraju kako su njihove kompetencije utjecale na kvalitetu zadanih zadataka, a učeničke na njihovo rješavanje te samim time i na bolju ostvarenost obrazovnih ishoda.

Ključne riječi: digitalne kompetencije, digitalne tehnologije, nastava na daljinu, tradicionalna nastava

APPLICATION OF DIGITAL COMPETENCIES OF MUSIC TEACHERS IN TRADITIONAL AND ONLINE TEACHING

At the beginning of the new school year, all teachers prepare for teaching activities but almost none of them can predict what can happen during such a year. It is precisely such great and significant changes that have taken place in the previous school year due to the Corona virus pandemic that has forced educators to teach at distance. For some subjects, this way of teaching does not significantly affect its development and achievement of outcomes, but for Music Culture teachers this way of teaching is a multiple challenge due to the specifics of the subject in terms of digital competences and thus the achievement of outcomes provided by National Curriculum.

The paper explores the application of digital competencies of Music teachers in traditional and distance learning. Teachers from two Slavonian counties participated in the research: Osječko-baranjska and Vukovarsko-srijemska.

The results of the research showed mediocre knowledge of digital competencies in use of digital technologies and media in both teaching models. Given the age of the respondents, it is evident that the younger generations have better coping and use of digital competencies in both models, as opposed to the more mature generations. From the aspect of achieving learning outcomes, teachers believe that their competencies have influenced the quality of assigned tasks and student on their solution and thus on better achievement of educational outcomes.

Key words: digital competencies, distance learning, digital technologies, traditional teaching

NASTAVA POVIJESTI GLAZBE PRED IZAZOVIMA SUVREMENOSTI

Sanja Kiš Žuvela

Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatska

Ana Čizmić Grbić

Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatska

Muzikologija kao disciplina u umjetničkom je obrazovanju zastupljena uglavnom kroz nastavu Povijesti glazbe, što ne čudi uzmemo li u obzir da je historiografija ujedno i najčešća profesionalna preokupacija muzikologa.

Kao jedan od temeljnih obrazovnih predmeta, Povijest glazbe dio je obrazovnog iskustva svakog profesionalnog glazbenika koji ga, htjeli – ne htjeli, oblikuje kao stručnjaka, ali i osobu koja izgrađuje vlastiti sustav vrijednosti, naročito tijekom formativnog životnog razdoblja. Tomu usprkos nastava se Povijesti glazbe uglavnom promišljala kroz prizmu njezina sadržaja, koji je imao predstavljati kanon vrijednosti budućeg profesionalnog glazbenika, bez pretjeranog obzira na stvarne potrebe, duh vremena, relevantnost zadanog, primjerenost metoda, pristupa i resursa za poučavanje.

Kao i u svijetu, i u nas se preispituje sadržaj ovog nastavnog predmeta koji je tradicionalno bio sveden na povijest junaka (tzv. Heldengeschichte) i njihovih remek-djela, s koncentracijom na umjetničku glazbu, utemeljenu na akademskim zasadama, estetskom kanonu i koncertnom životu 19. stoljeća (čak i kad je riječ o glazbi nastaloj kasnije). Nastavnici znanstvenici nerijetko ne mogu uspostaviti vezu između vlastitih istraživanja i sadržaja koje predaju. Povijest glazbe, zajedno s paketom teorijskih glazbenih predmeta, počiva na zastarjelim nastavnim pristupima, često je posve nespojiva s glazbenom praksom, a oni koji tu nastavu konzumiraju ne vide njezinu primjenu u aktivnom muziciranju. Društveni kontekst, promjene paradigme slušanja glazbe, medijskog okruženja i kulturnih navika mladeži nastavnicima predstavljaju poseban izazov, a često i nesavladivu prepreku.

Stoga je na Odsjeku za muzikologiju Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu ove godine pokrenut višegodišnji istraživački projekt Muzikološki sadržaji u umjetničkom obrazovanju pred izazovima današnjice, prvo temeljitije istraživanje pedagogije muzikoloških nastavnih predmeta u Hrvatskoj. U okviru će se projekta organizirati niz sastanaka s dionicima obrazovnog procesa, utvrditi problemi i perspektive te ponuditi rješenja, intenzivirajući kontakte nastavnika, učenika i šire kulturne zajednice. Osim općih problemskih čvorišta u ovom će se izlaganju predstaviti i recentni rezultati terenskih istraživanja projektnog tima.

Ključne riječi: povijest glazbe, muzikologija, kanon, poučavanje, suvremenost

TEACHING MUSIC HISTORY AND THE CHALLENGES OF CONTEMPORANEITY

The discipline of musicology in artistic education has traditionally been reduced to one subject, Music History, which is unsurprising taking into account that historiography presents a most frequent professional preoccupations among musicologists.

As one of the basic subjects in their education, Music History is a part of educational experience of every professional musician; a subject that – like it or not – shapes them as a field expert, but, at the same time, also as a personality along with own system of values, especially during their formative age. In spite of that, Music History was usually reflected on through the prism of its material content, the future personal canon of values of a professional musician, abstracting his real needs, contemporary spirit, the relevance of data, appropriateness of methods, approaches and teaching resources.

In Croatia, just like the rest of the world, the traditional content of Music History, which encompassed mostly the History of Heroes (Heldengeschichte) and their masterworks, based upon the academic heritage, aesthetic canon and concert life of the 19th century (even in case of more recent music) is now being seriously reconsidered. Teachers-researchers are often unable to establish a relationship between their research and their teaching content. Music History, together with a package of Music Theory subjects, often cannot go hand in hand with musical practice, and the consumers of such teaching cannot recognize any means of application of that knowledge in their practical music activities. The social context, listening paradigms shifts, media scenery and cultural habits of youth represent a special challenge – even an unsolvable obstacle – to their teachers.

The teachers of the Department of Musicology at the Academy of Music in Zagreb therefore decided to run a long-term research project, Musicological content in artistic education facing the challenges of contemporaneity, the first thorough exploration of the musicological pedagogy in Croatia. Within the project the teachers will meet a number of participants of the educational processes, try to detect problems and perspectives and offer some solutions, while intensifying contacts among teachers, students and wider cultural community. Besides the general issues, this presentation will show some recent results of the project team's field research.

Key words: Music History, musicology, canon, teaching, contemporaneity

VIDEO UPUTE U NASTAVI LIKOVNE KULTURE

Jelena Kovačević

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, Osijek

Hrvatska

Eva Radanović

Osnovna škola Josipovac

Hrvatska

Predstavljeni je rad prvotno usmjeren na utvrđivanje važnosti sastavnice vremenske ograničenosti u nastavi Likovne kulture te kako ona utječe na kreativnost učenika mlađe školske dobi. Vremenska ograničenost učeniku u nastavi Likovne kulture postavlja određeni vremenski okvir unutar kojeg bi se trebao kreativno izraziti. S obzirom na pandemiju virusom COVID-19 koja je poharala svijet i zatvorila odgojno-obrazovne ustanove u Hrvatskoj, istraživanje je provedeno nastavom na daljinu te *online* anketama. Vremenska se ograničenost u ovom slučaju trebala postaviti unutar domova u kojima se učenici najčešće osjećaju vremenski opuštenije.

Usporedno s usmjerenošću na pojam vremenske ograničenosti u nastavi, a zbog uporabe *online* alata, razvila se potreba za analiziranjem video uputa rabljenih u svrhu prenošenja informacija o crtama prema toku i karakteru, crtačkoj tehnici olovke, analizi reprodukcije te obilježavanju Majčina dana.

Istraživačka pitanja glase ovako:

- Koje su osobine i izazovi procesa pripreme te realizacije video uputa za sat Likovne kulture?
- Utječe li vremenska ograničenost u nastavi Likovne kulture na učenikovu kreativnost?

Istraživanje vremenske ograničenosti u nastavi Likovne kulture provedeno je u svibnju 2020. godine, i to na uzorku od 59 učenika prvih, drugih i trećih razreda Osnovne škole Frana Krste Frankopana u Osijeku. Analiza video uputa korištenih u *online* kreiranom nastavnom satu provedena je naknadno, u srpnju 2020., s ciljem proširivanja područja interesa na važnost izravnog kontakta u nastavnom procesu.

Ključne riječi: kreativnost, produktivnost, učenik, video upute, vremenska ograničenost

VIDEO INSTRUCTIONS IN PRIMARY SCHOOL ART EDUCATION

The presented work initially aims at establishing the importance of time limitation component in Art Education process and its impact on primary school children's creativity. Time limitation in Art Education sets out a certain time-frame, within which the pupil should creatively express. Since the pandemic caused by virus COVID-19 swept the world causing all educational institutions to close, the research was conducted through distance learning and online surveys. In this case, time limitation should have been established in homes, where students most often feel relaxed regarding time.

Parallel to time limitation in teaching, due to the use of online tools, emerged the need to analyze the video instructions used for the purpose of transferring information on characteristics of line, pencil technique, art work analysis and celebration of Mother's Day.

Research Questions read:

- What are the characteristics and challenges in the process of preparation and realization of video instructions for Art Education class?
- Does time limitation in Art Education class affect student's creativity?

The research on time limitation in teaching Art Education was conducted in May 2020, with 59 pupils of 1st, 2nd and 3rd grades, in Fran Krsto Frankopan School in Osijek. The analysis of video instructions used in online created class was carried out subsequently, in July 2020, with the aim of broadening interests to importance of direct contact in educational process.

Key words: creativity, productivity, pupil, time limitation, video instructions

VIRTUALNO POUČAVANJE LIKOVNE KULTURE

Zlatko Kozina

Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku

Hrvatska

Sandra Marijanović

OŠ Frana Krste Frankopana Osijek

Hrvatska

Suočeni s pandemijom COVID-19 učenici i nastavnici bili su primorani prilagoditi se novom načinu i okruženju poučavanja. Svima je to bio izazov i potpuno nova situacija, tako su svi na neki način radili istražujući i pronalazeći najbolja rješenja za svoj predmet. Likovna kultura kao praktični predmet u kojem je jako važan proces rada i upoznavanje s različitim likovnim tehnikama bio je velik izazov za sve nastavnike Likovne kulture u osnovnoj školi. Polazeći od činjenice da su učenici bili zatvoreni u svojim domovima bez pristupa svim likovnim tehnikama koje inače koriste, nastavnici su morali biti spremni smisliti nove načine poučavanja i prilagoditi likovne tehnike. Prednost u ovom obliku nastave svako su imale tehnike novih medija kao npr. fotografija i video, a kod upoznavanja učenika s umjetničkim djelima korištene su virtualne galerije poznatih svjetskih muzeja i galerija. Postavljajući učenicima različite tipove zadataka, nastavnici su dolazili do različitih rezultata i prema tome su prilagođavali i kreirali sljedeće zadatke. Svaki je zadatak bio na neki način istraživački rad u kojem se na kraju procesa moglo vidjeti koje metode daju najbolje rezultate. Postavljajući različite tipove zadataka, npr. tekstualni zadatci, PPT prezentacije i video lekcije, pokazalo se da učenici najbolje reagiraju na video lekcije ili predavanja u realnom vremenu, dok su kod zadataka koji su bili postavljeni samo u obliku tekstualnog dokumenta bili najmanje motivirani. Najbolje prihvaćeni motivi bili su oni u kojima se koristilo propitivanje trenutnog stanja s kojim su učenici morali naučiti živjeti u kratkom vremenu. Kao mane ovog oblika nastave svakako treba napomenuti nedostatak komunikacije s učenicima i nemogućnost vođenja učenika kroz cijeli proces rada, dok bi prednosti bile više vremena za rad, korištenje novih medija, upoznavanje s različitim digitalnim alatima.

Ključne riječi: Likovna kultura, novi mediji, digitalni alati, virtualne galerije

VIRTUAL TEACHING OF ART CLASS

Faced with the Covid-19 virus pandemic, students and teachers were forced to adapt to the new way and surroundings of teaching. It was a challenge and a completely new situation for everyone, so, in some way, everyone worked while researching and finding the best solutions for their subject. Art class, as a practical subject in which the work process and introduction to different art techniques is very important, was a great challenge for all art teachers in primary school. Starting from the fact that students were locked in their homes without access to all art techniques they normally use, teachers had to be ready to come up with new ways of teaching and adjust art techniques. New media techniques, such as photography and video, had an advantage in this form of teaching, and virtual galleries of world-famous museums and galleries were used to introduce works of art to students. By setting different types of tasks to students, teachers came up with different results and accordingly adjusted and created the following tasks. Each task was a research work in a way, that questioned which methods of work give the best results. By setting different types of tasks, eg text assignments, PPT presentations and video lessons, it turned out that students best respond to video lessons or lectures in real time, while they were least motivated by tasks set only in the form of a text document. When choosing motives, the best accepted topics were those that dealt with current topics of questioning the current situation students had to learn to live with in a short time. As disadvantages of this form of teaching, the lack of communication with students and inability to guide students through the entire work process should be mentioned, while the advantages would be having more time to work, using new media, introduction to various digital tools.

Key words: virtual teaching, art class, elementary school, digital tools

PRIMJENA PROŠIRENIH MEDIJA U UMJETNIČKOJ NASTAVI: PRIKAZ RADA *OTISCI SJEĆANJA*

Letricija Linardić

Akademija primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci

Hrvatska

Nina Licul

Akademija primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci

Hrvatska

U ovom se eksplikativnom radu raspravlja o ideji stvaranja umjetničkog rada posredstvom digitalnih i mehaničkih strojeva. Ideja o stroju/robotu kao umjetničkom alatu razvija se tijekom 20. stoljeća i proširuje prostor umjetničkog izražavanja. Svrha je ovog rada steći uvid u najznačajnije umjetnike koji su u svojem radu koristili digitalne i mehaničke strojeve, a kako bi se objasnili koncepti i metode za potencijalni razvoj studentskih umjetničkih projekata. U radu je također prikazano umjetničko istraživanje i umjetnički rad Letricije Linardić *Otisci sjećanja* u proširenom mediju umjetničke grafike. Cilj je bio utvrditi koncepte za čiji je konačni produkt bilo potrebno, umjesto tradicionalnih umjetničkih alata, uključiti visoko tehnički osmišljen stroj te analizirati mogućnosti implementacije istih ili sličnih koncepata i metoda u umjetničkoj edukaciji na visokoškolskoj ustanovi. Prikupljene informacije i analize, kao i osobni dnevnički zapisi, daju uvid u inovativne postupke u stvaranju umjetničkog djela koje će poslužiti u proširivanju pedagoških metoda i postupaka izrade umjetničkog rada na visokoškolskoj umjetničkoj instituciji.

Ključne riječi: digitalni i mehanički stroj, čovjek i stroj, robot-art, strojna/mašinska umjetnost, umjetnička nastava, umjetničko djelo

USE OF EXTENDED MEDIA IN ART TEACHING: A REVIEW ON "IMPRINTS OF MEMORY"

This explicative paper discusses the idea of creating a work of art using digital and mechanical machines. The idea of a machine / robot as an artistic tool was developed during the 20th century and it expanded the area of artistic expression. The purpose of this paper was to gain insight into the most significant artists that used digital and mechanical machines in their work, in order to explain concepts and methods for potential development of students' artistic projects. The paper also shows the artistic research and artwork "Imprints of Memory" by Letricija Linardić, in the expanded medium of printmaking. The goal was to identify concepts whose final product required, instead of traditional artistic tools, the use of highly developed machine, and to analyze the possibilities of implementing the same or similar concepts and methods in art education at a higher education institution. Information and analysis in combination with personal journal entries provide insight into innovative procedures in the creation of art, and may serve to expand the educational methods and art making process at a higher art education institution.

Key words: art education, artist, digital and mechanical machine, man and machine, robot-art, robot/machine art

TRANSCENDENTNA UMJETNOST BISKUPA STROSSMAYERA I UMJETNOST U KULTURI SREDNJOŠKOLACA

Sanja Matičić
Ekonomska škola Vukovar
Hrvatska

U vrijeme kada dominiraju europska kultura i narodi biskup Strossmayer uviđa potrebu istaknuti važnost slavenske – hrvatske kulture koja itekako ima svoju tradiciju i ne zaostaje nimalo za drugim narodima. Biskup Strossmayer vodio se tradicijom svoje crkve i tradicijom biskupa prošlosti Hrvatske koji su uz bojni mač gotovo jedini pazili i širili knjigu u ovim krajevima. Više od toga vodio se ljubavlju prema siromašnima i progonjenom narodu svome. Uzeo je luč prosvjete u svoje ruke, osnovao prosvjetne zavode, galeriju slika i stolnu crkvu, s namjerom da joj udari stalne temelje, ojača ju i podigne u vis da bude svjetlo njegovom narodu.

Rad će biti podijeljen u dva dijela i koristit će se sintetičko-analitička metoda. U prvom dijelu rada prikazat će se objavljeni i neobjavljeni izvori o poimanju umjetnosti kod biskupa Strossmayera, kroz prizmu transcendentne, antropološke, kristološke i odgojne umjetnosti, zatim će se provesti istraživanje među srednjoškolcima o suvremenom pogledu na umjetnost. Vrijeme digitalizacije, *online* nastave, vrijeme gubljenja vrijednosti zasigurno ostavljaju trag i na području odgojne umjetnosti. Na temelju prikupljene građe donijet će se zaključak o umjetnosti u dva različita povijesna vremena, u kojem će se iznijeti argumenti o vrijednosnoj umjetnosti koja pomalo pada u zaborav. Cilj je rada osvijestiti mlade ljude da je umjetnost čuvarica kulture, identiteta i zaštitnica slobode čovjeka od tuđinske ruke i dominacije tuđinskih kultura.

Ključne riječi: biskup Strossmayer, odgojna umjetnost, Bog izvor umjetnosti, destrukcija umjetnosti, mladi ljudi

THE TRANSCENDENTAL ART OF BISHOP STROSSMAYER AND THE ART IN THE CULTURE OF HIGH SCHOOL STUDENTS

At the time when European culture and nations dominated, Bishop Strossmayer recognized the importance of Slavic-Croatian culture, which has its own tradition and does not lag behind other nations. Bishop Strossmayer was guided by the tradition of his church and the tradition of the bishops of the past of Croatia, who, besides the battle sword, were almost the only ones looking after and spreading the book in this area. Moreover, he was driven by his love for the poor and his persecuted nation. He took the light of enlightenment into his own hands, founded educational institutes, a picture gallery, and a table church, with the intention of striking its permanent foundations, strengthening it, and raising it high to be a light to his people. The paper will be divided into two parts and a synthetic analytical method will be used. The first part of the paper will present published and unpublished sources on the understanding of art by Bishop Strossmayer, through the prism of transcendental, anthropological, Christological and educational art, and then the research on the contemporary view of art will be conducted among high school students. The time of digitalization, online teaching and the time of losing values is certainly leaving a mark in the field of educational art. Based on the collected materials, a conclusion about art in two different time periods will be made and arguments about valuable art that is slowly falling into oblivion will be presented. The aim of the paper is to make young people aware that the art is the guardian of culture, identity and the protector of human freedom from foreign hands and the dominance of foreign culture.

Keywords: bishop Strossmayer, educational art, God as a source of art, destruction of art, young people

GLAZBENE ŠKOLE NA DRUŠTVENIM MREŽAMA – CONDITIO SINE QUA NON?

Martina Mičija Palić

Glazbena škola Zlatka Balokovića, Zagreb

Hrvatska

Uzimajući u obzir činjenicu da je na društvenim mrežama u Hrvatskoj prisutno gotovo 1 900 000 korisnika, a da među njima čak 98% čine učenici i studenti, postavlja se pitanje je li digitalni marketing nepovratno zakoračio u sferu glazbenog obrazovanja, poglavito nakon iskustva virtualne nastave koju se provodilo od ožujka do lipnja 2020. godine. Stoga će se u ovom radu sagledati zastupljenost glazbenih škola u virtualnom okruženju iz rakursa eksploatacije digitalnih platformi za ostvarivanje osnovne glazbeno-obrazovne djelatnosti. Ponajprije će se razmatrati udio glazbenih škola koje su prisutne u virtualnom prostoru vlastitim mrežnim stranicama, kao i na društvenim mrežama poput Facebooka, Instagrama, YouTube-a i dr. Zatim će se tematski analizirati sadržaji objava na navedenim internetskim platformama kako bi se pokazalo koji je segment komunikacijske strategije najdominantniji; edukacijski, promotivni ili administrativni. Koristeći podatke Državnog zavoda za statistiku i drugih relevantnih izvora (poput podataka Ministarstva znanosti i obrazovanja o glazbenom školstvu u Republici Hrvatskoj) kao polazište ovog istraživanja, nastojat će se pokazati nezaobilaznost prisutnosti u virtualnoj domeni, koja je postala oslonac temeljnoj djelatnosti glazbeno-obrazovnih ustanova.

Ključne riječi: digitalni marketing, društvene mreže, Facebook, glazbene škole, virtualni prostor

MUSIC SCHOOLS AND SOCIAL NETWORKING – CONDITIO SINE QUA NON?

Taking into account the fact that almost 1,900,000 users are present on social networks in the Republic of Croatia, and that as many as 98 % of them are pupils and students, the question arises whether digital marketing has irreversibly entered the field of music education, especially after the experience of virtual teaching which was realized from March to June 2020. Therefore, this paper will examine the representation of music schools in virtual environment from the perspective of the exploitation of digital platforms for the realization of basic music education activities. First of all, the share of music schools present in the virtual space with their own websites will be considered, as well as on social networks such as Facebook, Instagram, YouTube, etc. Then, the content of posts on these Internet platforms will be analyzed to show which segment of the communication strategy is most dominant; educational, promotional or administrative. Using data from the Central Bureau of Statistics and other relevant sources (such as data from the Ministry of Science and Education on music education in the Republic of Croatia) as a starting point for this research, we will try to show the inevitability of presence in virtual domain, which has become the mainstay of music education institutions.

Key words: digital marketing, social networks, Facebook, music schools, virtual space

FILM, GLAZBA I VIZUALNE UMJETNOSTI U SLUŽBI INTERDISCIPLINARNOG POUČAVANJA O HOLOKAUSTU

Ines Miletić

Osnovna škola Ivana Meštrovića, Zagreb

Hrvatska

Kristina Dilica

Osnovna škola Ivana Meštrovića, Zagreb

Hrvatska

Izazovi, reformske promjene i budućnost odgoja i obrazovanja zahtijevaju od učitelja svakodnevno otkrivanje novih metoda poučavanja i prilagodbe suvremenoj nastavi. Suvremeni pristupi poučavanju, poput istraživačkog učenja, suradničkog učenja i projektne nastave, pružaju mogućnost aktivnog uključivanja učenika u nastavni proces. Učenik samostalnim istraživanjem i suradnjom sa suučenicima otkriva i usvaja nove spoznaje te razvija vještine i kompetencije.

Poučavanje povijesti ima ključnu ulogu za razvoj i razumijevanje uzroka i posljedica svijeta koji nas okružuje. Kako je kurikulum nastave povijesti ograničen brojem sati, uključuju se ostali predmeti u poučavanje holokausta. Uključivanjem se umjetnosti (književnost, film i glazba) tema proširuje i potiče se učenike na dodatna istraživanja, razmišljanja i aktualizaciju. Ti su povijesni događaji ostavili brojne posljedice na svim područjima društvenog razvoja, od znanosti do umjetnosti, a da bi učenici to mogli što bolje razumjeti, važno ih je sagledati i s aspekta umjetničkih tvorevina koje su na tu temu nastajale godinama kasnije s ciljem kao i samo poučavanje – kultura sjećanja i osvješćivanje tragičnih događaja koji se više nikad ne smiju ponoviti.

Film i glazba jedni su od najvažnijih elemenata u poučavanju, posebno u projektnoj nastavi. Nadalje ćemo kroz pregled i analizu dostupne domaće i strane stručne i znanstvene literature dati uvid u važnost poučavanja uzroka i posljedica holokausta, njihova povezivanja sa sadašnjosti i aktualnim problemima. Na primjeru projektnog dana ostvarenog u nastavi istaknut ćemo pozitivne i negativne aspekte ovakve metode nastave i dati smjernice za unaprjeđenje osnovnoškolskog obrazovanja i razvoj međupredmetnih tema koje uključuju poučavanje o holokaustu. Cilj je ovog rada kroz prikazani koncept u praksi ukazati na mogućnosti koje inovativne metode poučavanja pružaju unutar međupredmetnih tema i prikazati važnost suradničkog učenja i korištenja audio-vizualnih medija kao odgovor na obrazovne potrebe današnjih učenika.

Ključne riječi: poučavanje, holokaust, projektna nastava, film, glazba, vizualne umjetnosti

FILM, MUSIC AND VISUAL ARTS: AN INTERDISCIPLINARY APPROACH TO TEACHING THE HOLOCAUST

Challenges, reforms and the future of education require teachers to constantly look for new teaching methods and to adapt to modern teaching. Contemporary approaches to learning and teaching, such as enquiry-based learning, cooperative learning and project-based learning, encourage students to actively participate in the classroom. By means of independent research and cooperative learning, students discover and acquire new knowledge and develop various skills and competencies. Teaching history plays a crucial role in understanding the causes and consequences of events happening in the world. As the number of hours to be spent on teaching history is determined by the curriculum, other subjects can be involved in the process of teaching about the Holocaust. By including arts (literature, film and music), the topic can be covered in greater detail, which encourages students to ponder and explore it even further. These historical events had a substantial impact on all aspects of social development, from science to art. In order to better understand what happened, the students should take into consideration numerous Holocaust-themed artwork created to commemorate it and to raise awareness of these tragic events that should never happen again. Films and music are one of the most important educational resources, especially when it comes to project-based learning. An insight into the importance of teaching about the causes and consequences of the Holocaust and the connections to the present will be given, based on an overview and an analysis of relevant scientific and specialised literature. A project day will serve as an example that will help explain some positive and negative aspects of using this method in class. Guidelines for the improvement of primary school education and the development of cross-curricular teaching topics that include teaching about the Holocaust will also be given. The aim of this paper is to demonstrate how to use in practice numerous opportunities that innovative teaching methods provide when it comes to teaching cross-curricular topics, as well as to illustrate the importance of cooperative learning and using audio-visual media to satisfy the educational needs of modern-day students.

Key words: teaching, Holocaust, project-based learning, film, music, visual arts

ASPEKTI ORGANIZACIJE U PODRUČJU UMJETNOSTI

Majda Milinović

*Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku
Hrvatska*

Pojam se organizacije kao višeznačnog termina u području umjetnosti treba sagledati iz više aspekata. Krenuvši od organizacije kao društvene tvorevine – društvenog sustava u kojem su pojedinci ili skupina ljudi usmjereni ostvarenju svojih i zajedničkih ciljeva, sve do organizacije unutar organizacije koja se može objasniti kao organizacija rada i usklađivanje svih raspoloživih resursa, specijalizacijom se pojedinaca, ovisno o veličini organizacije te određivanjem zaduženja ponaosob doprinosi njezinu uspješnom i učinkovitom djelovanju. Osim što se oblikuje sukladno važećim propisima i ostalim vanjskim čimbenicima koji uključuju stupanj kulturnog razvoja, znanstvene i tehnološke razvijenosti te potrebe tržišta, važan aspekt organizacije unutar organizacije čine i unutarnji čimbenici na koje ona ima izravan utjecaj – osmišljeno i plansko djelovanje te ostvarenje ciljeva realizacijom određenih aktivnosti.

Cilj je ovog rada ukazati na potrebu organizacijske podrške i strukture u suvremenim organizacijama iz područja umjetnosti koje djeluju u različitim organizacijskim oblicima, a s osobitim naglaskom na umjetničke, glazbene ansamble u čijem su radu funkcije planiranja, organiziranja, upravljanja, vođenja i kontroliranja nužne za postizanje željenih rezultata. Problematizirajući odnos umjetničkih i menadžerskih funkcija, iznosi se osvrt i na praktično djelovanje te faze rada u umjetničkom, glazbenom procesu u kojem je menadžmentski kontekst organizacije itekako primjenjiv, koristan i potreban. Upravo sagledavanje navedenih elemenata dovodi do promišljanja o suvremenim umjetničko-menadžmentskim koncepcijama koje je, zaključno, potrebno implementirati u rad organizacija iz područja umjetnosti.

Ključne riječi: funkcije menadžmenta, organizacija, organizacija rada, organizacijska struktura, organizacije iz područja umjetnosti

ORGANIZATIONAL ASPECTS IN THE FIELD OF ART

The notion of organizations as an ambiguous term in the field of art should be viewed from several aspects. An organization can be seen as a social creation, namely, a social system in which individuals or groups of people focus on achieving both their own and common goals. Also, an organization within the organization can be explained as the organization of work and harmonizing all available resources. An individual's specialization, dependent upon the size of an organization and one's workload, contributes to its successful and efficient work. In addition to being formed per applicable regulations and other external factors that include the level of cultural development, scientific and technological development, and market needs, essential aspects of the organization within the organization entail internal factors on which the organization has a direct impact - designed and planned work and achieving goals by undertaking certain activities.

This paper aims to emphasize the need for organizational support and structure in contemporary organizations in the field of art as they operate in various organizational forms. Particular emphasis should also be placed on artistic, musical ensembles whose work consists of planning, organizing, managing, leading, and controlling, which is necessary for accomplishing goals. By researching the relationship between artistic and managerial functions, a review of practical work and work phases in the artistic and musical process is made. The management context of organizations is vastly applicable, useful, and necessary. The analysis of these elements leads to the reflection on contemporary artistic-management concepts, which need to be implemented in the work of organizations in art.

Key words: management functions, organization, work organization, organizational structure, organizations in the field of art

UPOTREBA INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKE TEHNOLOGIJE U NASTAVI – IZAZOVI SUVREMENE NASTAVE

Mia Mucić

Osnovna škola Zrinskih Nuštar

Hrvatska

Tamara Šarlija

GŠ Josipa Runjanina, Vinkovci

Hrvatska

Sanja Čurko

GŠ Josipa Runjanina, Vinkovci

Hrvatska

Učenici suvremene škole zahtijevaju suvremene učitelje. Tradicionalni pristup frontalnog poučavanja napušten je u korist veće interakcije na relaciji učenik – učenik i učitelj – učenik. Nove generacije učenika odrastaju uz brojne digitalne tehnologije, stoga je nužno iste uključiti u odgojno-obrazovni proces, a digitalna je pismenost postala *conditio sine qua non*. U nastavu je implementirana upotreba tehnologije kao i obrada/ponavljanje nastavnog sadržaja uz digitalne alate koji nastavni proces čine zanimljivijim i omogućuju interaktivno učenje i poučavanje u učionici ili u modelu virtualne nastave, tzv. nastave na daljinu. Brojni dokumenti ističu važnost suvremenih tehnologija naglašavajući pritom vremensku racionalizaciju i sigurnost prilikom upotrebe informacijsko-komunikacijskih tehnologija – IKT-a. U ovom radu autorice donose pregled (nekih) dostupnih digitalnih alata za izradu obrazovnih sadržaja, kratak prikaz istih, kao i primjer dobre prakse iz predmeta Glazbena kultura u osnovnoj školi Zrinskih Nuštar.

Suvremeni učitelj vodi, usmjerava, motivira, pomaže i zajedno s učenicima pronalazi valjana rješenja, a učenici su aktivni sudionici, istraživači i suradnici. Zajedničkom sinergijom učitelji i učenici oblikuju odgojno-obrazovni proces, a u tom im djelovanju potpomažu blagodati 21. stoljeća – brojne dostupne digitalne tehnologije i informacijsko-komunikacijske tehnologije.

Ključne riječi: digitalne tehnologije, glazbena kultura i umjetnost, nastava na daljinu, suvremeni učitelji, 21. stoljeće

USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY IN TEACHING - CHALLENGES OF CONTEMPORARY TEACHING

Contemporary school students demand contemporary teachers. The traditional approach of frontal teaching has been abandoned in favour of greater interaction on the relation student - student and teacher - student. New generations of students are growing up with numerous digital technologies, so it is necessary to include them in the educational process, and digital literacy has become a *conditio sine qua non*. The use of technology has been implemented in teaching, as well as the processing / repetition of the curriculum with digital tools that make the teaching process more interesting and enable interactive learning and teaching in the classroom or in the model of virtual teaching, the so-called Distance schooling. There are numerous documents that emphasize the importance of modern technologies, emphasizing the time rationalization and security in using information and communication technologies - ICT. In this paper, the authors provide an overview of (some) available digital tools for creating educational contents, a brief overview of them as well as an example of good practice in the subject Music in the primary school Zrinski Nuštar. The contemporary teacher guides, directs, motivates, helps and together with the students finds valid solutions, while the students are active participants, researchers and collaborators. Through joint synergy, teachers and students shape the educational process, and in doing this, they are supported by the benefits of the 21st century – many available digital technologies and information and communication technologies.

Key words: contemporary teachers, digital technologies, distance learning, music culture and music art, 21st century

PROVJERA METRIJSKIH KARAKTERISTIKA TESTA GLAZBENIH SPOSOBNOSTI

Lidija Nikolić

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta u Osijeku
Hrvatska

Provjera glazbenih sposobnosti neizostavan je dio glazbeno-pedagoškog rada bez obzira na uzrast učenika i razinu glazbenog obrazovanja. Testiranje glazbenih sposobnosti nužan je preduvjet i provođenja istraživanja koja se bave stjecanjem i razvojem glazbenih kompetencija za čiju je svrhu potreban psihometrijski valjan i pouzdan test. Utvrđivanjem testa glazbenih sposobnosti dobrih metrijskih svojstava omogućuje se istraživanje glazbenog obrazovanja budućih učitelja i odgojitelja. Namjera je potaknuti razvoj i korištenje valjanih i pouzdanih mjernih instrumenata za provjeru glazbenih sposobnosti i u ranijim uzrastima te tako omogućiti istraživanja glazbenog obrazovanja u općem i specijalističkom glazbenom obrazovanju.

Cilj je ovog rada provjera faktorske strukture i metrijskih karakteristika pedagoškog *Testa glazbenih sposobnosti* (Nikolić, 2017; TGS) koji je kreiran za ispitivanje glazbenih sposobnosti studenata učiteljskih studija. U istraživanju je korištena izvorna inačica testa, a istraživanje je provedeno na uzorku od 181 studentice Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku.

Istraživanjem je utvrđeno da TGS ima dobra metrijska svojstva. Rezultati provjere TGS-a pokazali su dobru internu konzistenciju ($\alpha = 0,96$) te značajan koeficijent pouzdanosti ($r = 0,97$). Faktorska je analiza ukazala na trofaktorsku strukturu TGS-a u kojoj najviše do izražaja došao faktor općih glazbenih sposobnosti. Pouzdanost je potvrđena i na razini subskala koje su izdvojene kao *opće glazbene sposobnosti* ($\alpha = 0,94$), *više slušne sposobnosti* ($\alpha = 0,92$) i *ritamske sposobnosti* ($\alpha = 0,73$).

Zbog svojih se dobrih metrijskih svojstava TGS preporučuje za prognostičke svrhe razredbenog postupka na upis na učiteljski i odgojiteljski studij, utvrđivanje statusa glazbenih sposobnosti studenata spomenutih studija u svrhu planiranja nastavnog procesa i odabira metoda i tehnika poučavanja glazbe te znanstvena istraživanja procesa stjecanja i razvoja glazbenih kompetencija kod adolescenata i odraslih.

Ključne riječi: glazbene kompetencije, glazbeno obrazovanje, testiranje, odgojitelji, učitelji

VERIFICATION OF METRIC CHARACTERISTICS OF THE TEST OF MUSICAL ABILITIES

The assessment of musical abilities is an inevitable part of the music-pedagogical work regardless of the age of a student and their level of music education. Testing of musical abilities is a necessary prerequisite for conducting research dealing with the acquisition and development of musical competencies and for this purpose a psychometrically valid and reliable test is required. Creating a test of musical abilities with good metric properties enables the research of music education of future kindergarten teachers and primary teachers. The intention is to encourage the development and use of valid and reliable measuring instruments for testing musical abilities at earlier ages too, thus enabling research on music education in general and specialist music education.

The aim of this paper is to check the factor structure and metrical characteristics of the pedagogical Test of Musical Abilities (Nikolić, 2017; TMA), which was created to examine the musical abilities of students of teacher studies. The original version of the test was used in the research which was conducted on a sample of 181 students of Early and Pre-school Education Studies at the Faculty of Education in Osijek, Croatia.

Research has shown that TMA has good metric properties. The TMA results have shown good internal consistency ($\alpha = 0.96$) and a significant reliability coefficient ($r = 0.97$). Factor analysis has indicated a three-factor structure of TMA in which the factor of general musical abilities has stood out. Reliability was also confirmed at the level of subscales marked as general musical abilities ($\alpha = 0.94$), higher auditory abilities ($\alpha = 0.92$), and rhythmic abilities ($\alpha = 0.73$).

Due to its good metric properties, TMA is recommended for: a) prognostic purposes of the classification procedure for enrollment in teacher education studies; b) determining the status of musical abilities of students of the mentioned studies for the purpose of music course planning and the selection of teaching methods and techniques; c) conducting scientific research on the process of acquiring and developing musical competencies in adolescents and adults.

Key words: kindergarten teachers, music competencies, music education, primary education teachers, testing

KAZALIŠNA RADIONICA U SVIJETU BAJKI... – DOPRINOS RAZVOJU UČENIČKIH KOMPETENCIJA

Sanja Nuhanović

Kazališno-koncertna dvorana „Ivana Brlić-Mažuranić“, Slavonski Brod
Hrvaska

U radu se promišlja o mogućnostima razvoja učeničkih kompetencija izvan odgojno-obrazovne ustanove i pripremi učenika za aktivno sudjelovanje u društvenom i kulturnom životu zajednice. Doprinos cjelovitom razvoju učenika, a s posebnim naglaskom na umjetničke kompetencije, autorica vidi u kulturnim institucijama. Sudjelovanjem se u umjetničkim projektima, kao obliku izvanškolske aktivnosti, učenika potiče na stvaralaštvo i kreativnost, kritičko promišljanje te motivira na istraživanje i aktivno učenje. Osim razvoja umjetničkog senzibiliteta i sposobnosti umjetničkog izražavanja učenik kroz takav oblik rada razvija komunikaciju, toleranciju, samoodgovornost i timsku odgovornost.

U radu je opisan umjetnički projekt proizašao iz Kazališne radionice *U svijetu bajki...* u Slavonskom Brodu koja u okrilju Kazališno-koncertne dvorane „Ivana Brlić-Mažuranić“ djeluje u sklopu manifestacije *U svijetu bajki Ivane Brlić-Mažuranić*. Kazališna radionica *U svijetu bajki...* mjesto je umjetničkih susreta mladih i odraslih, amatera i profesionalaca te ljubitelja umjetnosti i kulture. U projekt su, osim odraslih glumaca, bili uključeni i učenici slavonskobrodskih osnovnih škola. Svojim su dramskim, plesnim i glazbenim ostvarenim projektima omogućili uprizorenje *Jagora*, još jedne predstave u nizu nastale prema djelima Ivane Brlić-Mažuranić.

Ključne riječi: Kazališna radionica *U svijetu bajki...*, kompetencije, umjetnički projekt, kultura

THEATRE WORKSHOP IN THE WORLD OF FAIRY TALES... – CONTRIBUTION TO THE DEVELOPMENT OF STUDENTS’ COMPETENCIES

The paper considers the possibilities of developing students’ competencies outside the educational institution and preparing students for active participation in the social and cultural life of the community. The author sees the contribution to the overall development of students, with special emphasis on artistic competencies, in cultural institutions. By participating in art projects, as a form of extracurricular activities, students are encouraged to be creative, think critically and are motivated to research and learn actively. In addition to the development of artistic sensibility and the ability of artistic expression, the student develops communication skills, tolerance, self-responsibility and team responsibility through such a form of work.

The paper describes an art project that arise from the Theater Workshop “In the World of Fairy Tales...” in Slavonski Brod, which was part of the In the World of Ivana Brlić-Mažuranić’s Fairy Tales event within the Ivana Brlić-Mažuranić’s Theater and Concert Hall. The Theater workshop “In the World of Fairy Tales...” is an artistic encounter of young people and adults, amateurs and professionals, and lovers of art and culture. In addition to adult actors, students from Slavonski Brod primary schools were also involved in the project. With their dramatic, dance and musical achievements, they enabled the staging of “Jagor”, another play in a series based on the works of Ivana Brlić-Mažuranić.

Key words: competencies, culture, Theater workshop *In the World of Fairy Tale...*

PRIMJENA DIGITALNIH ALATA U ORGANIZACIJI NASTAVE GLAZBENE UMJETNOSTI

*Ivana Petravić
Gimnazija Velika Gorica
Hrvatska*

Izazov današnjeg školstva svakako je odabir kvalitetne i pouzdane digitalne podrške nastavnom procesu koja će ga oplemeniti, nadograditi te učini zanimljivijim i suvremenijim. Rad u srednjoškolskom gimnazijskom obrazovanju pruža doista velik spektar uporabe digitalnih alata koji olakšavaju proces prijenosa znanja, kao i provjere usvojenosti specifičnih vještina i sadržaja. U skladu je s tim važna promptna i kontinuirana edukacija kako učenika, tako i nastavnika, u vidu primjene i mogućnosti pojedinih digitalnih alata pri čemu je, promišljajući o digitalno implementiranoj nastavi, potrebno obratiti pozornost na učestalost korištenja samih alata u nastavnom procesu, kao i na njihovu raznolikost, što vodi prema cilju održavanja dinamičkog nastavnog procesa.

Kroz ovaj će se rad predstaviti uporaba pojedinih digitalnih alata u nastavi Glazbene umjetnosti u gimnazijskom obrazovanju, kao i rezultati primjene u obrazovnom procesu obrade novog ili ponavljanja obrađenog nastavnog sadržaja, prikazujući ih kroz reprezentativne radove učenika.

Ključne riječi: digitalni alati, Glazbena umjetnost, nastavni proces, srednjoškolsko gimnazijsko obrazovanje

APPLICATION OF DIGITAL TOOLS IN HIGH-SCHOOL MUSIC EDUCATION

The challenge of today's education is certainly a good selection of quality digital support that is also reliable for the use in the teaching process. This digital support should enrich, upgrade and make the teaching process more interesting and modern. Teaching in high school education provides opportunities for a wide range of uses of digital tools that facilitate the process of teaching as well as evaluate the acquisition of specific skills and content. Accordingly, it is important to continuously educate both sides, students and teachers, through the use and exploration of possibilities of certain digital tools. It is important to pay attention to the frequency of using the tools in the teaching process as well as their diversity, which lead to the goal of maintaining a dynamic teaching process.

In this paper, we will present the use of certain digital tools in the teaching of Music in high school education, as well as the results of their application in the educational process of covering and discussing new content or repeating already acquired content, presenting them through representative works of students.

Key words: digital tools, music, teaching process, high school education

POUČAVANJE SVIRANJA NA DALJINU

Ana Popović

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta u Osijeku
Hrvatska

Blanka Gigić Karl

Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku
Hrvatska

Početak ožujka 2020. godine uobičajena nastava na hrvatskim visokim učilištima prekinuta je zbog epidemije COVID-19 te su nastavnici u vrlo kratkom roku bili primorani nastavu organizirati na daljinu. Pri tome je nastava glazbenih predmeta, posebice nastava sviranja, bila stavljena pred velik izazov – kako tradicionalno kontaktno poučavanje sviranja prebaciti u učenje na daljinu.

Na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku nastava sviranja u ljetnom semestru odvija se unutar kolegija Glazba s praktikumom (za studente Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja) te Sviranje 1 (za studente Integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog Učiteljskog studija). Na tim kolegijima studenti stječu osnove vještine sviranja instrumenta. Nastava tih kolegija u ljetnom semestru 2019./2020. na dislociranom studiju u Slavonskom Brodu odvijala se *online* pomoću snimki na kojima je nastavnik demonstrirao sviranje studentskih zadataka za sviranje. U ovom će se radu ispitati učinkovitost takvog načina poučavanja osnova sviranja, koristeći anketu kojom se ispitalo koliko su postavljene snimke bile korisne studentima prilikom vježbanja. Osim rezultata ankete, u radu će se predstaviti i mogući modeli nastave sviranja u budućnosti.

Ključne riječi: nastava na daljinu, sviranje, nastava sviranja, učitelji, odgojitelji

DISTANCE LEARNING OF PLAYING AN INSTRUMENT

At the beginning of March 2020, the usual teaching at Croatian higher education institutions was interrupted due to the epidemic of COVID-19 disease, and teachers were forced to organize distance learning in at a very short notice. Thereby, the teaching of music subjects, especially the teaching of playing an instrument, was faced with a great challenge - how to transfer the traditional contact teaching of playing an instrument into distance learning.

At the Faculty of Education in Osijek, playing of an instrument in the summer semester takes place within the courses Music with Practicum (for students of Early and Preschool Education) and Playing 1 (for students of the Integrated Undergraduate and Graduate University Teacher Education). In these courses, students acquire the basics of playing the instrument. The teaching of these courses in the summer semester of 2020 at the dislocated faculty in Slavonski Brod took place online with the help of recordings in which the teacher demonstrated playing student assignments for playing. This paper will examine the effectiveness of such a way of teaching basics of playing an instrument, using a survey to examine how useful the recordings were to students during practice. In addition to the results of the survey, possible models of teaching how to play an instrument in the future will be presented.

Key words: distance learning, playing an instrument, instrument playing lessons, teachers, kindergarten teachers

FLOW – OČARAVAJUĆA OBUZETOST U RADU S ANSAMBLOM

Antoaneta Radočaj Jerković
Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku
Hrvatska

U radu s ansamblom, prisutno je konstantno traganje za optimalizacijom rada u svrhu postizanja što kvalitetnijih rezultata. Dirigenti i voditelji prilagođavaju i mijenjaju pristupe i metode rada sukladno sastavu ansambla, individualnim mogućnostima i umjetničkoj zrelosti članova, vanjskim okolnostima i uvjetima rada, vremenskom okviru predviđenom za realizaciju programa i slično. Često o fleksibilnosti i spremnosti dirigenta na prilagodbe i promjene pristupa, ovisi rezultat izvedbe koji može varirati od ispodprosječne do iznimne. *Flow* je psihološki pojam koji je 1975. godine uveo mađarski psiholog Mihaly Csikszentmihalyi na temelju opsežnog istraživanja različitih profila ljudi – uključujući i umjetnike. Pojam podrazumijeva stanje potpune (očaravajuće) obuzetosti nekom radnjom, a zahtijeva balans između znanja, vještina, sposobnosti i motiviranosti sudionika s jedne i izazovnosti aktivnosti u kojoj sudjeluju s druge strane. Ukoliko postoji disbalans između navedenih uvjeta posljedično se mogu pojaviti dvije krajnosti koje utječu na rezultat – ovisno o vrsti disbalansa javljaju se tjeskoba ili dosada. *Flow* u glazbenoj izvedbi podrazumijeva potpunu prisutnost i koncentraciju izvođača u trenutku izvedbe, uključenost svih misaonih, tjelesnih i emocionalnih kapaciteta u svrhu dostizanja optimalnog iskustva i u konačnici optimalne izvedbe, gubitak pojma o vremenu, osjećaj smirenosti i zadovoljstva. Glazbeno je obrazovanje protkano programiranim oblicima rada na postizanju učinkovitih rezultata te se karakteristike *flowa* (iako pod drugim imenima) potiču, razvijaju i vrednuju kao posebna postignuća. U radu s ansamblom izazovnost postizanja potpune obuzetosti i prisutnosti umnožena je s brojem članova ansambla koji u istom trenutku trebaju postići sličnu ili istu razinu posvećenosti i koncentracije. Radom se želi ukazati na važnost i zahtjevnost uloge dirigenta u postizanju potpune pažnje koja isključuje utjecaj vanjskih distrakcija na ansambl u svrhu stvaranja iznimnih izvedbi.

Ključne riječi: glazbeni ansambl, flow, pjevački zbor, vođenje ansambla, uloga dirigenta.

FLOW - AN ENCHANTING OBSESSION IN WORKING WITH AN ENSEMBLE

In working with an ensemble, there is a constant search for optimization of work in order to achieve the best possible results. Conductors and choir leaders adapt and change approaches and methods of work in accordance with the composition of the ensemble, individual capabilities and artistic maturity of members, external circumstances and working conditions, the time frame provided for the implementation of the program, etc. The performance result, which can vary from below average to exceptional, often depends on the flexibility and willingness of the conductor to adapt and change approaches. *Flow* is a psychological term introduced in 1975 by Hungarian psychologist Mihaly Csikszentmihalyi based on extensive research into various profiles of people - including artists. The term implies a state of complete (enchanted) obsession with an action, and requires a balance between the knowledge, skills, abilities and motivation of the participants on the one hand, and the challenge of the activity in which they participate, on the other hand. If there is an imbalance between these conditions, consequently two extremes can appear that affect the result - depending on the type of imbalance, anxiety or boredom occur. *Flow* in musical performance implies a full presence and concentration of the performer at the time of the performance, the involvement of all thought, physical and emotional capacities in order to achieve an optimal experience, and ultimately an optimal performance, loss of notion of time, sense of calm and satisfaction. Music education is interwoven with programmed forms of work to achieve effective results, and the characteristics of *flow* (although under other names) are encouraged, developed and valued as special achievements. In working with an ensemble, the challenge of achieving complete obsession and presence is multiplied by the number of ensemble members who need to achieve a similar or the same level of commitment and concentration at the same time. This paper aims to point out the importance and complexity of the role of the conductor in achieving full attention, which excludes the influence of external distractions on the ensemble in order to create exceptional performances.

Key words: musical ensemble, flow, choir, ensemble leadership, role of the conductor.

ZNAČAJ VOĐENJA DNEVNIKA OPAŽANJA U POUČAVANJU I RAZUMIJEVANJU GLUME KAO ORGANSKE, AUTENTIČNE I IZVORNE UMJETNOSTI

Robert Raponja

Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku

Hrvatska

Studente koji dolaze na pripreme za prijemni ispit za studij glume redovito pitam zašto žele studirati glumu i što je gluma. Odgovori najčešće odražavaju zanesenost i divljenje prema umjetnosti glume, ali ne i konkretnost, a često i niz zabluda i predrasuda – od kojih je najčešća ona kako je gluma „uslužna umjetnost“ u službi literature ili kazališne i filmske režije te samim tim u podređenom položaju prema drugim umjetnostima.

Kandidate suočavam i s činjenicom da se gluma sustavno, metodički osmišljeno, odgovorno i disciplinirano studira proučavajući smisao i svrhovitost te postupnost scenske radnje, za što je bitno osmisli adekvatna i učinkovita izražajna sredstva na svim razinama specifične glumačke osobnosti. Uvodim ih u plan rada te metodički osmišljene tematske cjeline po svakom semestru na preddiplomskom studiju: rad na sebi, rad s partnerom, radnja, radni proces, priprema glumca za rad na uprizorenju kazališnog komada i rad s redateljem (biografija, lice-lik-uloaga) te tehnika glume i igra u žanru. Kandidati počinju razumijevati složenost i svrhovitost umjetničkog studija glume. Istovremeno ih obavještavam kako će morati svakodnevno, tijekom studiranja na prvoj godini glume, voditi dnevnik umjetničkog opažanja u kojem će bilježiti i artikulirati vlastite (osjetilne) spoznaje te pratiti procese promjena u shvaćanju i razumijevanju glume kao organske, autentične i izvorne umjetnosti – ravnopravne svim ostalim umjetnostima koje se susreću, dotiču i isprepleću u teatru. Savjesno vođenje dnevnika potrebno je zbog sagledavanja osobnosti na svim razinama: tjelesnoj, emotivnoj, nominativnoj, normativnoj, na razini priče, teorijskoj i duhovnoj razini, a uvelike pomože u odučavanju od suvišnih navika nekorisnim za kazališni medij. Većina studenata u dnevniku uspijeva artikulirati i opisati procese kreativnog rada te im dnevnik koristi kao alat samopromatranja i omogućava im uvid u osobni rast jer mu se uvijek mogu nanovo vraćati.

INTERAKTIVNA UMJETNOST U JAVNOJ SFERI – DISKURSI I TEHNIKE: PRILOG O INOVATIVNIM METODAMA POUČAVANJA U UMJETNIČKOM PODRUČJU NA PRIMJERU NASTAVE IZ ISTOIMENOG KOLEGIJA

Katarina Rukavina

Akademija primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci

Hrvatska

Nadija Mustapić

Akademija primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci

Hrvatska

Interaktivna umjetnost u javnoj sferi: diskursi i tehnike naziv je kolegija (Responsive Art in Public Realm) koji se izvodio kao jednosemestralni izborni kolegij diplomskog studijskog programa Medijske umjetnosti i prakse na Akademiji primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci. Unutar ovog studijskog programa kolegij je ponuđen u dva dijela, u sklopu modula Diskursi u praksi i u sklopu modula Tehnike u praksi te se izvodio tandemski, kombinirajući diskurse i tehnike koji se preklapaju te međusobno uvjetuju. Njihovo strogo nerazlikovanje ravnopravno je i interaktivno vodilo ka konačnoj realizaciji studentskog projekta u okviru zadane teme koja se svake godine bavila drugim problemom. Nastava ovakva predmeta sama je po sebi zahtijevala drugačiji pristup u odnosu na tradicionalne metode poučavanja te je, upravljana sadržajem i ishodom predmeta, i sama bila nalik na neku vrstu eksperimenta čije procese i rezultate često nije moguće do kraja predvidjeti.

Tijekom izvođenja kolegija Interaktivna umjetnost u javnoj sferi – Tehnike u praksi i Interaktivna umjetnost u javnoj sferi – Diskursi u praksi studenti su razvijali senzibilitet za ontološko-egzistencijalne dimenzije prostornosti, mapirali različite interpretativne horizonte te realizirali umjetničke projekte vezane uz svoje neposredno urbano okruženje. Umjetničko bavljenje javnim prostorom u tehničko-tehnološkom smislu podrazumijeva upotrebu bilo kojeg medija, ali i nužnost adresiranja mjesta sjecišta teorijskih praksi s umjetničkim strategijama i metodama procesualnog rada izvučenog iz galerijsko-muzejskog konteksta i izloženog javnosti, što se u pedagoškom kontekstu učenja pokazalo ključnim u nastavi interpolirati Tehnike i Diskurse. Studenti su u okviru tih kolegija bili pozvani da istražuju kreativne strategije i razviju intermedijски umjetnički rad koji aktivno promišlja javnu sferu u najširem smislu riječi. Uz korištenje analognih i digitalnih alata studenti su stvarali interaktivne instalacije/performanse koji potiču participaciju javnosti i promišljanje javnog prostora.

S obzirom na to da se radi o jednosemestralnom izbornom kolegiju koji se među prvima na studijima Akademije primijenjenih umjetnosti u Rijeci počeo baviti poučavanjem i osmišljavanjem javne sfere i relacijske estetike na uvodnoj jednosemestralnoj razini, nositeljice su temu i nastavno iskustvo prenijele u knjigu koja je u procesu objavljivanja. Ovdje će se ukratko izložiti navedeni koncept nastave i njegovi rezultati kroz temu i primjere studentskih radova.

Ključne riječi: *e-learning*, javna sfera, koncentrirana nastava, procesualni rad, tandemski kolegij

RESPONSIVE ART IN THE PUBLIC REALM – DISCOURSES AND TECHNIQUES: A CONTRIBUTION TO THE INNOVATIVE METHODS OF TEACHING IN THE FIELD OF ART, BASED ON THIS CASE STUDY

Two courses named „Responsive Art in Public Realm - Techniques in Practice“ and „Responsive Art in Public Realm – Discourses in Practice“ were offered at the MA study program Media Arts and Practices at the Academy of Applied Arts, University of Rijeka, as elective tandem courses taught simultaneously within two modules: module Discourses in Practice and module Techniques in Practice. They combined techniques and discourses that are intertwined and conditioned by the virtue of such art practices in the public sphere. The lack of their differentiation and the interaction of theoretical and practice-based elements of the tandem course lead towards final realization of student projects within course topic that was offered in certain semester. Such course required untraditional methods of teaching and delivering course outcomes, which in itself was a sort of an experiment whose processes and results are often hard to foresee till the very end.

During the implementation of “Responsive Art in Public Realm - Techniques in Practice“ and „Responsive Art in Public Realm – Discourses in Practice“ students have developed a sensibility for ontological and existential dimensions of space, mapped different interpretative horizons and finished projects in relation and in response to their immediate urban surroundings. Art in public space implies use of any media, technique or technology, but also a necessity to address points of intersection of theoretical practices and artistic strategies and methodologies of a process-based work extracted from a museum or a gallery and exposed to the public sphere. From a pedagogical point of view, the interpolation of the two tandem courses proved to be key factor. Students were invited to research creative strategies and to develop an intermedia art project that actively thinks the public sphere in the broadest sense. They used analogue or digital tools to create responsive installations / performances that stimulate public participation and investigation of public space.

Since these one-semester courses introduced for the first time at Academy of Applied Arts study program the potential and challenges of teaching relational aesthetics and the creation of public sphere on one-semester introduction level, the two course teachers transferred their experiences into a book which is now in the process of being published at the University of Rijeka. Within their contribution to the symposium they would deliver the concepts and results of their work through topics and examples of student work.

Key words: *e-learning*, public sphere, concentrated course, procesual work, tandem course

KREATIVNOST U STVARALAČKOM PROCESU: MUDRA ŠUMA, ZELENI ČOVJEK, ČOVIĆ I GOSPOĐA AMBROZIJA

Tatjana Rupcich

*Umjetnička organizacija Plesni studio Svjetlost u pokretu, Zagreb
Hrvatska*

Interdisciplinarni cjelovečernji plesni projekt za djecu, mlade i odrasle koncipiran u multimedijalnoj formi izvedbe ostvaren je kroz program plesa i ritmike kao modernog odgojnog i suvremenog plesa po Rudolfu Labanu, učenju Ane Maletić i vlastitom iskustvu s ciljem kvalitetne primjene plesnog izraza kao metode motiviranja i načina stvaranja kreativnih sadržaja u radu s djecom i madima. Osim baznog plesnog programa rad uključuje i ostale načine kreativnog izražavanja: likovnog, glazbenog, dramskog. Gube se klasične situacije, stvaraju se nove bujne i maštovite fluidno oblikovane kompozicije.

Projekt je inspiriran dječjom bajkom Milene Jurmić kroz koju sažimanjem i spojem te materijaliziranjem umjetničkog osjećaja u pokret, riječ i sliku, a posredstvom plesa kao vitalnog sredstva komunikacije nastaje priča.

Cilj je postići umjetničko oblikovanje, stvaranje i spajanje pokreta u cjelinu. Zajednički se traži pokret koji bi najbolje oblikovao misao, izrazio određenu ideju, razvijao tematiku i ujedno bio rezultat koreografovog i plesačevog - dječjeg unutarnjeg doživljaja.

Razvojem divergentnog mišljenja kreativnost povezuje naizgled nespojive pojmove razmišljanja i produktivnosti. Kreativnost postaje moćno sredstvo u neograničenom stvaranju iz mašte i otvara jedan novi svijet u kojem se smiju prelaziti okviri i spajati sve umjetnosti bojama, zvukom, kretanjem, unutrašnjom i vanjskom osjetilnom percepcijom na drugačiji način.

Rad i ostvarenje djela uključuje suradnju s drugim umjetnicima i stručnjacima iz različitih polja umjetnosti i znanosti te kulturnim i obrazovnim institucijama.

Ostvaren projekt progovara na djeci blizak i opipljiv način o jednom od problema nastalih usljed izgubljenog sklada ljudskoga života i prirode.

Stvaraju se pokretne slike koje vidim, čujem i osjećam. Dišu i plešu u izvodaču. Dobivaju paletu novih nijansi u zajedničkom stvaranju. Svatko ih može dotaknuti i doživjeti jer završavaju unutar svog gledatelja.

Ključne riječi: interdisciplinarnost, kreativnost, ples, umjetnost, stvaralaštvo

IMAGINATION IN A CREATIVE PROCESS: THE WISE FOREST, THE GREEN MAN, ČOVIĆ (LITTLE MAN) AND MRS. AMBROSIA

An original interdisciplinary all-evening dance project in multimedia form, performed by dancers from all age groups ranging from children to adult dancers, through a programme of dance and rhythmic as modern educational tools and contemporary dance according to Rudolf Laban, Ana Maletic and based on the author's own experience.

The project is dedicated to excellence in applying dance expression as a method of motivation and the method of developing creative content in working with children and youth. In addition to a basic dancing programme, our work encompasses other forms of creative expression: fine art, music, and dramatic art. Standard situations are lost into newly created rich and imaginative, fluidly formed compositions.

The project was inspired by an original fairy tale by Milena Jurmic, based on which a story is developed by abstracting and amalgamating while converting artistic sensation into movement, words and images, using dance as a vital means of communication.

The purpose of the project is to artistically form, create and merge movements into a whole. Performers participate in search for the best movement to express the thought, an idea, develop the story-line, and ultimately be the result of both the choreographer's and the dancer's (child's) inner experience.

Through developing divergent thinking, creative process brings together seemingly incompatible concepts of imagination and productivity. Creativity becomes a powerful tool in an unlimited process of imagination, entering a whole new world where one can think outside of the box and merge all art forms, colours, sound, movement, in a different way through internal and external sensory perception.

The completed project addresses certain problems arising from the loss of harmony between the nature and the human existence, in a child-friendly way.

The project was realized through collaboration with other artists and experts in different fields of art and science, as well as cultural and educational institutions.

Moving images are created that I can see, hear and feel. They breathe and dance within the performer. They are endowed with a range of new shades by their joint creators. Anyone can touch them and experience them, as they wind up within their own spectator.

Key words: interdisciplinarity, imagination, creativity, dance, art

PLES KAO EMANACIJA MISLI I UNUTARNJEG STANJA POJEDINCA. PRILOG RASPRAVI O FILOZOFIJI PLESA

Darija Rupčić Kelam

Filozofski fakultet Osijek

Hrvatska

Ivica Kelam

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Osijek

Hrvatska

Namjera je rada istaknuti i dati uvid u slojevitost i kompleksnost fenomena plesa kao vlastitog izričaja i kao metafore utjelovljene misli, prema Badiou. Postoji nemali broj onih koji promišljaju odnos plesne umjetnosti i filozofije poput Alaina Badioua, Véronique Fabbri, Marie Bardet, Barbare Formis, da spomenemo samo neke. Pozivajući se na filozofa Friedricha Nietzschea, koji u svojim djelima otvara horizont mišljenja kojim se ples, nakon dugogodišnje šutnje, uvodi u akademski, pa onda samim time i u diskurs zapadne filozofske tradicije, definirat ćemo i uspostaviti teorijski i praktičan okvir fenomena plesa kao utjelovljene misli, ali i osobnog izričaja stremljenja pojedinca. Iako široko rasprostranjen kao umjetnička i kulturna praksa i forma, ples primarno pripada antropološkom području zanimanja, pa ćemo mu u radu pristupiti s više aspekata. Intepretirajući literaturu i oslanjajući se primarno na navode spomenutog filozofa, nastojat ćemo istaknuti terapeutsku i komunitarnu dimenziju plesa te viđenje plesa kao vještinu analognu intelektualnoj misli, ali i komunikacijski aspekt plesa kao izričaja nutarnjeg svijeta pojedinca. Tako nas to upućuje na kognitivnu, ali i emotivnu komponentu plesa. U radu će se stoga razmatrati teze o plesu kao metafori utjelovljene misli i teze o plesu kao mjestu objave osobnog izričaja čovjeka. Osnovni znanstveni, umjetnički i pedagoški doprinos rada ide u smjeru moguće teorijske podloge i definiranja načela za mogućnost uspostave inovativnih metoda rada i razvoj prakse plesne (art) terapije u radu s učenicima, studentima i ostalom populacijom te korištenjem teorijskih načela razvijati praksu izricanja misli i emocija na drugačiji način.

Ključne riječi: filozofija plesa, tijelo i korporeitet, art terapija, revolucionarnost plesa, odnos plesa i misli, ples kao utjelovljena misao

DANCE AS AN EMANATION OF THE THOUGHTS AND INNER STATE OF AN INDIVIDUAL. A CONTRIBUTION TO THE DISCUSSION OF THE PHILOSOPHY OF DANCE

The paper intends to emphasize and give an insight into the complexity of the phenomenon of dance as a metaphor of embodied thought (Badiou). Few authors were contemplating the relationship of dance art and philosophy, like Alain Badiou, Véronique Fabbri, Marie Bardet, Barbara Formis. Referring to the philosopher Friedrich Nietzsche, who, in his works, opens the horizon of thought, which introduces dance, after many years of silence, into the academic discourse of the Western philosophical tradition. We will define and establish a theoretical and practical framework of dance phenomena as embodied thought and the personal expression of an individual's aspirations. Although widespread as an artistic and cultural practice and form, dance primarily belongs to the anthropological field of interest, so that we will approach it in several aspects of our work. Interpreting the literature and relying primarily on the statements of some philosophers, we will try to emphasize the therapeutic and communicative dimension of dance. Seeing dance is a skill analogous to intellectual thought but also the communicative aspect of dance as an expression of the inner world of the individual. This points us to the cognitive but also the emotional component of dance. Therefore the paper will consider the thesis of dance as a metaphor of embodied thought and the thesis of dance as a place of revelation of personal expression and experience. The primary scientific, artistic and pedagogical contribution of the work goes in the direction of a possible theoretical basis and defining the principles for the possibility of establishing innovative methods of work in recognizing and expressing the emotions and developing the practice of dance (art) therapy in working with pupils, students and the rest of the population.

Keywords: philosophy of dance, body and corporality, art therapy, revolutionarity of the dance, relation of dance and thought, dance as an embodied thought

PRIMJENA FUNKCIONALNIH KLAVIRSKIH VJEŠTINA U SUVREMENOJ NASTAVI GLAZBENE KULTURE – PROCJENE NASTAVNIKA

Mirna Sabljar

Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku

Hrvatska

Andreja Jandrok-Škugor

Osnovna škola Frana Krste Frankopana Osijek

Hrvatska

Vještina sviranja klavira pri izvedbi nastave Glazbene kulture pripada području funkcionalnog sviranja instrumenta. Funkcionalne vještine, za razliku od vještina umjetničkog sviranja, jesu one vještine pri kojima je klavir prateći ili bazni instrument za realizaciju različitih glazbenih aktivnosti. Primjena funkcionalnih klavirskih vještina u izvedbi nastave Glazbene kulture moguća je u aktivnostima pjevanja, slušanja glazbe, glazbenim igrama. Klavir se primjenjuje i kod realizacije izvannastavnih glazbenih aktivnosti npr. rada s pjevačkim zborom, kod poučavanja sviranja klavira ili korepeticije učenika koji sviraju druge instrumente.

Cilj je ovog istraživanja ispitati procjene nastavnika prema sviranju klavira u nastavi Glazbene kulture. U istraživanju je sudjelovalo 145 nastavnika Glazbene kulture iz različitih županija u Hrvatskoj koji su iskazivali svoje procjene o primjeni klavira. Rezultati pokazuju kako nastavnici najčešće koriste klavir pri aktivnostima pjevanja i kod sviranja tradicijske glazbe. Kada se govori o načinima na koje upotrebljavaju klavir, nastavnici najviše sviraju melodije pjesama, melodije s unaprijed napisanim harmonizacijama pratnji te pjesme za koje samostalno oblikuju harmonizacije pratnji. Procjene upotrebe klavira u izvannastavnim aktivnostima koje su u djelokrugu poslova nastavnika Glazbene kulture pokazuju kako se klavir u suvremenoj nastavi primjenjuje najviše kod rada s pjevačkim zborom. Također je utvrđeno kako ne postoji povezanost dobi i primjene klavira, osim kod realizacije izvannastavnih aktivnosti pri kojima nastavnici s više godina staža procjenjuju da manje koriste klavir. Rezultati istraživanja mogu biti polazište za razvoj silabusa kolegija pri kojima se razvijaju kompetencije funkcionalnih klavirskih vještina u budućih nastavnika te za oblikovanje programa cjeloživotnog obrazovanja nastavnika Glazbene kulture kako bi dodatno razvijali funkcionalne klavirske vještine i tako unaprijedili vlastitu nastavu.

Ključne riječi: funkcionalne klavirske vještine, klavir, nastava glazbene kulture, glazbena pedagogija, izvannastavne glazbene aktivnosti

THE APPLICATION OF FUNCTIONAL PIANO SKILLS IN CONTEMPORARY MUSIC CULTURE CLASS - TEACHER ASSESSMENTS

Piano playing in music education teaching is a field of a functional piano skills. Functional skills, contrary to artistic piano playing skills are the skills in which a piano is an accompanying or basic instrument used for the realization different music activities. The application of functional piano skills in the realization of music education classes is possible in the activities of singing, listening to music and musical games. The piano is also applicable in the realization of extracurricular music activities e.g. working with a choir, in teaching piano playing, or accompanying pupils who play different music instruments. The aim of this research was to examine teacher estimates towards piano playing in music education teaching. The research encompassed N=145 music teachers from different counties who expressed their assessments on aspects of piano application in music education teaching. The results have shown that teachers mostly use the piano when it comes to the activities of singing and playing traditional music. When the discussion shifts to ways in which the pianos is being used, teachers mostly play song melodies, melodies with the harmonization accompaniments written beforehand, and songs for which they mold harmonization accompaniments on their own. The estimates of piano use in extracurricular activities, which are in the scope of a music teacher's job description, show that the piano in modern class is being applied the most when it comes to choir singing. It has also been determined that there is no connection between the age and piano applications, only when it comes to extracurricular activities during which teachers with more years of experience estimate that they use the piano less. The results of the research could be a starting point for the development of a syllabus course during which competences of functional piano skills are being developed in future teachers, and to mold the program of whole-life learning of music education teachers in order for them to additionally develop functional piano skills, thus improving their own classes.

Key words: functional piano skills, piano, music culture, music pedagogy, extracurricular music activities

STJECANJE PEDAGOŠKIH KOMPETENCIJA KOD STUDENATA GLAZBENE PEDAGOGIJE U OKVIRU *ONLINE* NASTAVE

Marko Sesar

Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku

Hrvatska

Uspješan odgoj i obrazovanje, kao najviši cilj i ideal svakog školskog sustava, pretpostavlja u potpunosti spremne i pripremljene nastavnike za taj proces. Temeljne su se postavke odgoja i obrazovanja kroz povijest mijenjale i zahtijevale različite pristupe i aktivnosti nastavnika, a sve s obzirom na ishode. Ono što je oduvijek bilo potrebno i što se nije mijenjalo jesu kompetentni nastavnici koji trebaju dovesti do željenog ishoda. Aktualne su okolnosti pred cijeli odgojno-obrazovni sustav nametnule nove izazove koji nose svojevrsni dehumanizirajući faktor te su otvorile brojna pitanja na koja je potrebno, sada s malim odmakom, potražiti odgovore. Sada je razvidno kako se zahvaljujući tehnološkom razvoju i svim dostupnim pomagalicama nastava može provoditi bez fizičke prisutnosti i kontakta nastavnika, no kada se govori o obrazovanju budućih nastavnika umjetničkih smjerova, dolazimo do određenih poteškoća. Osim predmetnih kompetencija, od iznimne su važnosti brojne druge kompetencije za čije je stjecanje ključna fizička prisutnost onoga tko ih poučava, kao i iskustvena aktivnost na određenim sadržajima toga predmeta. U radu će biti riječ upravo o tome segmentu obrazovanja studenata glazbene pedagogije koji pretpostavlja izraženu emocionalnu i socijalnu kompetenciju te će se problematizirati *online* proces stjecanja pedagoških kompetencija kod studenata glazbene pedagogije.

Ključne riječi: glazbena pedagogija, glazbena umjetnost, *online* nastava, pedagoške kompetencije

THE ACQUISITION OF PEDAGOGICAL COMPETENCIES BY STUDENTS OF MUSIC PEDAGOGY WITHIN *ONLINE* TEACHING

Successful education, as the highest goal and an ideal of every school system, presupposes that teachers are completely prepared for that process. Fundamental settings of education have changed throughout history and required different approaches and activities of teachers, and all with regard to outcomes. What was always necessary and has never changed are competent teachers that need to achieve the desired outcome. Current circumstances have imposed new challenges in front of the entire educational system carrying a certain dehumanizing factor. They have also opened numerous questions that need to be answered in hindsight. Today it is evident that thanks to technological development and available tools classes can be held without physical presence and contact of teachers. However, when it comes to education of future art teachers we encounter certain problems. Besides subject competencies, a lot of other competencies that require physical presence of an educator in order to be achieved are extremely important, as well as experiential activity of certain content of subject. This paper will discuss this segment of education of music pedagogy students which assumes accentuated emotional and social competence. It will also discuss the online process of acquiring pedagogical competencies of music pedagogy students.

Key words: music pedagogy, music, online teaching, pedagogical competencies

OBRNUTA KRONOLOGIJA – ODGOVOR NA METODIČKE ZAHTEJEVE NOVOG KURIKULUMA LIKOVNE UMJETNOSTI

Lana Skender

Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku

Hrvatska

Novi kurikulum Likovne umjetnosti, kao i ostali predmetni kurikulumi, pred nastavnike su stavili metodičke izazove kako izravno povezati sadržaje učenja s aktualnim iskustvima učenika i postići aktivno stvaranje konstrukcija znanja. Svojevrsan metodički odgovor na ove probleme može se pronaći u obrnuto-kronološkom pristupu koji se razvio u poučavanju povijesti kao alternativa linearnom modelu kronološkog pristupa. Obrnuto-kronološki pristup, za razliku od kronološkog, kreće od suvremenog primjera umjetnosti ili vizualne kulture te unatrag prati logički sličan slikovni uzorak do samih početaka njegova pojavljivanja. Ovaj pristup zahtijeva istraživanje geneze slikovnog prikaza i ideje te razumijevanje promjena u kontekstu kulture, a ne samo umjetničke estetike. Srodan je transhistorijskom odnosu prema slici koji se pojavljuje kao obilježje postmodernog pristupa povijesti umjetnosti. Primjenom obrnute kronologije problemski pristup nastavi integrira se kao prirodan proces te se jednostavno postižu konstruktivistički zahtjevi učenja. Prirodnost procesa postiže se postavljanjem konkretne situacije kao polazne točke, a stvaranje individualnih konstrukcija znanja istraživanjem veza koje mogu odvesti u različitim smjerovima. Obrnuta kronologija ne odvija se strogo linearno kao klasična kronologija, iz razdoblja u razdoblje, jer nas slobodno istraživanje vodi unazad prema primjerima koji su ključni samo za taj problem pri čemu se neka razdoblja preskaču kao nebitna. Takav pristup omogućava sažimanje količine gradiva i lakše pamćenje zbog probranih informacija i suvremenosti teme. Glavno je istraživačko pitanje kako obrnuta kronologija odgovara na zahtjeve novog predmetnog kurikuluma Likovne umjetnosti kojim se traži razvijanje kritičkog mišljenja, problemski pristup poučavanju, samostalno istraživanje i stvaranje zaključaka. Ovo će se pitanje razmatrati na temi autoportreta jer je najizraavnije povezana s doživljajem osobnog identiteta te kroz praksu *selfija* učestala u svakodnevnom životu učenika. Analiza nastavnog koncepta pokazala je da uspješnost obrnuto-kronološkog pristupa ovisi o: povezanosti teme sa životnim iskustvom, aktualnosti problema, kontroverznosti i mogućnosti povijesne reverzibilnosti.

Ključne riječi: autoportret, konstruktivistička teorija učenja, Likovna umjetnost, obrnuta kronologija, problemski pristup, *selfi*

REVERSE CHRONOLOGY – ANSWER TO THE METHODOLOGICAL REQUIREMENTS OF THE NEW CURRICULUM OF VISUAL ARTS

The new curriculum of Visual Arts, as well as other subject curricula, challenges teachers with methodological issues on how to directly connect the contents of learning with current student experiences and achieve the active creation of knowledge constructions. A kind of methodological answer to these problems can be found in the reverse chronology that has developed in the teaching of history as an alternative to the linear model of the chronological approach. The reverse chronology, in contrast to the chronological approach, starts from a contemporary example of art or visual culture and tracing backward a similar pictorial pattern to the very beginnings. This approach requires exploring the genesis of pictorial representation and ideas and understanding changes in the context of culture rather than just aesthetics of art. It is connatural to a transhistorical approach to images that emerges as a feature of the postmodern approach to art history. By applying the reverse chronology, the problem-based approach to teaching is integrated as a natural process and constructivist learning requirements are easily achieved. The naturalness of the process is achieved by setting a specific situation as a starting point and the creation of individual knowledge constructions by exploring connections that can lead in different directions. The reverse chronology does not take place strictly linearly like usual chronology, from period to period, because free research leads us back to examples that are crucial only for this problem, with some periods being skipped as irrelevant. This approach enable reducing the teaching material and facilitates memorising because the informations are selected and the very topic is actual. The researching question is how the reverse chronology responds to the requirements of the new subject curriculum of Visual Arts, which requires the development of critical thinking, a problem-based approach to teaching, independent research and making judgments. This issue will be discussed on the topic of self-portraits because it is most directly related to the experience of personal identity and through the practice of selfies frequent in the daily lives of students. The analysis of the teaching concept showed that the success of the reverse chronological approach depends on: the connection of the topic with life experience, the actuality of the problem, controversy and the possibility of historical reversibility.

Key words: constructivist learning theory, visual arts, problem approach, reverse chronology, selfie, self-portrait

SPREMNOST STUDENATA ZA NOVU OBRAZOVNU STVARNOST S NAGLASKOM NA OSUVREMENJIVANJE GLAZBENOG OBRAZOVANJA KORIŠTENJEM INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKE TEHNOLOGIJE

Tihana Škojo

Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku

Hrvatska

Iako je uporaba medija od samih početaka nastavne implementacije, sukladno prirodi predmeta, sastavni dio nastave glazbe, nova obrazovna stvarnost, uspostavljena zbog pandemije, otvorila je izazovno obrazovno poglavlje u kojemu informacijsko-komunikacijske kompetencije nastavnika imaju presudnu ulogu u realizaciji nastave.

U radu su prikazane mogućnosti i načini uporabe informacijsko-komunikacijskih tehnologija u glazbenoj nastavi, a kroz provedeno kvalitativno istraživanje – polustrukturirani intervju sa studentima diplomskoga sveučilišnoga studija Glazbene pedagogije Akademije za umjetnost i kulturu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku – iznose se i analiziraju stavovi studenata, budućih nastavnika, o njihovoj spremnosti za skore profesionalne izazove s naglaskom na kompetencije za korištenje informacijsko-komunikacijskih tehnologija u nastavi, zatim o važnosti suvremenih medija za oblikovanje glazbene nastave, o implementaciji društvenih medija u nastavu te iskustvu koje im je donijela nastava na daljinu. Iz rezultata je istraživanja, uz poneki osjećaj manjka praktičnoga iskustva, razvidno povjerenje studenata u vlastite stručne, pedagoške kompetencije te one povezane s informacijsko-komunikacijskim tehnologijama, kao i u spremnost za nastavnički posao. Naglašena je važnost suvremenih medija u nastavnoj realizaciji te su istaknute brojne mogućnosti implementacije digitalnih alata, aplikacija, glazbene obrazovne tehnologije, ali i platformi društvenih medija pomoću kojih nastavnici mogu aktivno surađivati s učenicima i izvan učionice. Ostvarenim su iskustvom nastave na daljinu i susretanjem s novim obrazovnim zahtjevima studenti u potpunosti aktualizirali potrebu i važnost stalnoga rada na osnaživanju svojega znanja kako bi uspješno mogli odgovoriti na brojne izazove, ponekad u potpunosti nepredvidljive, a koji ih čekaju tijekom profesionalnoga života.

Ključne riječi: informacijsko-komunikacijska tehnologija, glazbena nastava, studenti Glazbene pedagogije, nastavničke kompetencije, nastava na daljinu

STUDENT READINESS FOR A NEW EDUCATIONAL REALITY WITH AN EMPHASIS ON MODERNIZING MUSIC EDUCATION BY USING ICT

Although the use of media, according to the nature of the subject, has been an integral part of music education from the very beginning of teaching implementation, a new educational reality due to the pandemic has started a challenging educational chapter in which teachers' information and communication competencies play a crucial role.

The paper presents the possibilities and ways of using ICT in music teaching and a qualitative research (a semi-structured interview with graduate students university study of Music Pedagogy of the Academy of Arts and Culture at Josip Juraj Strossmayer University in Osijek) on the students and future teachers' attitudes. These attitudes are analyzed together with the students' readiness for upcoming professional challenges with emphasis on competencies for the use of ICT in teaching, the importance of modern media for the design of music teaching, the implementation of social media in teaching, and the experience of distance learning.

The results of the research, apart from a certain lack of practical experience, show the students' confidence in their own professional, pedagogical competencies and those related to ICT, as well as in readiness for teaching. The importance of modern media in teaching was emphasized as well as numerous possibilities for the implementation of digital tools, applications, music education technology, but also social media platforms, through which teachers can actively collaborate with students outside the classroom. Through the experience of distance learning and meeting new educational requirements, students have crucially revised on the need and importance of continuous work to strengthen their knowledge to be able to respond successfully to challenges, at times completely unpredictable, which await them in their professional lives.

Key words: ICT, music teaching, music pedagogy students, teaching competencies, distance learning

UPORABA NOVIH VIZUALNIH TEHNOLOGIJA POSTIŽE UBRZAVANJE UČENJA I POVEĆANJE KVALITETE POKRETA U NASTAVI PLESA

Korana Stojsavljević

*Umjetnička škola Franje Lučića, Velika Gorica
Hrvatska*

Ana Vesel Križaj

*Umjetnička škola Franje Lučića, Velika Gorica
Hrvatska*

Jasna Čizmek Tarbuk

*Umjetnička škola Franje Lučića, Velika Gorica
Hrvatska*

Većina ljudi ima malu svijest o svojem tijelu što rezultira manjkom sposobnosti za osjet pokreta u tijelu. Slaba koordinacija i neobične navike upotrebe tijela jesu vanjski znakovi nedostatka svijesti, odnosno rascjepa između tijela i uma. Ponekad se učenikov osjećaj da je nešto dobro izvedeno ne poklapa s egzaktnim izvođenjem pokreta. Kako bismo to osvijestili, u plesu često koristimo metode imaginacije i vizualizacije za prenošenje informacija. Zbog činjenice da su tijelo i um povezani interaktivnim neurokemijskim procesima i kemijskim porukama koje se prenose neuropeptidima na receptore u mozgu i dijelovima tijela, postoji umrežena veza između misli, emocija i tijela. Stoga vizualizacije imaginacije koje se prenose učenicima utječu na kvalitetu pokreta i samosvijest.

U ovom se radu bavimo pitanjem koliko se povezivanjem somatskih metoda i novih vizualnih tehnologija ubrzava proces usvajanja novih te usavršavanja ranije stečenih znanja.

Pretpostavili smo da se uporabom novih vizualnih tehnologija postiže značajni didaktički napredak te se ubrzava učenje u nastavi plesa.

Populacija i uzorak na kojem smo proveli istraživanje uključuje četvrti razred osnovne, drugi i četvrti razred srednje Umjetničke škole Franje Lučića kroz 2019. i 2020. godinu. Eksperimentalna skupina bio je jedan, a kontrolna skupina drugi turnus istog razreda.

Primijenili smo metodu eksperimenta s paralelnim grupama izvedenu na različitim dobnim skupinama te smo istraživali koliko se korištenjem vizualnih tehnologija ubrzava stupanj usvojenosti nastavnih sadržaja i kvaliteta izvođenja. Testiranjem smo ustvrdili prethodno stečeno i zatim novousvojeno znanje uz mjerenje vremenskog intervala potrebnog za usvajanje. Komparirali smo rezultate eksperimentalne i kontrolne grupe te uključili metodu anketiranja u kojoj su učenici opisali svoj subjektivan dojam o lakoći i brzini usvajanja gradiva.

Dakle kvantitativna varijabla koju smo pratili jest vrijeme usvajanja gradiva, a kvalitativna je bio *effort*.

Dobiveni rezultat govori u prilog prednosti uporabe vizualnih tehnologija kod starijih učenika kod kojih je stupanj naobrazbe, tjelesne spremne, samopercepcije i samovrednovanja viši.

Ključne riječi: vizualne tehnologije, somatske tehnike, učenje, kvaliteta pokreta, ples

THE USE OF NEW VISUAL TECHNOLOGIES ACHIEVES LEARNING ACCELERATION AND INCREASING THE QUALITY OF MOVEMENT IN DANCE TEACHING

Most people are not conscious of their own bodies, which results in a lack of the ability to sense movement in the body. Weak coordination and unusual habits of using the body are signs of this lack of consciousness, or rather a split between the body and the mind. Sometimes, a student's feeling that a movement was executed correctly does not match the exact execution of that movement. In order to make one aware of this in dance, the methods of imagination and visualisation to convey information. Since the body and the mind are connected by interactive neurochemical processes and chemical messages transferred via neuropeptides to receptors in the brain and other parts of the body, there is an interlinked connection between thoughts, emotions and the body. Therefore, visualisation and imagination relayed to students influence the quality of their movement and their self-awareness.

This study deals with the question of how much the pairing of somatic methods and new visual technology accelerates the process of gaining new insights and perfecting previous knowledge. It was assumed that the use of new visual technology achieves significant didactic advancement and speeds up the education process in dance. The population and sample used in this research includes the 4th grade of elementary school and the 2nd and 4th grades of high school in the same school – the Art School “Franjo Lučić” in the school year of 2020/2021. The experimental group was one rotation, and the control group the other rotation of the same class. The experimental method of parallel groups was used in different age groups in order to study the correlation between the use of visual technology and the speed at which the students learned the curriculum and the quality of their performance. We tested the students to determine already learned and new material and timed them for each test. The results of the experimental and control groups were compared, and the students were polled to see how the students described their subjective impressions about the ease and speed of their learning. The quantitative variable monitored was the time it took to absorb new material, and the qualitative variable was the effort the students felt necessary to absorb that material.

The results were in favor of using visual technology only with older students that tend to possess a higher degree of education, physical readiness, self-perception and self-evaluation than their younger counterparts.

Key words: visual technologies, somatic techniques, learning, quality of movement, dance

UMJETNOST ILI MEDIJ

Goranka Stanić

Škola primijenjene umjetnosti i dizajna, Osijek
Hrvatska

Suočeni smo s naglim zaokretom svih društvenih područja i prebačeni u *online* okruženje, komunikaciju i život.

Dugoočekivani plan ostvario se u manje od mjesec dana. Ništa više ne može biti jednako. Kojim smjerom ide umjetnost i kako se prilagoditi bombastičnoj pretrpanoj, neselektivnoj bazi virtualnih, zvučnih, video i tekstualnih podataka u koju svatko ima pristup i mogućnost djelovanja, osvješćuje kako su SF romani o povezivanju čovjeka i računala postali stvarnost.

Digitalna vrata svih knjižnica, muzeja, škola, znanja postala su otvorena i dostupna svima. Na prvi pogled velik napredak, ali čovjekova priroda uvijek skriva iznenađenja te pojedinci prednosti i tehnološka dostignuća krivo usmjere i zloupotrebe protiv nas samih. Učimo djecu o opasnostima interneta, zaštiti podataka, o lažnom virtualnom svijetu, a taj svijet iz kojeg smo izvlačili djecu Z generacije sad je i naše okruženje.

Ne znati koristiti internet sigurna je nepismenost i hendikep. Umjetnici moraju savladavati elemente programiranja, trčati utrke s novim softverima, alatima, aparatima, uređajima. Svoje ideje, uratke, poruke, zamisli sve što intrizičnom motivacijom vodi stvaratelja na izradu i ostvarenje zamisli, ne primjećuje se ako se ne potvrdi u digitalnoj verziji.

U ovom radu analiziram prenošenje konvencionalnih metoda izražavanja u naglo nametnuti *online* život kao potencijalno gubljenje vremena i izvornosti samog stvaranja. Uočavam gubitak stoljećima homologno skupljanog znanja i postignuća u bilo kojoj grani umjetnosti ili vizualnog predočavanja misli, poruke, spoznaje, provokacije, buđenja i osvješćivanja društva, što je na neki način poziv umjetnika.

Dolaze nove generacije, novo doba što ne treba ignorirati, ali se zalažem kako ne ugušiti i zatrpati društvo, mladost samo jednim načinom života. „Ako nije na internetu, nije se ni dogodilo, niti je važno.“ Plagijati i krađe nikad nisu bili lakše dostupni, kao što nikad nije bio veći izazov stvarati novo, originalno, ljudsko.

Ključne riječi: internet, stvaranje, čovjek, originalnost

ART OR MEDIUM

We are facing a sudden turn in all areas of society and moved into an ONLINE environment, communication and life.

The long-awaited plan came true in less than a month. Nothing can be the same anymore. Which direction art goes and how to adapt to the bombastic crowded, non-selective database of virtual, audio, video and textual data to which everyone has access and the ability to act, realizes how SF novels about connecting man and computer have become a reality. The digital doors of all libraries, museums, schools, knowledge have become open and accessible. to all. At first glance, great progress, but human nature always hides surprises, and individuals misdirect advantages and technological advances and abuses against ourselves.

We teach children about the dangers of the Internet, data protection, about a fake virtual world, and that world from which we pulled children of Generation Z is now our environment as well. Not knowing how to use the internet is a sure illiteracy and handicap. Artists have to master the elements of programming, run races with new software, tools, appliances, devices. His ideas, works, messages, ideas, everything that leads the creator to the creation and realization of ideas with intriguing motivation, is not noticed if it is not confirmed in the digital version.

In my work I analyze the transfer of conventional methods of expression into the abruptly imposed ONLINE life as a potential waste of time and originality of creation itself, which is in a way a call from the artist. New generations are coming, a new age that should not be ignored, but I am committed to not suffocating and burying society, youth with only one way of life. “If it’s not online, it didn’t happen, nor does it matter”. Plagiarism and theft have never been more readily available, just as it has never been a greater challenge to create a new, original, human one.

Key words: internet, creation, man, originality

VALOVITA VEZA UMJETNOSTI I ZNANOSTI

Goranka Stanić

*Škola primijenjene umjetnosti i dizajna, Osijek
Hrvatska*

Fizika je znanost koja svojim zakonima pokriva čitav planet i svemir. Kad govorimo o valu, dobivamo razne asocijacije. Za neke je to morski val, neki ga povezuju sa zvukom, neki ga klasificiraju kao elektromagnetske valove svjetlosti.

Val se nalazi u svim umjetnostima i svakodnevnom životu.

Vizualno izražavanje bilo bi nemoguće bez vidljivog dijela spektra, glazbeni izraz bez zvučnih valova, književnost i njezino izražavanje mogu se povezati s vizualnim prikazom ili govorom, a oboje su predstavljeni valom.

Fizika nas upoznaje s ljestvicom valova od onih koje naše tijelo može s određenim osjetilom registrirati do onih koje otkrivamo raznim uređajima i onima koje ne možemo lako otkriti.

Povezanost u izrazu jezično je identična, ali ovisno o tome koju granu promatramo, sklad, ritam, intenzitet, čistoću, boju, ton, šumove, frekvenciju, vidimo veliku prisutnost vala i fiziku u svakoj grani izraza.

Cijela digitalna revolucija kojoj smo svjedočili posljednjih mjeseci usko je povezana s električnom energijom koja također ima svoju vrstu zračenja u valnom obliku.

Spomenimo samo frekvenciju električne struje koju jasno izražavamo formulom.

Sinusoida kojom najčešće opisujemo valno gibanje identična je matematičkom izrazu kružnog gibanja, titranju, jednadžbi vala ili, ako ju likovno prikazujemo, zovemo ju valovitom linijom.

Valove banalno prepoznajemo čak i na nogometnim utakmicama čime navijači izražavaju svoju povezanost i prijenos iste ideje i zajedničke energije

U svom radu povezujem različita područja i ističem ulogu i težište ideje do vibracije i valova koji koriste iste ili slične formule i bez kojih se cjelokupna umjetnost ne bi mogla realizirati, bilo u fizičkom ili digitalnom okruženju.

Ključne riječi: val, likovni prikaz, zvuk, svakodnevica, fizika

THE WAVY CONNECTION OF ART AND SCIENCE

Physics is a science that covers the entire planet and the universe with its laws. When we talk about a wave, we get various associations. For some it is a sea wave, some associate it with sound, some classify it as electromagnetic waves of light.

The wave is found in all the arts and everyday life. Visual expression would be impossible without the visible part of the spectrum, musical expression without sound waves, literature and its expression can be associated with visual representation or speech, and both are represented by a wave. Physics introduces us to a scale of waves from those that our body can register with a particular sense to those that we detect with various devices and those that we cannot easily detect.

The connection in the expression is linguistically identical, but depending on which branch we observe, harmony, rhythm, intensity, purity, color, tone, noises, frequency, we see a large presence of wave and physics in each branch of expression. The whole digital revolution we have witnessed in recent months is closely linked to electricity which also has its own kind of radiation in waveform. Let us mention only the frequency of the electric current which we clearly express by the formula. The sinusoid with which we most often describe wave motion is identical to the mathematical expression of circular motion, oscillation, the equation of a wave, or if we represent it artistically we call it a wavy line. We banally recognize the waves even at football matches, whereby fans express their connection and transfer of the same idea and common energy.

In my work I connect different areas and emphasize the role and focus of the idea to vibration and waves that use the same or similar formulas and without which the whole art could not be realized, either in a physical or digital environment.

Key words: wave, visual representation, sound, everyday life, physics

VAŽNOST KRETANJA I HAPTIČKOG OSJETA U UMJETNOSTI I OBRAZOVANJU – RAZVOJ KREATIVNOSTI

Mia Štark
Hrvatska

Osvrćući se na već postojeća istraživanja i literature, u ovom se pisanom radu bavim odnosom plesa i vizualne umjetnosti te njihovim međusobnim utjecajem. Predstavljeno istraživanje naglašava da su vizualne umjetnosti i umjetnost plesa i svijesti o tijelu važne za daljnje opće obrazovanje djece.

Rad se temelji na dvije premise: 1) potencijalni utjecaj osjetila na obrasce kretanja: kreativni izraz kroz pokret, 2) potencijalni utjecaj osjetila na vizualno kreativno izražavanje u ranim dječjim fazama kreativnosti.

Fokus je stavljen na važnost haptičkog osjetila u oba kreativna procesa, u kreativnom procesu plesne i vizualne umjetnosti i obratno. Pretpostavlja se utjecaj plesnih i vizualnih umjetnosti na prepoznavanje osjetila. Konkretno, pažnja se posvećuje plesu kao umjetničkoj praksi koja utječe i podržava razvoj kreativnog mišljenja i slobodu izražavanja.

Ključne riječi: osjetila, haptičnost, sluh, percepcija, vizualne umjetnosti, plesna umjetnost, kreativnost, izražajnost, obrazovanje

THE IMPORTANCE OF MOVEMENT AND THE HAPTIC SENSATION WITHIN ARTS AND EDUCATION

This paper, through reviews of already existing research and literature, addresses the relation between dance and visual art and the influence of these practices on each other. The presented research underscores that visual arts and the art of dance and body awareness, are essential for the further general education of children. The paper is based on two premises: i) the influence of senses on the movement patterns and, thus, the creative expression through movement and ii) the influence of senses on the visual creative expression in early childhood stages of creativity. The focus is put on the importance of haptic sensation in both creative processes.

The importance of sensations in a creative process in dance and visual arts and vice versa – the influence of dance and visual arts on the recognition of senses is hypothesized. Specifically, attention is given to dance as an artistic practice that affects and supports the development of creative thinking and the freedom of expression.

Key words: sensations, haptic, hearing, perception, visual arts, dance art, creativity, expressiveness, education

IZLOŽBA KAO PODLOGA ZA RADIONICU KROZ AUTOREFLEKSIJU

Josipa Stojanović

*Muzej likovnih umjetnosti, Osijek
Hrvatska*

Mogućnosti koje nam tehnološki napredak suvremenog života nudi u današnje doba kroz kvalitetno prezentirane reprodukcije umjetničkih predmeta, djeci u nastavnom i nenastavnom okviru potreban je neposredan kontakt s umjetnošću, a s kojima su u doticaju odlaskom u muzeje i galerije. Izravan kontakt s djelima djeci otvara percepciju o stvarnoj strukturi, fizičkim karakteristikama te obilježjima likovnih tehnika. U kontekstu predstavljene izložbe Autoportreti iz fundusa Muzeja likovnih umjetnosti 2020. godine prezentirana su djela umjetnika koji su rođeni u Osijeku ili su dio osječkog likovnog kruga na kojoj je predstavljeno 48 autoportreta i 36 autora, i to u zbirkama slikarstva, kiparstva, plaketa i medalja te crteža i grafika. U okviru poticanja kreativnog mišljenja i praktične izvedbe radionica Mali prijatelji muzeja, koja se već tradicionalno održava u Muzeju likovnih umjetnosti, održana je na temu autoportreta gdje su djeca iskustveno otkrivala autorefleksiju kroz postavljene zadatke i prethodno viđena umjetnička djela. Kada se govori o uvjetima suvremenog svijeta koji u okvir poučavanja postavljaju kontekst umjetničkog obrazovanja, jedan je od njih razumijevanje složenosti vizualne kulture kako bi se razvijao određeni stav. U okviru tradicionalnog obrazovanja shvaćanje sadržaja uglavnom je svedeno na formalne i tehničke karakteristike, promatranje umjetničkog djela koje se analizira samo na formalnoj razini. To podrazumijeva izostavljanje apstraktnog i simboličkog prikaza, odnosno konceptualni temelj, a samim se time izolira ono što je bitno za shvaćanje umjetničkog djela kao takvog koje je relevantno za razumijevanje nekog djela u umjetničkom kontekstu. U samom procesu poučavanja, ne samo u umjetničkom području već u svim ostalima, važno je usmjeriti učenike na aktivnost u pogledu društvene zajednice, samim se time to odnosi i na posjete muzeja i galerija. Konceptualno utemeljenje umjetničkog sadržaja ne može se postići bez da se uzimaju u obzir informacije s više aspekata i povezuju u cjelinu te u konačnom zaključivanju nadilaze granice pretpostavljenog što tvori kreativno istraživanje (Freedman i Stuhr (2004).

Ključne riječi: kreativno mišljenje, autorefleksija, autoportret, muzejska izložba

EXHIBITION AS A BASIS FOR A WORKSHOP THROUGH SELF-REFLECTION

Although possibilities that the technological progress of modern life offers us today through quality presented reproductions of art objects, children in the teaching and non-teaching framework do need direct contact with art, with whom they are in contact by going to museums and galleries. This kind of approach and direct contact with art works opens the children's perception of the actual structure, physical characteristics and characteristics of art techniques. As part of encouraging creative thinking and practical performance, at the workshop Museum little friends, which is traditional program at the Museum of Fine Arts and was held on the theme of self-portraits, children were experientially discovering self-reflection through tasks and previously seen works of art in the context of the presented exhibition Self-Portraits from the holdings of the Museum of Fine Arts. In 2020 the works of artists born in Osijek or belonging to the Osijek art circle were presented, with 48 self-portraits and 36 authors paintings, sculptures, plaques and medals, and drawings and prints. When it comes to the conditions of the modern world that place the context of art education in the context of teaching, one of them is understanding the complexity of visual culture in order to develop a certain attitude. Within traditional education, the understanding of content is mainly reduced to formal and technical characteristics, i.e., the observation of a work of art that is analyzed only on a formal level. This implies the omission of an abstract and symbolic representation, conceptual basis, and thus isolates what is important for understanding the work of art as such that is relevant for understanding the work in an artistic context. In the process of teaching, not only in the field of art, but in all others, it is important to direct students to activity in terms of social community, and thus this also applies to visits museums and galleries. The conceptual foundation of artistic content cannot be achieved without taking into account information from several aspects and connecting it as a whole, and in the final conclusion they go beyond the limits of what is assumed to be creative research. (Freedman and Stuhr (2004).

Key words: experiential methods, creative thinking, self-reflection, self-portrait

PROJEKTNA METODA U SVEUČILIŠNOJ NASTAVI GLAZBENO-PEDAGOŠKIH PREDMETA U SKLADU S PARADIGMOM NASTAVE USMJERENE NA STUDENTA

Jasna Šulentić Begić

Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku
Hrvatska

Visokoškolske ustanove trebale bi omogućiti organiziranje sveučilišne nastave u kojoj se studente potiče na preuzimanje aktivne uloge u procesu učenja, a to znači da bi danas dominantna paradigma poučavanja na visokoškolskim ustanovama trebala biti nastava usmjerena na studenta. Također bi vrednovanje i ocjenjivanje studenata trebali biti u skladu s paradigmom nastave usmjerene na studenta, a to znači da se vrednuje i ocjenjuje sam proces učenja, tj. aktivnost studenta, a ne isključivo usvojene činjenice ili gotov uradak koji je student ostvario. Nastava usmjerena na studenta nije još dovoljno prepoznata i prihvaćena u praksi sveučilišne nastave te je i dalje u velikoj mjeri zastupljena tradicionalna nastava, tj. nastava usmjerena na predmet, odnosno na nastavnika. Sveučilišni je nastavnik odgovoran za svoj nastavnički rad i permanentno usavršavanje u području nastavnčkih kompetencija kako bi mogao odabrati i primijeniti odgovarajuće nastavne strategije, metode i postupke koji bi omogućili aktivno učenje studenata. Projektna je metoda u skladu sa zahtjevima paradigme nastave usmjerene na studenta i omogućuje iskustveno učenje. U ovom će se radu prikazati nekoliko primjera iz prakse u razdoblju od 2014. do 2019. godine, tj. realizacija projektne metode u sveučilišnoj nastavi glazbeno-pedagoških predmeta: *Metodike nastave teorijskih glazbenih predmeta*, *Pedagoške prakse nastave teorijskih glazbenih predmeta*, *Metodike nastave glazbe općeobrazovnih škola* i *Metodike nastave glazbene kulture*. Studenti studija Glazbena pedagogija i Učiteljskog studija u Osijeku bili su uključeni u pripremu i realizaciju glazbeno-pedagoških projekata pod sljedećim nazivima: *Glazba i igra*, *Filmska glazba*, *Stvaralaštvo Franje Krežme kao doprinos „Europskoj godini kulturne baštine 2018.“*, *Tempo*, *Vrijeme i glazba*, *Božićnim pjesmama putujemo Hrvatskom*, *Sunce i glazba* i *Valovi u glazbi*. Navedeni su projekti omogućili ostvarivanje zadanih ishoda učenja glazbeno-pedagoških predmeta sa svrhom razvijanja i stjecanja stručnih i nastavnčkih kompetencija studenata.

Ključne riječi: nastava glazbeno-pedagoških predmeta, nastava usmjerena na studenta, projektna metoda, studenti

PROJECT METHOD IN UNIVERSITY TEACHING OF MUSIC-PEDAGOGICAL SUBJECTS IN ACCORDANCE WITH THE PARADIGM OF STUDENT-CENTERED TEACHING

Higher education institutions should enable the organization of university teaching in which students are encouraged to take an active role in the learning process, which means that today the dominant paradigm of teaching in higher education institutions should be student-centered teaching. Also, student evaluation and assessment should be in line with student-centered teaching paradigm, which means that learning process itself is evaluated, ie student activity, and not exclusively adopted facts or finished work accomplished by student. Student-centered teaching has not yet been sufficiently recognized and accepted in the practice of university teaching, and traditional teaching, ie subject-oriented or teacher-centered teaching, is still widely represented. University teacher is responsible for his / her teaching work and continuous improvement in the field of teacher competencies in order to be able to select and apply appropriate teaching strategies, methods and procedures that would enable active student learning. The project method is in line with the requirements of student-centered teaching paradigm and enables experiential learning. This paper will present several examples from practice in the period from 2014 to 2019, ie the implementation of the project method in university teaching of music-pedagogical subjects: *Methods of teaching theoretical music subjects*, *Pedagogical practices of teaching theoretical music subjects*, *Methods of teaching music in general education schools* and *Methods of teaching music culture*. Students of Music Pedagogy and Teacher Training in Osijek were involved in preparation and implementation of music pedagogical projects under the following names: *Music and play*, *Film music*, *Creativity of Franjo Krežma as a contribution to the “European year of cultural heritage 2018”*, *Tempo*, *Time and music*, *We travel to Croatia with Christmas songs*, *Sun and music* and *Waves in music*. These projects have enabled the realization of set learning outcomes of music-pedagogical subjects with the purpose of developing and acquiring professional and teaching competencies of students.

Keywords: teaching of music-pedagogical subjects, student-centered teaching, project method, students

OSMIŠLJAVANJE METODE POUČAVANJA STUDENATA KONZERVACIJE-RESTAURACIJE O INTERVJU S UMJETNIKOM

Sagita Mirjam Sunara
Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu
Hrvatska

Intervju s umjetnikom (*engl.* artist interview) vrlo je koristan alat za prikupljanje podataka o umjetničkom djelu, od materijala i tehnologije izrade do toga kako bi ga publika trebala doživjeti. Ti su podaci važni u planiranju i provedbi konzervatorsko-restauratorskih zahvata, ali i u prezentaciji umjetničkih djela.

S intervjuiranjem umjetnika kao istraživačkom metodom u očuvanju djela moderne i suvremene umjetnosti prvi sam se put susrela 2010. godine za vrijeme stipendiranog boravka u Sjedinjenim Američkim Državama. Nakon povratka sam na splitskom studiju konzervacije-restauracije pokrenula kolegij Metode istraživanja i dokumentiranja u konzervaciji-restauraciji u koji sam uključila i temu intervju s umjetnikom. Kolegij se izvodio do akademske godine 2018./2019. kada ga zamjenjuju dva nova: jedan o pismenoj dokumentaciji i komunikacijskim vještinama u konzervaciji-restauraciji, a drugi, izborni, posvećen isključivo temi intervju s umjetnikom.

U ovom ću radu predstaviti povijesnu pozadinu ideje o prikupljanju podataka od umjetnika radi (budućeg) konzerviranja-restauriranja njihovih djela. Detaljno ću opisati model poučavanja o temi intervjuiranja umjetnika koji sam razvila u okviru kolegija Metode istraživanja i dokumentiranja u konzervaciji-restauraciji tijekom tri akademske godine, a koji potiče aktivno sudjelovanje studenata. Nastavne aktivnosti koje sam osmislila uključivale su, među ostalim, intervjuiranje dvojice konceptualnih umjetnika iz Splita, Vedrana Perkova i Viktora Popovića. Na primjeru njihovih intervju objasnit ću važnost i vrijednost ove istraživačke metode u konzervaciji-restauraciji.

Ključne riječi: intervju s umjetnikom, konzervacija-restauracija, suvremena umjetnost

DEVISING A METHOD OF TEACHING ARTIST INTERVIEW TO CONSERVATION-RESTORATION STUDENTS

An artist interview is an effective tool in the collection of information on artworks, from the materials and methods of their making to how they are intended to look. This information is essential in the planning and execution of conservation-restoration treatments, as well as for the proper display of art.

My initial encounter with artist interview as a research method in the preservation of modern and contemporary art happened in 2010, during a fellowship in the United States. After I had returned to Croatia, I created a course on methods of research and documentation for the conservation-restoration study program at the Arts Academy in Split. One of the topics included in this course was artist interview. The course started in the academic year 2011/2012 and went on until the academic year 2018/2019, when it was substituted with two current courses: one on written documentation and communication skills in conservation-restoration and the other – an elective course – devoted exclusively to artist interviews.

I will present a historical background to the idea of collecting artist-provided information that can be relevant to (future) conservation-restoration. I will provide a comprehensive description of a model I developed as a part of my course on methods of research and documentation in conservation-restoration, which encourages student participation both inside and outside of the classroom. The model, which was developed over a three-year period, also included interviewing two conceptual artists from Split: Vedran Perkov and Viktor Popović. Using their interviews as an example, I will explain the importance and value of artist interviews.

Key words: artist interview, conservation-restoration, contemporary art

KONZERVIRANJE I RESTAURIRANJE ŠTAFELAJNIH SLIKA – ISKUSTVA S AKADEMIJE LIKOVNIH UMJETNOSTI U ZAGREBU

Tamara Ukrainčik

Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatska

Barbara Horvat Kavazović

Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatska

Cilj je prezentacije prikazati kompleksnost nastave kolegija Konzerviranje i restauriranje štafelajnih slika na Odsjeku za konzerviranje i restauriranje umjetnina Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu. Kroz ovaj se kolegij studenti upoznaju s poviješću restauriranja štafelajnih slika – materijalima, metodama i postupcima. Procjenjuju i utvrđuju razloge promjena stanja, usvajaju i primjenjuju stručnu terminologiju te planiraju i izvode zahvate na štafelajnim slikama. Uključenost u sve faze rada na zaštićenim kulturnim dobrima neprocjenjivo je iskustvo za buduće konzervatore-restauratore. No prije rada na umjetninama veliku satnicu nastave obuhvaćaju vježbe na probama i simulacijama stvarne problematike, osmišljene i unaprijeđivane tijekom niza godina kako bi se studenti što bolje upoznali s fizičko-kemijskim karakteristikama materijala specifično razvijenih za konzervatorsko-restauratorsku struku. Ljepila, otapala, materijali za čišćenje, nadoknade, rekonstrukciju i reintegraciju oštećenja, restauratorski pribor, alati, različite metode i pristupi – sve su to područja kojima mladi konzervatori-restauratori moraju ovladati kako bi njihova sveobuhvatna primjena na kompleksnoj, i za svaku umjetninu individualnoj problematici bila u skladu sa standardima struke.

Kroz primjere vježbi na probama i simuliranim oštećenjima, studenti stječu vještine potrebne za preciznost u radu na štafelajnim slikama. Razumijevanje, razlikovanje, odabir i primjena optimalnih materijala, metoda i pristupa za pojedini slučaj očekivani su ishodi kolegija.

Kroz upoznavanje „alata zanata“ te rada na simuliranim probama, a kasnije i autentičnim umjetninama, studenti stječu bogato iskustvo i sigurnost u samostalnom provođenju zahtjevnih konzervatorsko-restauratorskih postupaka. Probe, vježbe, rad na umjetninama i iskustva dobre prakse isprofilirali su se tijekom dugogodišnjeg obrazovanja mladih konzervatora-restauratora u izrazito kvalitetan silabus kolegija Konzerviranje i restauriranje štafelajnih slika. Kontinuirano unaprijeđivanje suvremenim praksama omogućuju studentima zagrebačke Akademije kvalitetno uključivanje u rad hrvatskih i svjetskih restauratorskih radionica, muzejskih i galerijskih institucija, a posebno je važno istaknuti usađivanje želje za osobnim profesionalnim rastom, daljnjim ulaganjem u vlastito obrazovanje i razvojem karijere kao konzervatora-restauratora.

Ključne riječi: konzerviranje, restauriranje, štafelajne slike, obrazovanje, vježbe

CONSERVATION AND RESTORATION OF EASEL PAINTINGS - EXPERIENCES AT THE ACADEMY OF FINE ARTS IN ZAGREB

The goal of the presentation is to show the complexity of teaching the course Conservation and Restoration of Easel Paintings at the Department of Conservation and Restoration of Works of Art of the Academy of Fine Arts in Zagreb. Through this course, students learn about the history of restoring easel paintings - materials, methods and procedures. They assess and determine the reasons for condition changes, adopt and apply professional terminology, and plan and perform procedures on easel paintings. Involvement in all phases of conservation work on protected cultural heritage is an invaluable experience for future conservators-restorers. However, before working on works of art, a significant part of the curriculum is dedicated to exercises on probes and test surfaces simulating real problems, designed and improved over a number of years to better acquaint students with physico-chemical characteristics of materials specifically developed for the conservation and restoration profession. Adhesives, solvents, cleaning materials, reparations, reconstruction and reintegration of damage, restoration accessories, tools, various methods and approaches - all these are areas that young conservators-restorers must master. Each aged-and-changed work of art possesses complex, individual issues, and requires a comprehensive application of tools and methods, in accordance with the standards of the conservation-restoration profession.

Through examples of exercises on probes and simulated impairments, students acquire the skills needed for precision in working on easel paintings. Understanding, differentiating, selecting and applying optimal materials, methods and approaches for a particular case are the expected outcomes of the course.

Getting to know the “tools of the craft” through well-thought-out exercises allows students to gain experience, security and self-confidence to independently carry out demanding conservation and restoration procedures. The process of gradual introduction of materials and methods through probes, simulations, exercises, and the final application on works of art have over the years been integrated into a high-quality syllabus of the course Conservation and Restoration of Easel Paintings. Implementation of good modern practices into the curriculum enables students of the Zagreb Academy to successfully join restoration workshops, museums and gallery institutions in Croatia and abroad. It is especially important to emphasize the instilled desire of our students for individual professional growth, further investment in their own education and career development as a successful conservator-restorer.

Key words: conservation, restoration, easel paintings, education, practice

STVARALAČKA PRAKSA I JOGA – PRIRODAN PUT OTKRIVANJA I RAZVIJANJA AUTENTIČNOG UMJETNIČKOG IZRAZA

Celestina Vičević

*Akademija primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci
Hrvatska*

Rezultat stvaralačkog procesa trebao bi biti autentičan i izvoran umjetnički izraz. Za studente umjetnosti važno je osloboditi se vizualnih shema, razvijati vlastiti senzibilitet i likovni rukopis. Stvaranje u tradicionalnim tehnikama, poput grafike, ističe ulogu tijela (rukovanje alatima, strojevima itd.), tj. usklađenost svih dijelova bića – tijela, uma i duha u procesu stvaranja. Sustavno i vođeno vježbanje tehnika joge pomaže navedenom usklađivanju, otkrivanju i razvijanju osobne individualne poetike, ispunjenju vlastite autentične umjetničke biti. Kako i na koji način sustavno (samo)razvijati autentičan izraz, senzibilitet, rukopis? Kako se osloboditi utjecaja i šablona koje sputavaju originalnost i mogućnost istraživanja? Kako i na koji način uskladiti svoju vizualnu ideju s tehnikama, materijalima i alatima tj. medijem izražavanja? Ključna je riječ u tom procesu svijest i osvještavanje samog sebe – tijela, uma, emocija, unutrašnje potrebe za izražavanjem (što želim izraziti i poručiti, kome, zašto i kako?). Preduvjet je osvještavanja razvijanje sposobnosti samopromatranja. Joga kao znanost o tijelu, umu i duhu daje metode i tehnike koje omogućuju razvijanje svijesti o samome sebi – upoznavanje samog sebe. Osvještavanje se ostvaruje najprije kroz fizičke vježbe, vježbe disanja, vježbe samopromatranja, usklađivanje tijela i uma a zatim i kroz meditaciju samoanalize. Prvo osvještavamo svoje tijelo i njegove potrebe, promatramo svoje disanje, um; promatramo vezu pokreta i disanja, utjecaj disanja na naše mentalno stanje i količinu misli; uočavamo kako položaj tijela mijenja naše mentalno stanje. To je stupnjeviti proces – razvija kondiciju, koncentraciju i sposobnost (samo)promatranja neophodnu u umjetničkoj praksi i stvaralačkom procesu. Možemo naučiti i izvježbati kako se okrenuti unutarnjem izvoru da bismo ostvarili svoje autentično biće i svoj autentičan umjetnički izričaj. Navedene metode joge (asane, pranajame, meditacija) predstavljaju postupan, metodičan i prirodan način otkrivanja vlastitog stvaralačkog potencijala, autentičnog i slobodnog umjetničkog izraza. U svojoj su kvaliteti svi postupci joge blagotvorni i prirodni. Uče nas kako postići svjesnost i dopustiti onom unutarnjem da se izrazi. Joga pomaže postići izvornost i autentičnost u životu i u umjetnosti.

Ključne riječi: autentičnost izraza, joga, stvaralački proces, svjesnost, usklađenost

ARTISTIC PRACTICE AND YOGA – THE NATURAL WAY OF DISCOVERING AND DEVELOPING AN AUTHENTIC ARTISTIC EXPRESSION

The result of a creative process should be an authentic and genuine artistic expression. For students of the arts it is important to rid oneself of visual schemes, cultivate one's own sensibility and artistic handwriting. Working with traditional techniques, such as the graphic arts, implies stressing the role of the body (handling tools, machines etc), in other words, the harmony of all the aspects of one's existence – body, mind and soul, in artistic work. A systematic and guided practice of yoga techniques helps the aforementioned harmonization, discovery and development of individual and personal poetics, the fulfillment of a personal and authentic artistic being. How exactly and in what way should one systematically develop one's own authentic expression? How to rid oneself of the influences and clichés that hinder authenticity and the ability to explore? How and in what way should one harmonize one's visual ideas with the techniques, materials and tools of expression? The key word in the whole process is consciousness and the awakening of oneself – of body, mind, emotions, the inner need for expressing oneself (what do I want to express and convey, to whom, why and how?). The precondition to raising one's awareness is in developing the ability of observing oneself. Yoga as a science of body, mind and soul offers methods and techniques that enable the development of better awareness of oneself – acquainting oneself with oneself. This is at first accomplished through physical exercises, breathing exercises, exercises of self-inquiry, harmonizing of body and mind and eventually through self-inquiry meditation. First we become more aware of our body and its needs, observe our own breath, or mind; we observe the interrelation between movements and breathing, the influence of breathing on our mental state and the amount of our thoughts; we notice how the position of our body conditions our mental state. It is a gradual process – it fosters discipline, concentration and the ability of self-observation which is infallible in the artistic practices and processes. We can learn how to turn to our inner self to realize our authentic being and our own unique artistic expression. The following yoga practices, asanas, pranayams and meditation, represent a comprehensive, methodical and natural way of uncovering one's own artistic potential, an authentic artistic expression free of constraints. In and of themselves, all yogic methods are beneficial and natural. They teach us how to achieve a higher degree of consciousness and allow our inner being to express itself. Yoga helps to achieve authenticity in life and art.

Key words: Authenticity, Yoga, Creative process, Consciousness, Harmony

ONLINE PODUČAVANJE PREDMETA GLASOVNA TEHNIKA

Agota Vitkay-Kucsera
Akademija umetnosti Univerziteta u Novom Sadu
Republika Srbija

Živimo u vremenu nezaustavljivog tehnološkog napretka koji nas uvjetuje za transformaciju, i organizacijski i sadržajno, u svakom segmentu života, uključujući i sferu umjetničkog obrazovanja. Iako je podučavanje glazbenog obrazovanja prvenstveno praktično i zahtijeva fizički kontakt, trebalo se prilagoditi primjeni napredne tehnologije, kao i uvjetima uzrokovanim pandemijom COVID-19, što je dovelo do podučavanja isključivo putem interneta. Za *online* nastavu potrebno je imati nove tehnologije – računalo, prijenosno računalo ili tablet, pametni telefon i dobru internetsku vezu, koja s novim medijima, aplikacijama i platformama omogućava komunikaciju, razmjenu pisanih materijala, snimki i linkova, kao i video interakciju.

Na primjeru *online* nastave u razdoblju od ožujka do srpnja 2020. vidjet ćemo s kojim su se izazovima, prednostima i nedostacima suočili satovi Glasovnog obrazovanja za studente glume i na koji su način uključili uporabu naprednih tehnologija.

Obrazovanje zasnovano isključivo na modernim tehnologijama prijeti da uguši tradicionalna sredstva za stjecanje znanja. Iako nude nove mogućnosti, oni nameću i nove kreativne obrasce, gdje postajemo ovisni o tehnologiji i zanemarujemo čovjeka.

Digitalno je učenje korisno za stjecanje dodatnih informacija, promatranje i stjecanje navika slušanja i korekcije te za ponovno snimanje. Međutim klasični oblik nastave mnogo je učinkovitiji za studente umjetničkih akademija. Vještina ili zanat usvaja se i izoštava izravnim kontaktom i zajedničkim, izravnim radom.

Ključne riječi: obrazovanje, napredna tehnologija, glasovna tehnika, online podučavanje, studenti glume

ONLINE TEACHING OF THE COURSE VOCAL TECHNIQUE

We live in a time of unstoppable technological progress, which conditions us to transform, both organizationally and substantively, in every segment of life, including the sphere of art education. Although teaching music education is primarily practical and requires physical contact, it had to adapt to the application of advanced technology as well as conditions caused by the COVID-19 pandemic, which led to online teaching, exclusively. Online teaching requires new technologies - computer, laptop or tablet, smartphone and a good Internet connection, which with new media, applications, and platforms allows communication, exchange of written materials, recordings and links, as well as video interaction. On the example of online teaching in the period from March to July 2020, we will see what challenges, advantages and disadvantages Voice Education classes for drama students faced, and how they included the use of advanced technologies.

Education based solely on modern technologies threatens to stifle traditional means of acquiring knowledge. Although it offers new possibilities, it also imposes new creative patterns, where we become addicted to technology and we neglect man.

“Digital learning” is useful for gaining additional information, observing and acquiring listening and correction habits, and for re-recording. However, the classical form of teaching is much more effective for students of art academies. A skill or a craft is implemented and sharpened by direct contact and cooperative, direct work.

Key words: education, advanced technology, voice technique, online teaching, drama students

PRIHVATLJIVOST NASTAVE GLAZBENE KULTURE I UMJETNOSTI NA DALJINU U OPĆEOBRAZOVNIM ŠKOLAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Igor Vlajnić

Hrvatsko narodno kazalište Ivana pl. Zajca Rijeka

Hrvatska

Sanja Šantek

Osnovna škola „Gornja Vežica“, Rijeka

Hrvatska

Početkom 2020. godine dogodile su se značajne promjene u obrazovanju na globalnoj razini zbog pandemije virusa COVID-19. U najkraćem je roku bilo potrebno omogućiti izvođenje nastave na daljinu u cijelom obrazovnom sustavu. S obzirom na specifičnosti glazbenog (umjetničkog) obrazovanja koje iziskuje visok stupanj interakcije između učitelja i učenika, otvorena su mnoga pitanja o prihvatljivosti nastave na daljinu u takvoj vrsti obrazovanja. Kurikularnom reformom u Hrvatskoj značajno je izmijenjen način poučavanja u općeobrazovnim školama oblikovanjem više domena poučavanja i ishoda učenja. Okončanjem prvog vala spomenute pandemije u Hrvatskoj je pokrenuto istraživanje o prihvatljivosti nastave na daljinu iz područja glazba u općeobrazovnim školama. Istraživanje se temelji na prikupljanju podataka više od 100 učitelja i nastavnika i više od 400 učenika putem anonimne virtualne ankete koja je obuhvaćala iskustva sudionika u proteklom razdoblju. Cilj je istraživanja bio utvrditi prihvatljivost nastave na daljinu s obzirom na (ne)moćnost ostvarenja postavljenih ishoda učenja, ali i otkrivanje novih potencijalnih problema u takvoj nastavi kao što su: nedovoljna opremljenost sudionika nastavnog procesa, nedovoljno informatičko znanje, preopterećenost, nemogućnost pravednog i objektivnog vrednovanja, smanjenje napretka u usvajanju vještina i sl. U istraživanju su sudjelovali učitelji razredne nastave, Glazbene kulture i nastavnici glazbene umjetnosti iz cijele Hrvatske. Rezultati istraživanja pokazuju djelomičnu prihvatljivost nastave na daljinu koja se, suprotno očekivanjima, ne temelji na problemu samog oblika nastave. Ispitanici su otkrili značajan potencijal nastave na daljinu, ali istovremeno iskazali i kontekstualni problem takve nastave u našem okruženju. Istraživanje je dio sustavnog istraživanja o nastavi na daljinu i u umjetničkom obrazovanju te visokom umjetničkom obrazovanju te predstavlja prvu fazu istog.

Ključne riječi: glazbena kultura, glazbena umjetnost, nastava na daljinu

THE ADEQUACY OF DISTANCE LEARNING AND TEACHING OF MUSIC IN GENERAL EDUCATION SYSTEM IN THE REPUBLIC OF CROATIA

In the beginning of 2020 major changes in education took place due to COVID-19 global pandemic. In shortest time it was necessary to start distance learning in entire education system. Music education, however, needs a high level of teacher-student interaction, so many new questions have been opened about acceptability of distance learning in this form of education. Educational reform in recent years significantly changed the teaching process in Croatian schools by forming several domains and teaching outcomes. With the end of first wave of pandemic a scientific research has started about acceptability of distance learning in musical education. Research is founded on data provided by over 100 teachers and 400 students via online survey with a focus on previous experience of the survey participants. The goal was to establish an acceptability level of distance learning according to teaching outcomes, but also to discover any potential problems such as insufficient technical equipment, insufficient technical knowledge, teacher overload, inability to evaluate the process and outcomes objectively, diminishing skill improvement level, etc. Both primary and secondary general education school teachers contributed to the research from entire territory of Croatia. The results indicate partial acceptability of distance learning in music education. The survey participants detected a high potential level of distance learning but, at the same time, expressed a contextual problem in our environment. This research is part of systematic research of distance learning in music education (music schools and music academy) and it represents the first phase.

Key words: music education, general education, distance learning

VIZUALIZACIJA U TEORIJSKOJ NASTAVI ILI KAKO SE *SUPPORTAMO*

Sonja Vuk

*Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu
Hrvatska*

Živimo u postindustrijsko doba koje je kompleksno, puno promjena, rizika, ali i mogućnosti. Međutim institucije obrazovanja još uvijek inzistiraju na linearnim modelima učenja karakterističnim za industrijsko doba (prikupljanje informacija, vertikalno mišljenje i potvrđivanje starih idejnih obrazaca), na konformizmu i standardizaciji. Istovremeno su današnji studenti izloženi intenzivnom informalnom obrazovanju iz popularne, vizualne kulture u kojoj se prijenos informacija odvija u dominantnoj formi slike jer danas stvarnost postaje stvarna tek onda kada je opredmećena u sliku. To uvelike utječe na kreiranje osobnog, društvenog i kulturnog identiteta današnjih studenata. U stvaranju tih identiteta veliku ulogu igraju masovni mediji i nove tehnologije pa je potrebno naći ravnotežu između slobode koju daju i strukture obrazovnih institucija. Visokoškolske institucije obrazovanja trebale bi iskoristiti prednosti masovnih medija i novih tehnologija jer bi tako mogle diktirati samostalniji kurikulum primjereniji potrebama i shvaćanjima današnjih studenata. Uzeli bi se u obzir njihovi načini učenja oblikovani životom u novomedijskom okruženju koje utječe na naglašenu samostalnost u izboru sadržaja, izraženi individualizam, gejmfikacija učenja i razmjene znanja te razvoja ideja. Jedan je od mogućih pristupa u nastavi primjena metode vizualizacije kojom se simulira novomedijski prijenos informacija u formi slike. Pri tome studenti vizualiziraju zadanu stručnu literaturu primjenjujući strategije usvojene iz vizualne kulture te stručne kompetencije iz područja stvaranja odnosno produkcije vizualne umjetnosti. Takav pristup otvara mogućnost većeg prožimanja teorijskih i praktičnih kolegija na nastavničkim studijima umjetničkih akademija. Na taj je način u teorijsko obrazovanje iz metodike nastave uveden nelinearni model učenja, personalizirani pristup, gejmfikacija učenja, razvoja ideja i komunikacije te primjena stečenih kompetencija na umjetničkim kolegijima. Pri tome se briše dosadašnja oštra granica između teorije i prakse, a vizualna interpretacija informacija dobiva umjetničku konotaciju. Rezultat je takvog pristupa metodičko obrazovanje kao proces analogan umjetnosti jer dolazi do prijenosa načina mišljenja iz vizualne umjetnosti u obrazovanje iz metodike nastave.

VISUALIZATION IN THEORETICAL TEACHING: HOW CAN WE SUPPORT LEARNING?

We live in a post-industrial age that is complex, full of change and risks, but also filled with opportunity. However, educational institutions still insist on linear learning models characteristic of the industrial age (gathering information, vertical thinking and validating old ideological patterns), conformism and standardization. Simultaneously, students today are exposed to extensive informal education through popular, visual culture in which information transfer predominantly occurs through images – reality is real only when materialized as an image. This greatly influences how a student's personal, social and cultural identity is created. As mass media and new technologies play a dominant role in creating these identities, a balance must be found between the freedom they provide and institution's structure. Higher educational institutions should take advantage of mass media and new technologies because they could facilitate a more independent curriculum that better reflects the needs and perceptions of today's students. Their way of learning is shaped by living in a new media environment that emphasizes independence in choosing content, expresses individualism and promotes the gamification of learning, knowledge exchange and the development of ideas. In teaching, one possible approach is to use visualization, which simulates the way information is transferred through images in the new media. Students would visualize their course literature by applying strategies adopted from visual culture and use professional skills achieved in visual art courses. This approach could enable greater interpenetration of theoretical and practical courses in art education programmes at art colleges. In this way, the teaching of theory in art education courses could incorporate a non-linear learning model, a personalized approach, gamification in learning, the development of ideas and communication, and the application of acquired skills. In addition, the previous sharp boundary between theory and practice would be erased and the visual interpretation of information would acquire an artistic quality. In effect, the teaching method would become analogous to the process of art because the way of thinking employed in the visual arts would be transferred to the teaching methodology.

IGRIFIKACIJA U NASTAVI GLAZBENE KULTURE

*Pina Žilić
OŠ Ludina
Hrvatska*

Pojam igrifikacija odnosi se na učenje kroz igru. Kako bi se učenicima ponudili nastavni sadržaji primjereni digitalnom dobu u kojem živimo i pomirili interesi učenika, osmišljam razne kvizove, izazove, slagalice i razne druge igre s ciljem učenja. Brojne su prednosti učenja kroz igru, no prije svega se moramo sjetiti da je takav oblik učenja svim živim bićima najprirodniji.

Kako i u kojem programu napraviti igru za učenje i koje su prednosti/nedostaci, saznat ćete u ovom interaktivnom predavanju. Poblize ću predstaviti aplikacije koje najviše koristim u nastavi glazbene kulture: Kahoot, Learning apps i Wordwall, DoReMiNotas i Chrome Music Lab. Na primjerima ću prezentirati svoj rad i iskustvo višegodišnjeg rada u različitim programima.

Program Wordwall ima brojne mogućnosti izrade kviza/povezivanje parova/anagrama/križaljke i brojnih drugih vrsta igara, a prednost mu je u brzinskoj promjeni i prilagodbi igre.

Learning apps je odličan program za povezivanje parova/razvrstavanje u skupine ili izradu slagalice. Kroz primjere ću pokazati njegove prednosti.

U programu Kahoot predstaviti ću izradu kviza i postavljanje kviza kako izazova. Prednosti su postizanje vedrog i natjecateljskog razrednog ozračja.

Chrome Music Lab je učenicima vrlo interesantan jer mogu samostalno stvarati glazbu i komponirati, „svirati“ razne instrumente te svoje uratke snimiti ili ih koristiti u nastavi.

DoReMiNotas je aplikacija za učenje nota kroz igru koja je osobito zanimljiva učenicima koji uče svirati neki glazbeni instrument.

Online nastava omogućila nam je razvoj digitalnih kompetencija i postavila pred učitelje i učenike nove izazove. To je iskustvo dragocjeno i odlična je polazna točka za nova planiranja nastave za učenike 21. stoljeća.

Ključne riječi: igrifikacija, digitalni alati Kahoot, Learning apps i Wordwall, digitalne kompetencije, učenje kroz igru, kviz, izazov, vrednovanje

GAMIFICATION IN MUSIC ART TEACHING

Gamification is a concept of learning through playing. When trying to offer educational content to my students that is up to date and age appropriate, I create challenges, quizzes, puzzles, and all sort of games. There are numerous advantages when learning through playing. After all, it is the most natural way of learning.

In this interactive presentation you can find out what are the best apps when making educational games and what are their advantages and disadvantages. I will present apps that are frequently used in my music art classes like Kahoot, Learning apps, Wordwall, DoReMiNotas and Chrome Music Lab.

I'm going to present my recent work and my long-term experience by showing you some examples in various applications.

Wordwall has got numerous possibilities when creating quizzes, pair matching activities, anagrams, crosswords, and other types of games. Wordwall advantages are quick changes and adaptation when creating and while playing games.

Learning apps is an excellent pair matching and puzzle making application. I will show you their advantages through examples.

I will show you how to make a quiz and how to set up challenges in Kahoot. By using this application, you can easily create cheerful and competitive atmosphere.

Chrome Music Lab is very interesting to my students because they can make and compose music on their own. They can also play different musical instruments, record it and use it in music art classes.

DoReMiNotas is a musical note learning-through-playing application. It is especially interesting to students that are already playing some musical instruments.

Online teaching gave us the opportunity to develop our digital competencies, but it also put some new challenges in front of students and teachers. That experience is valuable and is good starting point to begin planning education for 21st century students.

Key words: Gamification, Digital tools (ICT tools) Kahoot, Learning apps and Wordwall, digital competencies, learning through playing, quiz, challenge, evaluation

UPOTREBA METODE IMPROVIZACIJE U POUČAVANJU PLESNE UMJETNOSTI: OSJETI, ZAMISLI, POKRENI

Marija Dujmić

*Akademija dramske umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu
Hrvatska*

Prema teorijama učenja kriteriji za dubinsko učenje jesu intrinzična motivacija, istraživačka aktivnost polaznika, interakcija s drugima te dobro strukturirana baza za učenje, a upravo je to ono što metoda improvizacije nudi u poučavanju plesne umjetnosti. Improvizacijska plesna praksa potiče „tijelo koje misli“ te zahtijeva aktivno otkrivanje, analizu, interpretaciju, rješavanje problema, memoriju/pamćenje. Upotreba metode improvizacije u edukacijske svrhe vrijedan je alat za poticanje stvaralaštva, otvaranja novih spoznaja i mogućnosti te integriranja dubokog znanja. Smatram da je improvizacija kao praksa ohrabriranja kreativnog mišljenja i ponašanja nužna i nezaobilazna stavka u plesnoj edukaciji. Metoda improvizacije omogućuje polaznicima pronalaženje načina za povećanje svjesnosti o sebi i svom tijelu, oni postaju kreativniji kroz samo iskustvo prakticiranja improvizacijske metode te postaju svjesni(ji) kreativnog kapaciteta tijela odražavajući potragu pojedinca za samoaktualizacijom.

Cilj je radionice, koristeći metodu strukturirane improvizacije, praktično istražiti korelaciju percepcije, imaginacije i ideokineze u svrhu povećanja svjesnosti kreativnog kapaciteta tijela te osvještavanja preferiranog kognitivnog stila učenja. Praktična radionica kao primjer dobre prakse inovativnih metoda poučavanja u plesnoj umjetnosti koristi model aktivnog poučavanja plesa metodom improvizacije, a kroz strukturu zadatka nudi iskustvo personaliziranog učenja. Osjetiti pokret, misliti pokret i zamisliti/imaginirati pokret alatke su kojima se služim strukturirajući zadatke. Pri kreaciji improvizacijskih zadataka poticaj za pokret nalazimo u senzornom registru nudeći polaznicima konkretnu haptičku, vizualnu i auditivnu senzaciju. Tako dodir postaje polazište istraživanja (kvalitete) pokreta omogućujući polaznicima poznato ishodište i potencijalnu referentnu točku. U drugom su zadatku osjetilo vida i perceptivna usmjerenost polazišna točka istraživačkog procesa. Treći zadatak počiva na auditivnom stimulansu. Nadalje se osjetilni podražaj produbljuje i proširuje nastavničkim verbalnim uputama, metaforama, poticanjem studenata na proces ideokineze i imaginacije te konačno na kretanje.

Ključne riječi: ideokineza, improvizacija, imaginacija, osjet, pokret

USING THE METHOD OF IMPROVISATION IN THE ACT OF TEACHING DANCE: SENSE, IMAGINE, MOVE

According to learning theories, the criteria for deep learning are intrinsic motivation, research activity of students, interaction with others and a well-structured learning base, and this is exactly what the method of improvisation offers in teaching the art of dance. Improvisational dance practice encourages the “thinking body” and requires active discovery, analysis, interpretation, problem solving, memory. The use of the improvisation method for educational purposes is a valuable tool for encouraging creativity, opening new knowledge and possibilities, and integrating deep knowledge. I believe that improvisation as a practice of encouraging creative thinking and behavior is a necessary and unavoidable item in dance education. The improvisation method enables participants to find ways to increase awareness of themselves and their body, they become more creative through the experience of practicing the improvisation method and become aware of the creative capacity of the body reflecting the individual’s search for self-actualization.

The aim of the workshop is to use the method of structured improvisation to practically research the correlation of perception, imagination and ideokinesis in order to increase awareness of the creative capacity of the body and awareness of the preferred cognitive learning style. The practical workshop uses the model of active dance teaching by the method of improvisation as an example of good practice of innovative teaching methods in teaching the art of dance, and through the structure of the task it offers the experience of personalized learning. Feeling movement, thinking movement and imagining movement are tools I use to structure tasks. When creating improvisational tasks, we find the impetus for movement in the sensory register, offering participants a specific haptic, visual and auditory sensation. Thus, touch becomes the starting point for research (quality) of movement, providing participants with a known starting point and a potential reference point. In the second task, the sense of sight and perceptual orientation are the starting point of the research process. The third task rests on an auditory stimulus. Furthermore, the sensory stimulus is deepened and expanded by teachers’ verbal instructions, metaphors, encouraging students to the process of ideokinesis and imagination, and finally to movement.

Key words: ideokinesis, imagination, improvisation, sensation, movement

E-UČENJE U NASTAVI GLAZBE – IZRADA E-LEKCIJE

Josipa Erhardt
Glazbena škola Franje Kuhača Osijek
Hrvatska

Igre nam ne omogućuju samo razonodu i zabavu, već novi oblik poučavanja. U nastavi je već dobro poznata riječ igrifikacija ili nastava utemeljena na predlošku neke igre. Štoviše, igre danas nisu samo za djecu.

Svi se mi opuštamo igrajući se na našim pametnim telefonima, tabletima i računalima. Mladi i djeca današnjice puno lakše upijaju gradivo pretočeno u igru pa i najzahtjevnija lekcija predstavljena na taj način učenicima pruža zadovoljstvo.

Pandemija COVID-19 prisilila je nastavnike promijeniti svoje načine poučavanja kako bi zadržali kvalitetu, ali i razinu obrazovanja.

Mnoštvo besplatnih aplikacija koje se nude uglavnom je neprilagođeno poučavanju glazbe i umjetnosti. Aplikacije koje su izrađene ciljano za glazbu i opismenjavanje izrađene su na način da učenik treba imati već prethodno stečeno znanje (solfeggia, teorije, sviranje instrumenta i dr.). Osim ovih nedostataka potrebno je odvojiti vrijeme za proučavanje svake nove aplikacije, načina rada i njezinu primjenu te često odustanemo a da nismo ni počeli.

Cilj je radionice sudionicima predstaviti novu primjenu već poznatog digitalnog alata, alata za izradu prezentacija (Google slides-Google prezentacije).

Svrha je radionice stjecanje novih naprednijih digitalnih vještina kroz aktivnosti:

- izrade interaktivnog slajda
- dodavanje slika, teksta, tablica, audio i video zapisa u interaktivni slajd
- ugradnju poveznica u interaktivni slajd
- dijeljenje izrađenog slajda (e lekcije) s učenicima/kolegama

Po završetku će radionice sudionici steći osnovna znanja za izradu digitalnog interaktivnog slajda i pomoću poznavanja tih principa samostalno moći izraditi e-lekciju utemeljenu na predlošku igre za poučavanje i učenje u svojoj učionici ili virtualnoj učionici.

Ključne riječi: e-učenje, e-lekcija, igrifikacija, učenje utemeljeno na igri

E-LEARNING IN MUSIC CLASSES – CREATION OF AN E-LESSON

Games provide us with not only leisure and fun but also new way of teaching. Expression gamification or a class based on a game sample is well known term in teaching. Moreover, nowadays games are not just for children.

We all relax ourselves by playing on our smartphones, tablets and computers. Young people and children today learn teaching materials much easier when it is presented as a game and even the most demanding task can be created in a way that it gives pleasure to pupils while handling it.

COVID-19 pandemic has forced teachers to change their way of lecturing in order to maintain the quality as well as level of education.

A lot of free apps offered on the market are mostly not adjusted to music and art teaching. Applications created specially for music and literacy are made in the way that requires some previous knowledge from a student (of solfeggio, theory, instrument playing etc.). Besides these disadvantages there is also a need to spend some time on getting familiar with every new application, the way it functions and how to apply it, so these elements make us give it up before we even started using it.

The aim of this workshop is to present a new application of an already familiar digital tool to associates, tool for creating presentations (Google slides – Google presentation). Workshop objective is acquiring new advanced digital skills. Activities:

- creation of an interactive slide
- adding pictures, text, tables, audio and video recordings into an interactive slide
- inclusion of links into an interactive slide
- sharing a created slide (an e-lesson) with pupils/colleagues

Participants will acquire new knowledge for the creation of a digital interactive slide and by being acquainted with those principles they will be able to create an e-lesson based on a game sample used for teaching and learning in their classrooms or in a virtual classroom.

Key words: e-learning, gamification, game based learning

INTERDISCIPLINARNI PRISTUP SUVREMENE PLESNE UMJETNOSTI I PRIRODNE ZNANOSTI U SVRHU INTEGRIRANJA OBJEKTA U KRATKO PLESNO DJELO

Nataša Jurišić

*Škola suvremenog plesa Ane Maletić, Zagreb
Hrvatska*

Nastavni predmet Osnovne koreografske kompozicije odvija se s učenicima 3. i 4. razreda srednje umjetničke škole koji ima za cilj osposobiti učenike za oblikovanje koreografske kompozicije te kompetentno korištenje znanja o koreografskom procesu u teorijskom i izvođačkom obliku.

Ishodi učenja u 3. razredu srednje škole daju učeniku sposobnost prepoznavanja i primjene različitih tehnika razvijanja motiva, oblikovanja plesnih fraza i sekvenci, ovladavanje strukturiranim i smislenim kretanjem u prostoru, sposobnost integriranja objekta u koreografsku kompoziciju i praćenja i analize koreografske kompozicije.

Naravno učenik također mora osvijestiti osjećaj za grupu i i druge plesače tijekom izvođenja koreografske kompozicije i razviti osjećaj odgovornosti i tolerancije u radu s drugim učenicima.

Na ovoj će radionici fokus biti na individualnoj i grupnoj kreativnoj stvaralačkoj atmosferi u kojoj će na drugačiji, inovativniji način sudionici koristiti objekte, instrumente koji se koriste za izvođenje pokusa na nastavnom predmetu Kemije.

Na drugačije će načine razvijati kratki motiv unutar tijela, sastavljati i strukturirati sekvencu, doslovnost pretvarati u metaforičnost no naglasak će biti na integriranju objekta/ata u kratko plesno djelo.

Kreativnost povezuje naizgled nespojive pojmove razmišljanja i produktivnost. Ona nam pomaže da maštu, misli, osjećaje materijaliziramo publici na manje ili više razumljiv način. Ona nam pomaže utjeloviti sva naša jastva kroz kreativno inovativno stvaralačko koreografski oblikovano djelo.

Ključne riječi: improvizacija, kompozicija, koreografija, suvremeni ples, plesna umjetnost, kreativnost

INTERDISCIPLINARY APPROACH TO CONTEMPORARY DANCE ART AND NATURAL SCIENCES FOR THE PURPOSE OF INTEGRATING THE OBJECT INTO A SHORT DANCE WORK

The subject Basic Choreographic Compositions takes place with 3rd and 4th grade high school students who aim to train students to design choreographic compositions and competent use of knowledge about the choreographic process in theoretical and performing form. Learning outcomes in the 3rd grade of high school give the student the ability to recognize and apply different techniques of developing motifs, shaping dance phrases and sequences, mastering structured and meaningful movement in space, the ability to integrate objects into choreographic composition and monitoring and analysis of choreographic compositions. Of course the student must become aware of the feeling for the group and other dancers during the performance of choreographic compositions and develop a sense of responsibility and tolerance in working with other students.

In this workshop, the focus will be on individual and group creative atmosphere in which in another, innovative way, participants will use objects, instruments that are used to perform experiments on the subject of Chemistry.

In different ways, they will develop short motifs within the body, compose and structure the sequence, literally turning it into metaphorical, but the emphasis will be on integrating the object in a short dance performance.

Creativity connects seemingly incompatible notions of thinking and productivity. It helps us to materialize the imagination, thoughts, feelings in a more or less understandable way. It helps us embody our clarity through a creatively innovative creative choreographed work.

Key words: improvisation, composition, choreography, contemporary dance, dance art, creativity

FLAT.IO – BESPLATNA KOLABORATIVNA *ONLINE* APLIKACIJA ZA NASTAVNIKE TEORIJE GLAZBE, HARMONIJE I INSTRUMENTA

Tomislava Karačić Šoljić
Glazbena škola Franje Kuhača Osijek
Hrvatska

Flat.io besplatna je kolaborativna *online* aplikacija za nastavnike teorije glazbe, harmonije i instrumenta. Postoji mnogo besplatnih/jeftinih tehnoloških alata koje nastavnici mogu koristiti u profesionalnom životu na razne načine, poput učinkovitije organizacije, učenja i poučavanja. Flat je jedan od njih, to je program u kojem ćete lako kreirati, uređivati, slušati, ispisivati, dijeliti i surađivati na glazbenim zapisima u svom mrežnom pregledniku, a da ništa ne morate preuzimati ili instalirati. Flat se može koristiti bilo gdje, tako da izravno pišete glazbu putem mrežnog preglednika na prijenosnom računalu, tabletu i pametnom telefonu. Ako ste učitelj, možete koristiti Flat for Education za podučavanje glazbe, od teorije do kompozicije.

Cilj je radionice upoznati nastavnike s digitalnim i besplatnim programom Flat za nastavu teorije glazbe, harmonije, kompozicije ili individualnog instrumenta.

Na radionici će korak po korak biti objašnjeno kako koristiti besplatni digitalni alat Flat za poučavanje i učenje u svojoj učionici ili u *online* učionici.

Radionica će trajati 60 minuta, a polaznici će na radionici naučiti sljedeće:

- izgraditi digitalne vještine rada u programu
- kako korak po korak kreirati svoju aktivnost
- kako na relevantnim primjerima primijeniti program u svojoj nastavi
- povezati program s platformom G suite for Education
- samostalno izraditi svoj zadatak za učenike ili studente
- kako aplikaciju Flat koristiti kao dodatak na Google slides.

Ključne riječi: *online* aplikacija, besplatni digitalni alat, učenje i poučavanje *online*

FLAT-IO FREE COLLABORATIVE ONLINE APPLICATION FOR MUSIC THEORY TEACHER, HARMONY AND INSTRUMENT TEACHERS

There are many free/cheap technological tools which teacher can use in their professional life in many ways, such as more effective organization, studying and teaching. Flat is one of those, it's a program in which one can easily create, edit, listen, write, share and collaborate on music tracks in your web browser without having to download or install anything.

Flat can be used anywhere by writing music directly via web browser on your laptop, tablet and smartphone. If you are a teacher, you can use Flat for education to teach music, from theory to composition.

Aim of the workshop: introducing teachers to the digital and free digital tool Flat for teaching music theory, harmony, composition or individual instrument. The workshop will explain how to use the free digital tool Flat step by step for teaching and learning in your classroom or online classroom.

Workshop will last 60 minutes.

Participants will learn the following in the workshop:

- Build digital skills in this tool
- They will learn how to create their activity step by step
- Learn how to apply the program in their teaching on relevant examples
- Link the program to the G suite for Education platform
- Independently create your own assignment for pupils or students
- How to use the Flat app as an add-on to Google slides.

Key words: online application, free digital tool, teaching and learning online

INOVATIVNE METODE POUČAVANJA U PLESNOJ UMJETNOSTI

Nikola Livančić

Glazbena škola Franje Kuhača Osijek

Hrvatska

Martina Terzić

Glazbena škola Franje Kuhača Osijek

Hrvatska

Plesna umjetnost, osobito polje suvremenog plesnog izričaja, potiče razvoj psihomotornih vještina, kognitivnih sposobnosti i afektivnih aspekata ličnosti. Poučavanje plesne umjetnosti zahtijeva simbiozu discipline i kreativnosti, zbog čega pristup kroz igru vidimo kao optimalnu metodu pedagoškog pristupa.

Prema uzoru na video igre, s naglaskom na *Igre uloga (Role playing games)*, koje danas sve više zaokupljaju mlade osobe, ideja metode kreacije plesnog avatara proizašla je iz potrebe suvremenog pristupa i približavanja jeziku mladih. Ideja stvaranja zamišljene avanture otvara mogućnosti kreiranja različitih zadataka, a pojmovi *gaining experience* / „XP“, *scoring points* ili *powers-up* stvaraju mogućnost postavljanja parametara i ciljeva potrebnih za razvoj tjelesnih sposobnosti plesača.

Radionica je namijenjena plesnim pedagogima koji poučavaju osnovnoškolski uzrast. Cilj je radionice empirijski proći primjer dobre prakse na temelju kojeg se mogu postavljati varijacije sukladno dinamici grupe plesača.

Ključne riječi: ples, video igre, avatar

CREATING DANCE AVATAR METHOD

Dancing as art, especially contemporary dance, encourages development of psychomotor skills, cognitive functions and affective aspects of personality. Teaching dance requires symbiosis of discipline and creativity, which is why approaching through *playing* is an optimal method of choice.

The method of creating dance avatars is inspired by concept of video games, based mostly on *Role playing games*, which are today most common source of entertainment for youngsters and teenagers. The idea of creating dance avatars comes from the need for a modern approach to the language of youngsters. The idea of visualising an imaginary adventure is a convenient instrument for creating different tasks. The terms like *gaining experience/XP*, *scoring points*, or *power-ups* enables the possibility of setting parameters and goals, which are required for dancers' improvement of physical abilities.

The workshop is intended for dance educators who teach students of the primary school age. The goal of the workshop is to gain the experience of teaching practice through exemplar tasks as a base for setting variations in their own dance classes, according to the group dynamics.

Key words: dance, video games, avatar

Lektori:
Tena Babić Sesar

Vizualno oblikovanje naslovnice:
Maja Gjajić

Oblikovanje knjižnog bloka:
Luka Cveniće

Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku

Nijedan dio ove knjige ne smije se umnožavati, fotokopirati ni na bilo koji drugi način reproducirati bez nakladnikova pismenog dopuštenja.

ISBN 978-953-8181-30-6

CIP zapis dostupan je u računalnom katalogu Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek pod brojem 150219058.

Akademija
za umjetnost
i kulturu u Osijeku

University of Zagreb
Faculty of Fine Arts
Pedagogy and Applied
Academy of Fine Arts

Academy of Fine Arts
Faculty of Education
Pedagogy and Applied
Academy of Fine Arts

Agency for Quality Improvement
Education and Teacher Training Agency